

aut ppo duo corpa no pnt ee simul: sed i loco comunt...

147 C At no impossibile est si fm prios motus...

148 C At no possibile est si fm prios motus...

149 C Ergo sit qd e numero indiuisibile: z in...

150 C Soluit ad obone facta. circa qd fa fac: qz p...

151 C Aut no possibile: potetia qd e ni idem z...

152 C Obicit qd solone data dices: aut no po...

153 C Sic qd uocat qda puctu: aut vnu: aut...

154 C At solone recta dices: qz sps cois se het...

155 C Ergo sit qd e numero indiuisibile: z in...

156 C Ergo sit qd e numero indiuisibile: z in...

157 C Soluit ad obone facta. circa qd fa fac: qz p...

158 C Aut no possibile: potetia qd e ni idem z...

159 C Incipit expositio tertij libri de anima.

160 C Tonia aut antiq duabus dijs...

161 C Dubitat ab aliq ubi incipit tertius liber: ut supra...

162 C Dubitat forte alqs. vti sequit ista conclusio...

163 C Idez aut his vult: z illud qd est homeri...

164 C Et antiqui sape z sentire idem esse aiunt...

165 C Stedit hoc idez per opione Empedo. dices: qz...

166 C Dubitaret forte aliquis: utrum intellectus...

167 C Dubitaret forte alqs. vti sequit ista conclusio...

168 C Idez aut his vult: z illud qd est homeri...

169 C Et antiqui sape z sentire idem esse aiunt...

170 C Stedit hoc idez per opione Empedo. dices: qz...

171 C Dubitaret forte aliquis: utrum intellectus...

ter oia supercelestia cuius sint res corporales directe non potest habere virtutem nisi super corporalia: et quod dicitur in simpliciter absolute preterit intellectus nostrum esse secundum motum solis oportebat ipsum procedere intellectum esse virtutem corporalem: et per quod cogebat procedere intellectum non differre a sensu: debemus enim diligenter notare quod semper activa sunt quod habent sunt formaliora passiva: et semper agens agit ut est in actu: et ut est quod formale: et semper patiens patitur: ut est quod in potentia: et ut induit quadam ratione materiae et quod immateria sunt ipse forme intellectus. scilicet qui est virtus immateria simpliciter est formalior omni corpore et directe nulli actioni corporali potest esse subiectum. asserere ergo simpliciter absolute quod talis intellectus inest hominibus qualis adducit et sol ut assererat in dicitur: est asserere intellectum esse virtutem corporalem: et per quod sensus, cuius ergo queritur utrum intellectus noster subiciat motum solis uel motum supercelestium corporum, patet quod directe hoc esse non potest: quod per intellectum directe non subiciunt stellis: immo secundum Aristoteli in cetero suo sapientis dicitur abstrahere indirecte non intellectus noster aliquo modo subicit supercelestium motum. nam intellectus noster non sit fantasia: nunquam tamen est sine fantasia: quod nisi possumus intelligere sine fantasia. Ite organo fantasia impedit operatio intellectus: igitur cuius fantasia sit virtus organica et corporalis: et per quod sit subiecta motui supercelesti oportet intellectum nostrum non directe et in se: sed indirecte: et propter fantasiam habere aliquam ordinationem ad supercelestia corpora: ita quod per motum supercelestis corporis poterit aliqua lesio causari in organo fantastico: quia lesio est causa impedire operatio intellectus: que quodammodo indirecte intellectus noster subicit supercelestium motibus. Deinde cum dicit.

De sensu enim habere intelligere corporeum sicut sentire opinantur. Et sentire et sapere sicut scire in superioribus rationibus determinauimus.

Offendit hoc idem, ut antiqui philosophi opinati sunt intellectum esse sensum ex modo cognoscendi: que dicebant habere animam dicens. quod enim habet. oia antiqui philosophi opinati habebant intelligere esse quod corporeum: quod sicut et sentire sic et sapere secundum eos fiebat: quod simile cognoscit simile: sicut determinauimus in rationibus secundum principium. scilicet in rationibus: quas diximus in principio. scilicet in primo libro: tunc quod suppleda est ratio. quod hoc esse non potest nisi intellectus esset sensus. ergo antiqui philosophi posuerunt intellectum esse sensum. **Nota ad id autem quod ut in primo libro tangebatur secundum antiquos philosophos oia cognitio fiebat. quod simile simile cognoscebat. ideo ut aia cognosceret oia ponebat eam composita ex oibus. ponebant enim ea composita ex terra et aqua et ex alijs elementis: ut per terram cognosceret terram et per aquam aquam: et sic de alijs. ponebant ergo quod oia cognitio fieret per quadam similitudinem corporalem: nec distinguebatur de sensu et intellectu: sed tamen sentire quod intelligere dicebatur fieri per similitudinem corporalem quod esse non potest: nisi esset intellectus virtus corporalis: et per quod nisi esset sensus. ergo ex ipso modo cognoscendi quem dicebant antiqui habere animam: oportebat eos concedere quod idem esset sensus et intellectus. Deinde cum dicit.**

Et tamen oportuit simul ipsos de deceptione dicere: magis proprius enim est animalibus: et plurimum tempus in hoc perficit anima.

Improbatur opinio antiquorum ostendens intellectum non esse sensum. circa quod duo facit: quod primo destruit et improbat opinionem antiquorum: quod tum ad modum ponendi. 2o destruit et improbat ipsam opinionem in se ostendens intellectum non esse sensum ibi. **Ad quod dicitur. Ad id enim dicitur autem primo per se sciendum quod unus modus ponendi quare antiqui dicebant intellectum esse sensum fuit: quod credebatur quod per similitudinem corporalem simile simili co-**

gnoscere. circa hoc ergo duo facit: quod primo increpat hunc modum ponendi. 2o remouet quadam cauillosam rationem que posset fieri: circa illud quod dixerat ibi. **Tamen necesse est continuetur autem sic. philosophi in tradendo modum cognitionis aie solum tradiderunt qualiter aia scit et cognoscit: quod dicebant quod simile simili cognoscebat: non tamen dixerunt qualiter aia ignorat et decipit: et tamen dicendo de cognitione habere oportuit simul ipsos dicere de deceptione eius: immo magis oportuit eos dicere de deceptione quod de cognitione: quod magis proprius est animalibus ignorare quod scire et plurimum tempus aia perficit in hoc. scilicet ignorantia quam in scientia. coiter enim homines per plus temporis sunt ignorantiores quam scientes. Deinde cum dicit.**

Unde necesse est: aut ut quidam dicunt: oia que videntur esse vera. aut dissimilis tactu deceptione esse. Hoc enim contrarium ei quod simile simili cognoscere. Videtur autem et deceptio et scia contrarium eadem esse.

Remouet quadam cauillosam rationem possibile fieri circa illud quod dixerat dicens. unde supple: quod antiqui nihil locuti sunt de deceptione necesse est: aut dicere: ut quidam dicunt oia que videntur vera esse: ita quod uerum sit in apparendo: et quod aia nunquam decipiat: aut necesse est eos dicere deceptionem esse tactum. scilicet per tactum dissimilis. hoc enim ut decipit per dissimile spiritum est et quod est cognoscere sile simile: sed hec cauillosa ratio non potest stare: que videtur autem et deceptio et scia eadem esse spiritus. si ergo sile ptinet ad sciam: ptinebit et dissimile: et si dissimile ptinet ad deceptionem ptinebit et simile. **Nota ad id quod si antiqui philosophi increparent de insufficientia: quod dixerunt qualiter aia cognoscit: et non dixerunt qualiter decipit et ignorat dupliciter se possent excusare. primo: quod forte diceret ut multi antiqui dixerunt: quod uerum erat in apparendo: ita quod nihil esset uerum: nisi quod apparet: sed si quicquid apparet esset uerum nunquam aia decipiet. secundum hoc ergo non oportuit antiquos loqui de deceptione: quod aia nunquam decipit. sed hec ratio nulla est: quod ut dicitur est: planum est quod aia decipit et ignorat: immo magis proprius est et ignorare et decipit quod scire. quod plurimum tempus apponit in ignorantia quam in scia. 2o se possent excusare antiqui dicens: quod sicut aia cognoscit tactu uel attingendo sile sic decipit tactu uel attingendo dissimile: non ergo oportuit antiquos dicere: qualiter aia decipit: quod cum dixerunt quod cognitio fit per sile satis dederunt intelligere quod deceptio fit per dissimile. De prima ergo ratione non curat philosophus: quod apparet ipso facto nulla est. Sed hac scdam rationem destruit ostendens non esse uerum: si sile facit ad sciam quod dissimile ptinet ad ignorantiam: quod eadem uidetur esse scia et deceptio spiritus. cum ergo simile et dissimile sint spiritus. uel ambo ptinebit ad sciam: ita quod si unum sciat: et aliud sciet: uel ambo ptinet ad deceptionem et ignorantiam: ita quod si circa unum cadit exceptio cadet et circa alio oino ergo sunt reprehensibiles antiqui nihil dicendo de deceptione aie: nec poterant se excusare: quod si cognitio fiebat per sile quod deceptio fieret per dissimile ut per habita est manifestum. Deinde cum dicit.**

Ad quod dicitur non idem sit sapere et sentire: manifestum est: hoc quod enim in oibus est: illud autem in paucis animalium est.

Improbatur positio antiquorum quod tum ad modum ponendi. **Ad id autem uidetur sciedum quod circa intellectum tria est considerare. ut ipsum apprehendere per intellectum quod potest dici in intelligere. et ipsum iudicare per intellectum quod potest dici sapere. tertium est ipsum opinari: quod sequitur apprehensionem et iudicium intellectus: sic et circa sensum tria est considerare. nam primo**

c. 152

est ibi ipsum pati a sensibili et recipere spiritus. 2o est ibi ipsum iudicare de re sensibili. 3o est ibi ipsa fantasia que est motus factus a sensu: et que sequitur passionem factam a sensibili et iudicium ipsum sensus. **Et tamen aduertendum quod spiritus apprehendit per intellectum potest habere proprium nomen: et potest dici intelligere. et ipsum iudicare per intellectum potest habere proprium nomen: et potest dici sapere: sed ipsum pati a sensibili uel quodam sentire: et ipsum iudicare de sensibili uel quodam sentire: ita quod non sunt ibi noia distincta. tria ergo facit philosophus: quod primo ostendit quod intellectus non sit sensus: quod scire non est sentire id est quod iudicare per intellectum non est idem quod sentire id est quod apprehendere per intellectum non est idem quod sentire id est quod apprehendere per sensum. 3o ostendit quod intellectus non est sensus: quod optio que sequitur apprehensionem et iudicium intellectus non est idem quod fantasia que sequitur apprehensionem et iudicium sensus. 2o ibi. **Sed neque intelligere. 3o ibi. Fantasia enim. Idcirco ergo quod dicitur ergo non idem sit sapere. scilicet iudicare per intellectum: et sentire id est iudicare per sensum: manifestum est: quod hoc quod dicitur sentire et iudicare per sensum est in oibus animalibus: illud autem id est sapere et iudicare per intellectum est in paucis animalibus. tunc ergo suppleda est ratio: quod si sapere. scilicet iudicare per intellectum non est sentire. scilicet iudicare per sensum: intellectus non est sensus ut antiqui opinabantur. Deinde cum dicit.****

Sed neque intelligere in quo est et recte et non recte. Recte quod prudentia et scientia: ut opinio uera: non recte autem contraria horum neque hoc est idem cum ipso sentire. Sensus quod enim proprius semper uerus est: et in omnibus est animalibus: intelligere autem pertinet et falso: et nulli inest cui non et ratio.

Ostendit hoc idem alia ratione. dicitur neque intelligere. scilicet neque apprehendere per intellectum in quo intelligere est recte et non recte: recte quod est prudentia scia et opinio uera: non recte autem spiritus. scilicet per spiritus horum. nam per prudentiam sciaz et opinionem uera intelligitur recte: per spiritus autem horum non recte: neque autem hoc. scilicet neque spiritus intelligere. scilicet apprehendere per intellectum est idem quod ipso sentire. scilicet cu apprehendere per sensum: quod sensus quidem proprius semper est uerus et inest oibus animalibus: intelligere autem pertinet et falso: et nulli inest cui non est ratio.

Dubitaret forte aliquis quod spiritus proprius semper est uerus et non intellectus. Dicitur autem quod sensus et intellectus: ut comitator inuit non opposito comparant: iste autem modus oppositi: ex hoc sumit: quod aliter intelligit intellectus: et aliter cognoscit sensus: quod intellectus intelligit formam sibi aliquam conceptam et aliquam diffinitionem ide est quod nomen: et id quod est in uoce est nota et signum eius quod est in mente: quod accipiendum diffinitionem large pro oia conceptu ratio quas signat nomen est diffinitio. ut dicitur in 4o meta. Intellectus ergo intelligit formam sibi diffinitionem aliquam uel conceptum: sed sensus in sentiendo nullum conceptum et nullam diffinitionem format: sed solum sentit ex eo quod immutat a sensibili: ex hac autem uia sequitur quod sensus comparat ad sensibilia coia mediatis sensibilibus propriis: sed intellectus e contrario comparat ad intelligibilia propria mediatis intelligibilibus coibus. nam si sensus ex hoc sentit: quod immutat a sensibili cum sensibilia coia non immutant sensum nisi mediatis sensibilibus propriis: sensus primo et principalem sentit sensibilia propria et mediatis illis sentit coia: sed intellectus uero dicitur esse: intelligit formam sibi aliquam conceptam uel aliquam rationem: et quod ratio et conceptus superior et coius clarus et reseruat in ratione: et in conceptu inferiorum et particularem uel proprium: non coius et superiorum hoc est rationem inferiorum et propriam: que si intellectus intelligit formam sibi rationem et conceptum: sicut ratio coius per rationem propriam: sic intellectus primo ferit in intelligibilia coia et mediatis illis: ferit in intelligibilia propria: ita quod sunt nobis nota propria magis: ut dicitur

in primo philosophi. et habet intelligibilia coia se habent quasi locum tanquam in domo que nullus ignorat: ut dicit comitator in 2o meta. **dicam ergo quod circa illud quod immediate fertur potest directe non cadit error: sed magis error cadit circa illa in que fertur mediate et ex parte. quod apparet uera esse sentias comitatoris: quod sensus non errat circa sensibilia propria in que fertur immediate: sed magis errat circa sensibilia coia in que fertur mediate sensibilibus propriis. iudicabimus enim per sensum magnitudinem aliqua esse decem pedum que non erit octo pedum: in hoc autem maxime erramus per sensum circa sensibilia coia: ut circa illud quod magnitudo: in intellectu autem e contrario accidit. nam intellectus non errat circa intelligibilia coia in que fertur immediate: sed magis errat circa intelligibilia propria in que fertur mediate: intelligibilibus coibus. Et tamen intellectus potest dicere quod sentire. scilicet apprehendere per sensum. non est idem quod intelligere. scilicet apprehendere per intellectum: tamen non erramus circa sensibilia propria: erramus autem circa intelligibilia propria: tamen et quod sensus inest oibus animalibus intelligere autem non inest oibus: tunc quod suppleda est ratio quod si sentire. scilicet apprehendere per sensum non est idem quod intelligere. scilicet apprehendere per intellectum: intellectus non est sensus: quod probare uolebam. Deinde cum dicit.**

Fantasia enim alterum est et a sensu: et ab intellectu. Et hoc non fit sine sensu: et sine hac non est opinio.

Ostendit quod intellectus non sit sensus: quod fantasia que sequitur ipsum sentire non est idem quod opinio. que est prius ad intelligere. duo ergo facit: quod primo ostendit quod se habet fantasia ad sensum et ad intellectum: et ad opinionem. 2o adducit rationes ostendentes quod non est idem opinio quod fantasia. **Nota ad id eadem dicitur dicitur quod fantasia enim est et alterum quod a sensu: et est quod alterum ab intellectu: et est fantasia: non est sine sensu: et sine intellectu. Sine fantasia non est opinio. Nota ad id autem quod fantasia sit quodammodo factus a sensu non est idem quod intellectus: quod intellectus non est habitus motus factus a sensu: nec est fantasia est idem quod sensus: sicut sit motus factus a sensu. Aduertendum tamen quod fantasia non sit sensus: tamen quod est motus factus a sensu sine sensu esse non potest. **Nota ad id et quod sine fantasia non est opinio. nam nisi esset fantasia: nisi intelligeremur cum fantasia non intelligeremur: cum discursus: simpliciter intuitu: et clare cognosceremur: quod dicitur ferri: que in nobis non est per opinio: scilicet scia. quod si non inest fantasia: nec opinio. Rursum ex eo quod habet fantasia aliam rationem: non opinio quod illud sit: si sufficit: quod intellectus non est: sic et ex eo quod habet opinionem: non opinio quod illud sit: si sufficit quod illud uideatur nobis esse sine fantasia: non erit opinio quod nisi esset fantasia: per quam potest nobis appere quod non est non est opinio per quam potest pertingere quod nobis uideatur quod non est. Deinde cum dicit.****

c. 153

Ad autem non est eadem fantasia et opinio: manifestum est: hec quidem enim passio in nobis est cum uolumus. Preoculis enim est facere sicut in recordatiuis positi idolum sunt facientes. Opinari autem non in nobis est: necesse enim falsum: aut uerum dicere.

Adducit rationes ostendentes quod opinio non sit fantasia. circa quod duo facit: quod primo duas rationes adducit. 2o ibi. **Amplius autem. Dicit ergo: quod non eadem est fantasia et opinio: manifestum est: quod hec quidem. fantasia est passio in nobis. in parte nostra. est enim cum uolumus preoculis. scilicet statim facit id est formare nobis fantasia. possunt enim formare nobis per fantasia motum autem uel enei: ac si esset aut oculos nostros sic positi in recordatiuis. scilicet si haec esse non uult recordari sunt facientes. scilicet formantes sibi idolum et fantasia de rebus preteritis sic uoluit. fantasia autem est in parte nostra: opinari autem non est in nobis. scilicet in parte nostra: quod necesse est falsum: aut uerum dicere. necesse est habere rationem falsum aut uerum dicere si debeamus**

aliquid operari. Notandum autem quod ratio quod facit nos operari...

Amplius autem cum opinamur difficile aliquid aut terribile statim comparatur. Sicut autem est...

Adducit sedam rationem circa quod tria facit: quod primo adducit...

Subitaret forte aliquid: quod est ad non imaginari non operari...

Sunt autem ipsius acceptiois dicitur scientia et opinio et prudentia...

Aliter dicitur de dicitur de istis dicitur de istis acceptio...

De eo autem quod est intelligere: quoniam alterum est ab eo quod est sentire...

Epilogat circa determinata: et continuat se ad dicenda de eo autem quod est...

Significat fantasia est per quam fantasma aliquid nobis fieri dicimus...

Postquam philosophus separavit sensum ab intellectu. In pre ista separat fantasia ab intellectu...

Subitaret forte aliquid: quod est ad non imaginari non operari...

Alterius forte dubitaret aliquid: quod est ad non imaginari non operari...

ut formice: aut api: aut uerini.

Adducit ad tertiam rationem omnium quod fantasia non est idem quod sensus...

Dubitaret forte aliquid: quod est ad non imaginari non operari...

Alterius forte dubitaret aliquid: quod est ad non imaginari non operari...

Postea hinc quod est sensus quod est semper adest vivitibus...

Si vero ei quod actu idem: omnibus unquam prigeret bestibus fantasia...

ta respectu principiorum quod est dicitur: primum accipi dicitur hitus...

Alterius forte dubitaret aliquid: quod est ad non imaginari non operari...

Quod quidem igitur non sit sensus: manifestus est his est. Sensus quidem enim...

Postquam eniavit illa quatuor quod forte crederet fantasia esse...

Postea hinc quod est sensus quod est semper adest vivitibus...

Si vero ei quod actu idem: omnibus unquam prigeret bestibus fantasia...

nisi ad presentia sensibilibus: si fantasia deteriorata sit a sensu i actu: no q nunc est i actu: s; q aliqui fuit i actu. sufficit eni q aliqui viderim: alibi: q; aliqn fuerit visus actu imutab ab illo ad h q nunc p fantasia apphedamus albi: imo plus no opz q illd qd p fantasia apphedimus ali qn fuerit in actu: p se: ut si videtur: z vidi motu: nun qz vidi motu aurei: possit p fantasia apphedere motu aurei. sp g fantasia est mot' aliq mo scis a sru i actu qui nunc est ul q aliqn fuit: z h ul qz illd sibile qd fantasia mur fuit in sru ul h: se ul fm suae ptes ul aliq alio mo

Alterius forte dubitaret aliquo: utru fm fatia mlti agat z patiant aialia q hnt illa. z v: qz no: qz ut sup dicebat in h dit opio a fatia qz stati cu fit in nob opio alie' terribilis copatmur z mouemur fm appetitu: qd no ptigit de fantasia. opio g est illd fm qd mlti agimus z patimur: non fantasia. **C**dm opio in hnt' itellm z extimatua in alijs aialib' snt magis imediatu fm' mouedi desideriu z appetitu qz fantasia. na si stat i fan' qz sic apphedam' p fantasia q illa no opinemur nec extimem' ee in re ex: fm h no terrebimur nec patiemur nec mouebimur ad agedu: s; tuc snt nos h'ebim': ac si in fig' aliq ul p sntitu dnt pta' spicerem' terribilia illa: s; qz sca apphedm' p fantasia: ut plm no sntim' ibi: s; p estimatua iudicamus illd sic ee actu in re ex ul sic ee pol'. ptigit fm hoc nos ag' z pat' p fantasia. ig' ut fan' copat ad motu factu in sru no distigim' iter sru z coez z pticularit' s; tu t' h' qdamo accipim' p vno motu z d'icim' q ab illo motu scd sic i sru fit in nob fan' fm que extimam' aliq d noctiu ul pnciu: pp qd fm ea mlti agim' z patim' forte dubitaret aliqs quo accipim' he pticula posite in descriptioe fan'.

Alterius forte dubitaret aliqs quo accipim' he pticula posite in descriptioe fan'. **C**dy qz si motu scm a sru in actu uolum' accipe per sensu q tuc est actu: dicere possum' qz p' pticula. v; qz fatia est mot' scis a sru qz cu qz: siue q nunc est actu: siue q aliqui fuit respicit fantasia determinata. 2' vo pticula: q fantasia est mot' scis a sensu in actu. i. a sru q nunc est actu sp'at' respicit fantasia ideterminata: qz h' fan' solu fit a sensu cu est actu: z est mot' silis illi motu. 3' vo pticula. v; q fantasia est fm qua multa agimus z patimur respicit utraq: qz ta fm fantasia determinatay qz ideterminatay ee ptigit. ul possum' dic' qz p' ticle pte in dicta d'fione sic accipim' q seipas determinat adiuice: qz p' determinat p scdas. na fan' sic est mot' fact' a sensu: qz ille sru os accipi fm actu ul g nunc est ul qui aliqn fuit. 2' pticula determinat p tertia. na fantasia sic debet ee mot' fact' a sensu fm actu q fm ea aialia multa agat z patiant. f' Deinde cum dicit.

C Et ee uera z falsas. Hoc aut accidit propter hoc q sensus pprioz qde est uerus: aut q paucissimu habens falsum.

C Manifestat membra posita in diffone. **C** Ad e' em' sciddu qz p' mebru. v; moueri a sru aliq mo ptinet. in 2' v; in moueri a sru in actu: imo accipiendo. moueri a sru in actu large. p moueri a sru in actu q nunc est: uel a sru in actu q aliqui fuit: id ee moueri a sru in actu qd moueri a sru. no eni est aliq h qz illd nisi q vnuz est: expressiuu alter'. **C** Rursus qz addebat in 2' mebru. v; q mot' fact' in fantasia est silis motui factu in sru no ppe: h mebru ponit in nium cu alijs. na eo sru q fan' est mot' fact' a sru z catu a sru: qz in talib' effect' est silis cae opy h' motu ee siliz motui factu in sensu. tota g descriptio fan' qdamo v' ptinet in duob'. v; q fantasia est mot' fact' a sru in actu fm que ptigit mlti ta ag' z pat'. duo g facti: qz p' omdit q fan' est mot' fact' a sru in actu. 2' declarat q fm ea ptigit multa ag' z pat'. ibi. **C** n' aut visus. **C** Ad em' aut p' p'ia sciddu qz o' illd qd uerificat z falsificat fm vitate z falsi-

tate facta in sru in actu: z deficit ab h' sru est motus catu a tali sru. na ee no pot q fan' uerificet z falsificet fm vitate z falsitate facta in sru in actu: nisi fan' z sru in actu sint pnera. ita qz vnu caet ab alto: qz si fatia no caet a sru. nec ee a vitate z falsitate i vno no oporteret qz caet vitas z falsitas in allo. **C** Rursus qz fan' in iudicado vitate z falsitate deficit a sru: qz e' fect' deficit a ca z no ee. fan' catu a sru z est mot' fact' a sru z no ee. possit g sic foari ro. o' illd qd vificatur z falsificat s; vitate z falsitate facta in sru in actu z deficit a sru in actu est mot' scis a tali sru. i. a sru in actu: fan' est h' p' z ee. pot at h' ro foari alr z forte mel'. **C** Ad e' em' sciddu qz qe qd vificat z falsificat s; vitate z falsitate in sru ul ee id ee qz sru ul catu a sensu z est mot' scis ab ip'o: s; fan' vificat z falsificat s; vitate z falsitate in sru: z no est id ee qz sru: s; vit a sensu. g catu a sensu z est mot' scis ab ip'o. in hac aut ro. ne sic pcedit: qz p' omdit q fan' vificat z falsificat fm vitate z falsitate facta in sru in actu. 2' declarat q fantasia vit a sru in actu. 3' pcludit q fan' est mot' scis a tali sru. v; a sru in actu. 2' ibi. **C** dy sensu aut mot' **J** 3' ibi. **S** igde ig' nihil aliud. **C** Circa h' tria facit s; qz triplr omdit q fan' vificat z falsificat fm vitate z falsitate facta in sru in actu. na p' omdit h' ex pte sibilium ppoz. 2' ex pte sibilium p accis. 3' ex pte sibilium coiu z 2' ibi. **S** cdm aut. **J** 3' ibi. **T**ertio aut. **J** dicit qz ptigit z ee uera z fals' sup. fantasia: hoc accidit pp hoc qz sensus respectu ppoz utplm qde est sensus uerus aut qz paucissimu hns falsuz. z tuc suppleat ro: qz plm est uerus: qz paucissimu aut. i. raro est falsus: sic z fantasia respectu talium sensibilium utplm est uera. aliq' tn est falsa. ex pte igit sensibilib' ppoz patet fantasia esse uera z falsam fm ueritate z falsitate facta in sensu.

Dubitaret forte aliqs: qd hic d' v' ee p'ri. um ei qd supius dicebat. inuebat eni sup qz sensus respicu ppoz semp sunt ueri. hic aut' d' qz ptigit eos ee falsos. h; paucissime z raro. **C** dy qz si pcurrat ibi oia debite: ut q organu sru sit debite d'itionatu z obm sit in debita d'istatia: mediu aut' sit debite dispositu: his oib' sic pcurrentib' sru respectu ppoz semp est uer'. tn si organu sit male d'itionatu: utputa qz oculus no est in bona h'itudine: ul si obm non est in debita d'istatia: utputa qz est nimis remotus: z si mediu no est bn dispositu: utputa qz aer no est bn illuminat': his sic pcurrentib' poterit accidere falsitas in visu et circa sibilia ppa ut poterit apparere qz v' color sit al': ut qz rube' sit niger. sepe eni expt' sumus qz a re motiz z in tenebris nobis rube' color niger apparuit. sic et si oculus no fuisset bn disposit' h' id ee potuisset co' tige. na lingua male disposita z infecta p colera ei vnus sapez appet all'. ea eni sic exite qe qd gustat v' amax. sic eni dicit' qz na semp sortit effectu suu: qz na est species eoz qz snt: ut d' i lib' r'het'. z tn si fiat corruptio in aliq p' n' nali snt m'dstra: z na no sortit effectum: sic respicu ppoz sru semp est uer': z tn si fiat corruptio ul id' sru ul id'ebite se heat aliq' eoz qz requirunt ad sensuz ut qz no debite se heat organu aut mediu aut etiaz obm pot falsitas in sensu accidere. f' Deinde cuz dicit.

C Scdo aut accidere hoc: z hoc iam ptingit metiri. Qd qde eni albi non mentit. Si aut hoc album: aut aliud mentit.

C At qz vificat z falsificat fantasia fm ueritate z falsitate facta in sensu: z hoc ex parte sensibilib' per accis dicet: qz scdo aut accidere hoc. i. falsitas in fantasia fm falsitate in sensu z ptingit s; metiri hoc. i. per fantasia fm qz metit sensus: qz qd qde est albu. i. circa sensibile p'riu no metit sensu nisi ut dcm est. si aut sit albu hoc ut silis cleonis: aut alius ut clar' silis mentit sup.

sensus z etiam fantasia. f' Deinde cum dicit.

Tertio aut coius z pntiu accntia qb' isur ppa. Dico at ut mot' z magnitudo accidit sibilib': circa que est maxie ia decipi.

Condit qz ptigit metiri circa fantasia sic circa sensu ex pte sibilium coius dicet. 3' aut respectu coius z pntiu z qb' coib' insunt accntia ppa. dico aut ut mot' z magnitudo qua accidit sibilib' corpib' sup. sunt ea circa que maxie ptigit decipi ta sensu in actu qz et fantasia. g no solu ex pte sibilium ppoz z sibilium per accis: sed etia ex pte sibilium coium in qb' fundant sibilium ppa p' uer' ee qz uerificet z falsificet fantasia fm ueritate z falsitate in sensu in actu. f' Deinde cum dicit.

C Scdy sru. Ador' aut ab actu scis dit a sru q ab his trib' sru. Et pm' qde pntis sru uer': alij at pntis z absentis erit ut' qz falsi: z maxie cu pcul sit sensibile.

Condit q fantasia differt a sensu in actu. dicet q motus aut scis fm sensu ab actu. i. fantasia q est mot' scis a sensu in actu differt a sensu q est ab his trib' sru. i. qui est fm hos tres modos sentit. nam fm hos tres modos sentit. v; ta s; sibilium ppa qz s; sibilium coia: z qz fm sibilium p accis differt fantasia a sensu: qz i oib' h'is plus falsificat fantasia qz sru: z s' d'it qz p'iu' qde sru q est respectu sibilium ppoz pntis sru sibilib' semp est uer'. alij aut sru qui sunt respectu sibilium p accis z coius ta respectu sibilium pntis qz et z abntis erit ut qz falsi: z maxie ptigit talis falsitas cu pcul sit sibile. tuc g ee suppleda ro qz qz pntia z p'pinqtas obi fac ad vitate absentia z loginqtas fac ad falsitate: fantasia differt a sensu: qz est plus falsa qz sru: cum possit fantasari obis absentib' z loginqs. **C** Moradu aut qz tu qz fantasia catu a sensu: z est maior defect' in effectu qz in causa: tu et qz fantasia pot fantasari absentib' sru sibilib' fm que modu h'et ee maior falsitas puenit maior' falsitate ee in fantasia: qua in sensu. **C** Moradu et qz h; possit ee falsitas circa sibilium coia z p accis siue snt pntia siue absentia: maior tn falsitas cotingit circa ea si snt absentia qz pntia: imo et circa ipa sensibilia ppa pot maxie ptige error: qz absentib' possum' imaginari albu nigru: z ee. fantasia g que pot sibi formare fantasmata absentibus sibilib' potissime pot et ptingere falsitas plus qz sensu: etia circa oia g'ia sensibilib' bene ergo dicitur est qz differt fantasia a sensu z deficit ab ip'o. f' Deinde cum dicit.

C Sigde igit nihil aliud hnt q dicta sunt nisi fantasia: h aut est qd dictu est: fantasia utiqz erit motus a sensu fm actum factus.

Ccludit itent. v; q fantasia est mot' factus a sensu in actu dicet. sigde igit nihil aliud hnt que dicta sunt si fantasia. hoc aut est qd dcm est. v; q fantasia uerificetur z falsificet fm ueritate z falsitate facta in sensu in actu: qz ergo sic est fantasia utiqz erit mot' factus a sensu fm actum. f' Deinde cum dicit.

C qm aut visus maxie sensus est: z nome a lumie accepit: qm sine lumie no est vidē **C**lost qz omdit q fantasia est mot' fact' a sru fm actu declarat alia pticula posita in diffone fantasie. v; qz s; fantasia aialia multa agit z patimur. circa qd tria facit: qz h' omdit: qre sic noiaa est fantasia. 2' manifestat qd dcm est. 3' epilogat circa determinata. 2' ibi. **E**t qm imanet. **J** 3' ibi. **D**e fantasia qde. **J** dicit qz p' qm aut' visus est maxie sensus. i. sensus p'cipuus z spuallo: z qz sup. sic est fantasia nomen accepit a lumine: qm sine lumie no est. i. no ptigit vidē. **C** Moradu aut qz apd

grecos phos id ee est q lumē: z qz in lumie oia appent a phos uenit z deriuat phanos: qd id ee est qz apparitio fantasia g que d' a phanos qd est apparere sumit nom a lumie: z sumedo nome a lumine sine quo non fit vis sumit z nome a visu qui est p'cipuus z spualloz inter sensus. f' Deinde cum dicit.

C Et qm imanet z siles snt sru: multa s; ipos opant aialia. Alia qde: qz no hnt itellectu: ut bestie. Alia s; ex uelamento itellect' aut passioe: aut egritudine: aut somno: ut hoies. **D**e fantasia qde igit qd est: z ppter quid est dictum sit in tantum.

Declarat itent. v; q fm fantasia aialia multa agit z patimur dicet: z qm imanet. i. existit z p'ueurat mot' fantastici z illi mot' sunt siles sru. i. motib' factis in sensib': z qz sic fantasia z mot' fantastici imanet. i. existit in aialib' multa opant aialia fm ipos mot': s; alia qde aialia opant fm tales mot' siue fm fantasia: quia no hnt itellm ut bestie: alia vo opant fm tales motus siue fm fantasia ut hoies. z h' ex uelamento. i. pp uelamentu itellm: qz aliqn uelaf passioe aut uelaf egritudi ne aut somno. **C** Moradu qz qm supior v' est in actu suo. tuc opamur fm vitate supiore: z no fm inferiore: qre si aialia opant fm fantasia q est v' inferior z no s; itellm que est v' supior: h' est ul qz no hnt itellm ut bestie. ul h' hnt itellm hnt ipm uelatu: qd triplr puenit qz ul uelaf passioe ut ira ul timore: qz ptigit aliquem adeo ee iratu ul adeo timete ut qm nihil intelligat: sed oia agat magis p fantasia qz p itellm. uel scdo h' pot ptingere ex egritudine ut forte freneticus ul ee ebrius: qz tales magis agit p fantasia qz p itellm. uel 3' hoc pot ptingere p somnu: qz in somno ligat ro z viget fantasia. **C** Ultio epilogat circa deteriorata dicet: **D**e fantasia qde igit qd est z pp qd est. i. que sit ea ei' z qud h'et fieri: qz fit fm motum factu a sensu in tantu dcm sit.

E pte at aie q cogscit aia z sapit: si ue sepabili exite: siue non sepabili fm magnitudine: h fm rone: pside randum qua hnt d'iam: z quomodo qui dem sit ipsum intelligere.

Clost qz ppa sepauit z distiguit itellm a sensu. in pte ista ut dicebat scipit deteriorate de ip'o itellu siue de ipa pot' intellectua. circa qd duo facit: qz p' ptinuat se ad dicenda. 2' exegit de itero ibi. **S** i g est intellige. **J** dicit g. de pte aut aie qua cogscit z sapit aia siue sepabili exite siue no sepabili fm magnitudine. i. loco z sbo: sed fm ro ne p'sideradu est de hac pte aie intellectua qua d'ia h'et ad ipm sensuz z quo qde sit ipm itelligē qd est act' ee **C** Moradu aut qz pte aie qua aia sapit z cogscit ap' pellat potetia intellectua. p sape aut z cogscit fm Joa: gramaticu itelligit itelligē specula' z p'cticu: ita qz sa pere refer' ad speculabilia: cogscit ad agibilia. uel fm qdā cogscē debet referri ad apphedione: sape vo ad iudiciu. na p potetia intellectua apphedim' z iudicam': z cogscē possum' p ea z speculabilia z agibilia. **C** Moradu et qz tria pponit de potetia intellectua. vnum est utru sit sepabilis fm magnitudine. i. s; locu z fm s; s; sic posuit plato dicet intellectuale ee in cerebzo. p'cup' scibile in corde. nutritiuu in epate. 2' est qua d'iaz ha beat h potetia ad alias. 3' est que sit suu itelligē. i. q'lis sit act' etius: sed de p' no vult p'siderare: qz cu intellus no sit vrus organica: qz nec corpus nec vrus in corpe supuacuū videt querē utru sit sepata sbo z magnitudi ne ab alijs: cu nec sit magnitudo nec vrus in magnitudi ne. de alijs aut duob' dicit p'sideradu esse.

151.

totū h. v. organū cū intellectu eēt sūm calorū: qd eē nō
posset nisi itell' eēt aliq' mō calū: s; forte magis econ-
uerso deberent' dīcē. v. q' organū cū calore eēt sūm
itell': eo q' calū sit de p'ntē q'ntitat' s; sensibilib' nō de
scd'is: nec tū p' h' p' dīc' d'c' h' p' h' d'claratur. q' sic si
eēt in organo calo oporteret q' eēt aliqual' calū: s; cū
itell' nō possit eē calū nec h'ie aliq' talē formā: q' tūc
illa forma ipeditit' s; ne cog'ceret alīas: ut ergo itell'
oēs formas māles cog'cat: z ut nullā talē formā h'eat:
opz ipm eē ab oī organo separātū. ¶ Deinde cū dicit.

**Et bene iam dicentes sunt animam esse
locum specierum: nisi q' nō tota: sed intelle-
ctiua: neq; actu: sed potentia species.**

Quidit' q' ipse intellect' fundat' in eētia aie sic in subo:
qd nō cōpetit sensui: ideo aut q' bñ tā dīcētē sūt antiq'
aiam esse locū sp'itū nō tota: sed intellectiua. aia
enī q'ntū ad p'tē sensitīuā nō est locus sp'itū: q' potētia
sensitīua in subo nō fundat' in eētia aie: sed q' itel-
lectus in ipsa eētia aie fundat' ideo dīc' aiām q'ntū
ad p'tē intellectiua locū eē specierū. z subdit q' h' spēs
itelligibiles quarū dīc' eē locus aia nō est locus earū
in actu: sed in potētia q' q'ntū est de se nō h'et illas spēs
inatas: nec h'et eas actu: sed est in pō' ut acgrat eas.

Dubitaret forte aliquis quod aia est loc' sp'itū
rum non tota sed intellectiua tū.

Quidit' q' cū aia sit media iter formas simpl' māles
ut iter intellectiua: z formas simpl' māles: ut iter has
formas sensibiles p'cipat aliqd de p'ditione utrorūq;
ita q' h'et aliq's vtutes māles z organicas ut potētiās
sensitīuas: aliquas vō h'et imāles: ut intellectiuas. vtu-
tes ergo māles ut in s'bo fundant' in organo ut visus
fundat' in organo. s. ioculo. intellect' vō ut in subo fun-
dat' in ipsa eētia aie: ita q' eodē mō cōparat' quodā-
mō aia ad intellectū sicut oculus cōparat' ad sensum vi-
sus: q' sic oculus est subm potētie visus: sic nō organū
aliqd: sed ipsa aia est subm potētie intellectiue: q' sicut
oculus dīc' eē receptiū sp'itū visibilib': q' visus fun-
dat' in oculo: sic aia erit receptiua: z per q'ntū erit locus
sp'itū itelligibilib': q' intellect' fundat' in aia. p' q' q' aia
est receptiua uel est loc' sp'itū: s; nō tota. i. nō q'ntū ad q'
libet sūt p'tē uel nō q'ntū ad q'libet sūt potētiā: q' nō
q'libet pō potentialis aie sive nō q'libet pō' aie fundat'
in aia tanq' in s'bo. nā sensus nō fundat' in aia tanq' in
s'bo: s; in organo. intellect' vō nō fundat' in organo: s; in
aia: semp g aliqd organū erit loc' sp'itū visibilib': s; ipsa
aia erit loc' sp'itū itelligibilib'. differt g intellect' a sensu:
q' intellect' ut in s'bo p'prio fundat' in aia: z tū s'bus z aia
est loc' sp'itū itelligibilib' nō at sensibilib'. ¶ Deinde cū dīc'.

**L. 7. Quid aut nō silis sit impassibilitas sensitīui
z intellectiui manifestū est ex organis z sen-
su: sensus enim nō pōt sentire ex ualde
sensibili: ut sonum ex magnis sonis: neq;
ex fortib' odorib' z colorib': neq; vide-
re neq; odorare. Sed itellus cū itelligat
aliqd ualde itelligibile nō min' itelligit in
sima: s; z magis: sensitīuū qdem enī nō si-
ne corpe est. hic aut a corpore sepat' est.**

Assignat dīas iter itellm z sensuz q'ntū ad obm: q' ex-
cellēs itelligibile nō corrūpit itellm. sic excellēs sensibi-
le corrūpit sensuz: iō ait. qm aut nō silis sit passibilitas
sensitīui z intellectiui. i. sensus z intellect' manifestū est
ex organis z ex sensu. nā nō solū organū sensus patif
ab excellēti sensibili: s; et ipse sensus corrūpit' p' excel-
lēs sensibile: qd nō cōpetit intellectui. iō s' dicit q' sensus

nō pōt sentire ex ualde sensibili. i. nō pōt sentire post ual-
de sensibile ut sensus audit' ex magnis sonis. i. post ma-
gnos sonos sup. nō pōt audire: nec ē ex fortib' odorib'
bus z colorib' sup. imutat' odorat' z visus neq; pōt
odorare neq; vidē: s; itell' cū itelligat aliqd ualde itel-
ligibile nō corrūpit' z nō minorat' in suo actu. imo vi-
gorat'. nā itell' itelligēs excellēs itelligibile nō min'
itelligit itelligibilia s'ima: s; z magis. cā at q're h'ec est
dīa iter intellectū z sensuz. i. q' excellēs itelligibile nō
corrūpit' itellm: sed excellēs sensibile corrūpit' sensuz
est: q' s'ctū qdē nō sine corpe est. i. nō ē sine organo:
hic aut. v. itell' separat' est ab organo: z q' itellus
nō est vtus organica s; sensus. iō excellēs itelligibile
nō corrūpit' itellm: s; excellēs sensibile corrūpit' sensum.

Dubitaret forte aliquis quod excellēs sensibile
corrūpit' sensuz.

Quidit' q' dīc' qd excellēs sensibile sic trāsmutat' s'um ut post
magnū s'ibile nō possit s'ctus p'cipē s'ibile puū s' imū: s; s'ibi-
bile s'umū: q' ut p'bat' cōpositores scie de aspectib' nō
stati cū recedit' s'ibile a sensu recedit' ipressio scā i orga-
no: ut s'igs itueat solē nō statū cū auertit' oculū a sole re-
cedit' lux ipressa a sole i oculo: z q' p' aliq'ntū tēp' rema-
net i oculo ipressio lucis scā a sole p' illā ipressione dīf-
gregatē visuz nō pōt oculus vidē puū ul' s'umū visibile
q' at remaneat ipressio scā i oculo post recessuz obit': p'z
s; h'ic. q' si hō moueat uelociter acū vī ac' facē cir-
culū z vī vna ac' mltē actus: qd iō p'cipit' q' cū ac' mo-
uet' a loco suo fac' aliā ipressione i oculo: z nō statū
remouet' ipressio p' p' p'latatē ipressionū vī nobis vī
dē mltas ac' q'uis reat' sit tū ac' vna. ¶ Mō est g dīf-
ficile itelligē cū s'ctus sit vt' organica z remaneat i or-
gano s'bus ipressio scā ab excellēti s'ibilib': q're post excel-
lēo s'ibile nō possum' sentire s'ibile puū z s'umū. s; q'
itell' nō ē vt' organica postq' itellexit' excellēs itelligi-
bile nō min' itelligit itelligibilia s'ima: imo itelligit ea
magis. ¶ Adit' edū tū q' s; h' vidē nō s'it dīc' tū vī
dē z cog'cē quō excellēs s'ibile nō s'it ipeditat' cogni-
tionē puī visibilib': sed totalr tollat' s'bus: ut quō ex aspe-
ctu solis q' possit fieri totalr cec': z quō ex magno so-
no q' possit fieri totalr surdus vī ualde dīficile. nā h'
s'ibilia nō vidē aliqd facē i corpa. nisi rōne ānēxi. ut si
son' scidit' ligna h' nō agit son'. q' son': s; rōne mor' ae-
ris in q' fundat'. aer enī mor' scidit' ligna z nō son': p'p'
qd auget' q'ntis dīficiltas: q' cū s'ibilia s; q' nō vī
deat' imutare nisi itētionalr. ex imutatioē at itētionalr
nō videat' fieri corrūptio realis. vñ est q' ipz organū z
ipz corp' corrūpit' z patif ab excellēti s'ibilib'. nā s'bus
s; se nec debilitat' nec p'p' patif. tota enī passio z tota
debilitatio s'bus ē rōne corpis z rōne organi i q' fundat':
ita q' si fenex h'iet oculos pueri videret sic puer. ¶ Scie-
dū g q' sic q'ntates tāgibiles ut calū z fridū imutat' itē-
tionalr z realr: s; ut imutat' realr sic corrūpit' corpa z
sic p'p'e nō sentit' imo talis imutatio ē ipeditia s'bus.
nā cōc' ē oī s'ui q' sit susceptiū sp'itū sine mā. calefit enī
neru' z caro realr: s; p' talē imutatioē nō sit s'bus: q'
sic calefit' z lapides imutant'. g caro z neru' a calore
itētionalr z s; h' imutatioē h'et fieri s'bus. q'ntates g
tāgibiles planū ē q' corrūpit' s'bus si sint excellētes: q'
cū h' q' imutat' itētionalr imutat' ē realr: p' quā imutatioē
corrūpit' corpa z organa: q' corrūpit' tollit' s'bus:
ut cōbusta carne z adusto neruo tollit' tact'. alie vō q'
litatez simpl' z absolute z q'cūq; mō sūp'te nō imutat'
realr q'cūq; corpa: tū si tales q'ntates sint ualde excellē-
tes z corpa sint ualde passibilia nō solū itētionalr: s; et
aliq' imutatioēz realē p'nt' effcē i ipa: ut q' aer ē ual-
de passibil' si sit odor ualde fortis p'ter imutatioē itē-
tionalē poterit aliq' imutatioē realē in ipz facē. iō
dicebat' sup' q' aer est qd idetermiatū: z nō manet. i.

**L. 8. Cū aut' sic singula h'ant ut scies dicit: qui
s'm actu: hoc autem cōfessim accidit: cum
possit operari per seipsum.**

Quidit' quō ex sp'ib' itelligibilib' generat' hitus: qd
nō accidit ex sp'ib' sensibilib' dīcēs: q' cū aut' sic itelle-
ct' fiat singula. i. postq'z receperit spēm singulor' dicit'
intellect' ut scies: q' aggenerabit' in eo habit' scie qui
itell' ut scies z ut habēs habitū dicit' eē s; actu: h' aut'
accidit cū p'fct' possit operari per seipz. ¶ Notādūz
aut' q' sic pupilla est quodā mō oīs colorū: q' pōt recipe-
re spēs oīūz colorū: sic aia per itellctuz est quodā mō oia
itelligibilia: q' pōt recipere spēs oīūz itelligibilib'. aia
ergo ante talē receptionē est in potētia ad oia itelligi-
bilia: sed q' actu recipit' spēs singulor' sive aliquorūz
itelligibilib' sit quodā mō illa itelligibilia. exponendū
est g cū intellect' sic fiat singula. i. postq'z actu receperit
spēs singulor'. ¶ Mōn' ē q' duplex est act'. p'm' z se-
cūdus. act' p'm' pōt dīc' ipse hitus ut ipa scia. actus se-
cūdus dicit' ipm agere ut ipm p'siderare. intellect' g cūz
fiat singula. i. postq'z receperit spēs singulor' p'tinētūz
ad aliqd gen' scie: dicit' eē s'm actu: q' tā acq'uit hitū
scie z est in actu p'mo: uel dicit' esse s; actus: q' tā actu
est i format' specieb'. ex quo apparet dīa iter intellectū
z sensuz: q' ex sp'ib' itelligibilib' aggenerat' hitus. z
per h' spēs cōstituit' intellect' in actu qui est habit' z
dī scies: sed per spēs sensibiles in h' hitu nō cōstituit'
sensus. ¶ Mōn' ē q' hitus est quo q' pōt facill' opa-
ri: ut quo q' pōt operari cū uelit: iō de intellectu tā p'si-
tuto in hitu ait p' h'. q' hoc at accidit. v. q' itelleet' sit
cōstituit' in actu qui est habitus z dīcat' scies cū cōfe-
ssim possit operari per seipm. i. possit opari z cōsidera-
re per ipm habitū cū uelit. ¶ Deinde cum dicit.

**Est qdē igit' z tūc potētia quodā mō nō
tū similit' z ante adiscere: aut inuenire z
ipse aut seipm tūc pōt itelligere.**

Quidit' quomō intellect' est in potētia postq'z habuit
habitū: z quō pōt seipm cognoscere dicens. est ergo z
tūc. i. postq'z habuit hitū potētia quodā mō: nō tū s'it z
ante adiscere aut inuenire: q' nō est intellect' s'it in potē-
tia ante q'z h'eat habitū z postq'z habuit. z subdit q' ipse
intellect' tūc. i. postq'z itellexerit alta pōt itelligē z seipz
nā intellect' itelligit se itelligēdo alia. z ista est gnta dīf-

ferētia quā h'et cū sensu: q' s'bus nō p'p'e sentit' se sen-
tiēdo alia: sic itell' itelligit se itelligēdo alia. ¶ Notā
dū at q' oē qd q' nouit aut dīcēs aut inueniēs nouit.
hitū ergo scie quā h'et: uel h'et: ipz adiscēdo ab alio
uel inueniēdo per nos ipos: postq'z g habitūz habitum
alicui' scie: q' nō opz q' semp p'siderem' s; illū habitū
h'ntes talē hitū adhuc sum' in potētia ad cōsiderare:
s; nō sum' sic in potētia ad p'siderare sicut eram' ante
adiscere: uel ai inuenire. s. sicut eram' ante q'z haberem'.
h' habitū per inuentionē uel per doctrinā: q' h'ntes ha-
bitū possum' exire in opus facill': z possum' cōsidera-
re cū uolum' qd nō possum' si hitu caream'.

**Notā at aliō est magnitudo: z ma-
gnitudis eē. z aq' z aq' eē. z sic i mul-
tis alijs: nō aut' in oib'. In q'busdā
enī idē est eē carnis: aut carnē eē. ¶ Aut
ergo alio: aut aliter habente discernit.**

Quidit' q' p' h' determinat' de intellectu per cōparatiōē
ad sensuz. In p'te ista determinat' de oib' itell' ostēdēns
qd qd est eē p'p'riū obm itell': q' ipsa gdditas directe
z mō extēso ab intellectu cog'c'it. nā itell'z cū sit extēsus
cog'c'it carnis eē. i. gdditatē carnis. ipz aut' carnē ipz
idūidūū carnis cog'c'it per reflexionē quē dicit' se ad
fantasmata: iō duo facit. q' p' p'ponit qd itēdit. 2° de
clarat' p'positū ibi. Caro enī nō sine mā. Jōic' q' qm at
aliō est magnitudo z magnitudis eē: z aq' z aq' eē. z sic
in mltis alijs: q' in oib' hitūz spēm in mā differt res
z rei eē. i. differt res z sua gdditas. s; h' nō est in oib': q'
in q'busdā enī est idē ut idē dicit' eē carnē z carnis eē.
caro enī. i. viuū est idē cū viuū eē. i. est idē cū sua gddita-
te: qm g' sic est q' in mltis differt res z sua gdditas. in
his i q' b' differt aut alio g'. i. alia vtutes: aut eadē vtute
alr se h'ntē discernit aia rē z gdditatē eē. ¶ Mōn' q'
i oib' hitūz spēs, i mā differt res z sua gdditas. cū g' tā
mathematica q' nātia circūcēr nāt māz: q'uis h' sit alr-
z alr: q' mathematica circūcēr nāt māz itelligibilib'. nā
lia vō māz s'ibilib': tā in nālib' q' in mathematicis dīf-
fert res a rei eē. i. differt res a sua gdditate. cūz g' aq' sit
qd nāle: magnitudo vō qd mathematica: differt aq' z
aque eē: q' res nāles differt a sua gdditate: z differt
magnitudo a magnitudis esse: q' in mathematicis ē
differt res z gdditas. ¶ Mōn' ē q' magnitudis eē z
aq' eē z ulr oīs gdditas accipit' p'zo nā rei. put' p'siderat'
sub eē nō signato. magnitudo vō z aq' noiat' ipas res
put' h'nt eē actuale in rerū nā. aliō est g' aq' z aque eē: q'
aliō est p'siderare nāz z gdditatē aque. put' p'siderat' sub
eē nō signato: z aliō est ipa aq' put' h'et eē actuale z si-
gnatuz. in oib' g' nālib' z mathematicis differt res z
rei eē. i. differt idūidū z gdditas. ¶ Mōn' ē q' q' in
reb' mālibus differt idūidū z gdditas. iō alia vtute
cog'c'it res. i. idūidūz: alia cog'c'it rei eē. i. gdditas.
nā p' s'bus cog'c'it idūidūz: s; p' itellm cog'c'it gddi-
tatē: ul' si per eadē vtutē ut si p' eundē itellm cog'c'it
idūidūz z gdditatē h' erit alr z alr se h'ntē. nā p' itellz
aspectu recto z extēso cog'c'it gdditas: s; p' reflexionē:
z ut p'ntit se ad fantasma cog'c'it itellm idūidūz. ¶ Mo-
radū ē q' caro h' p'ntit p' vīno. viuū aut' repit' tā i reb'
nālib': q' arbores z alia viuū: q'z ē i reb' simplicib':
q' itelligētie dicunt' viuere: q're vno mō est idē caro z
carnis esse. i. idem viuū z viuū esse: q' si accipiat' vsuum
ut reperiret' in simplicibus ibi est idē viuū z viuū esse.
qd quō sit itelligēdū statim declarabit'. sed si accipiat'
caro. i. viuū ut h'et esse in reb' mālib' non est idē caro
z carnis esse q' mālia nō sunt idē cū sua gdditate.

Dubitaret forte aliquis quod in reb' mālib' dīf-
fert res a rei esse: sive differt res a
sua gdditate: in reb' vō imālib' nō. ¶ Deinde q' non sic

L. 9

sim intelligibilia vnomō si itell's n' est intelligibilia per se: sic sūt sbe separe: et alie res māles que intelligunt ab itellu erūt intelligibiles per se sic sūt sbe separe: s; qd est sic intelligibile intelligit. ergo res māles intelligit. si vō dī cat q' itell's est intelligibilia per aliū sic alia mālia tūc sic alia mālia nō intelligit: sic n' itell's intelligit n' aliqd cōprehēdit: ut p' supplet. nō igit v' q' possim' ponē itell's eē qd itell'isse nisi scurramus atēz duoz icōue n'ētū. v'z uel q' mālia intelligat: uel q' itellus nō itelligat. C Motandū etiā q' s; sic iducitur h' qd a cōmēta fore: ut cōcludat q' si itell's est qd intelligibile: uel mālia intelligēt uel itell's intelligēt. iducit tūc ista qd: ut pcludat semp h' icōueitō q' mālia intelligat: q' si itell's est intelligibilia per se mālia erūt intelligibilia per se: si sūt intelligibilia per se intelligēt: ut supra pcludebat. si vō itell's nō intelligibilia est per se: sed per aliū: tūc idē iudiciū erit de intellectu z de reb' mālib'. q' uel poterit cōcludi sic p' q' mālia nō intelligat q' itell's nō intelligit: uel cōuērtit: q' cū itell's intelligat: z idē iudiciū sit de eo z de alijs mālib'. alia ē mālia intelligent.

Dubitaret forte aliqs. nā quantū ad vnum mēbrū qōnis factis v' apparens q' v'z q' si itell's nō est intelligibilia p se: s; p aliqd aliud erit idē iudiciū de eo z de alijs mālib' reb'. q' uel ipse nō intelligit sic nec alia mālia intelligit: uel alia mālia intelligēt sic intelligit itell's: s; q' tū ad alia p' qōnis non apparet manifeste quō sequat. v'z q' si itell's est intelligibilia per se q' alijs intelligibilib' it' itell's: z q' alia intelligibilia z alia mālia intelligat. q' r' q' q' quō h' sequat. C D' q' possim' distinguere triplicē itell' v'z humana: itelligētariū: z def. itell's enī diuin' est act' purus cū nō est admixta potētia. itellect' vō n' i gūe intelligibilib' est po' pura cū in tali gūe s' m' se nō cōpetit aliqs act': s; itellect' itelligētariū tenet mediū iter ista. itell's ergo obuiū: q' est act' pur' oia cōgicōt vno mō: q' oia cōgicōt cognoscēdo se ita q' tanq' pncipale obm nihil cōgicōt ex se. v'leferet enī h' hoc mō aliquid cōgicōt ex se. ut satis pōt h' ex. r. meta' in p' cap. S'nia patru. itaq' tanq' pncipale obz cōgicōt tūc se: z cōgicōt de se cognoscit oia alia. oia ergo cognoscit vno mō: q' se z alia cognoscit cōgicōt de se: itell's vō n' quodā mō p oēm modū nō opposito cognoscit. nā cū sit po' pura in gūe intelligibilib' nihil intelligit anteq' fiat in actu. sit āt in actu recipiēdo spēs a fāsmatib': z recipiēdo spēs alioz: z q' intelligit se z alia ut sit in actu per spēs alioz ergo intelligit se z alia per spēs alioz. Intellus ergo n' qdā mō se z alia intelligit vnomō. q' se z alia intelligit intelligēdo alia. itell's aut itelligētariū nec se z alia intelligit intelligēdo se nec se z alia intelligit itel' alia: sed intelligēdo intelligit se per seipās: eo q' itelligētia est rediēs ad eētā suā reductiōe cōpleta. alia vō intelligit per spēs z per formas: que sūt s'itudies alioz: z de qb' spēs z formas loquēs auctor de cāis: ait q' ois itelligētia est plena formis. redeam' q' v' uenit s'mo p'm: z v' cam' q' si itell's n' se z alia intelligit vnomō q' se z alia intelligit intelligēdo alia: erāt alia intelligibilia sic ipse: q' si ipse itellus est intelligibilia per se z nō per aliud sic sbe separe oia alia que intelligunt ab intellectu nō erūt intelligibilia nō per aliū: s; erūt intelligibilia sic sbe separe: s; que sūt sic intelligibilia intelligit. q' oia intelligibilia ab itellu nō intelligēt z h' b' ut itell'm: s; q' est qd p' h' ait. v'z q' q' intelligibile ab itellu nō est aliqd vnu. z est vno mō: q' vno mō intelligit se z alia: eodē mō erūt alia intelligibilia sic ipse. v'z seq' q' si ipse est intelligibilia per se erūt et alia sic intelligibilia: z per p'ns intelligent: quod pbare uolebamus. f' Deindē cum dicit.

C Aut patiqdē s; cōe aliqd dīfuz est p'ns: qm po' qdā mō est intelligibilia itell's: sed

actu nihil: anq' intelligat: o'z at sic: sic i tabu la nihil ē scriptū actu. qd qdēz accit itell'n.

Solut. circa qd duo fac: s'm q' duas qōnes soluit: q' p' soluit qōne p'm. 2' scdaz s'bil. Et ipse at intelligibil. J dic' q' aut part qdē s'm q' diuinit' est p'ns ē aliqd cōe ul' est aliqd ul' ut h' s'ia 2' ad passionē p'pe z ad passionē que est salus z receptio. itell's q' nō patit p'pe cū nō coicet i mā sic coicāt in mā nālia cū suis actiōis: s; patit passionē que est salus z receptio icōtū i format sp' b' intelligibilib' ad q's est i po'. idē s' d'it: qm aut itell's est qdā mō po' intelligibilia: s; actu nihil est eo: anq' itelligat. h' q' mō itelligē ē qdā pati z itell's patit nō p'pe: s; q' itū recipit spēs intelligibilib'. ad q' est i po'. o'z aut id qd accit i itellu anq' itelligat esse: sic illd qd accidit i tabula in qua nihil est actu scriptū C Mōn' aut v' solons h' in h' p'ntē: q' cū dī. q' h' itell's intelligit: cum itelligē sit qdā pati. opz q' coicet i mā cū istis mālib' dicit q' agēs z paties coicāt i mā: qm sūt p'pe passo q' l'is nō est passio itell's. C Mōn' et q' h' i tabula rafa n' h' ē scriptū: z cū scribit h' tabula nihil ab ea abijcit: sed solū iducunt in ea forme s'rarū: sic itell's anteq' itelligat nullā h'et formam intelligibilib': z cum recipit h' formas nihil abijcit a s'ba itell's: ppter qd patet q' nō i est ibi p'prie passio: q' ois passio p'prie s'p'ta magis scā abijcit a s'ba: ut dī 6' topi. f' Deinde cū dicit.

C Et ipse at intelligibil' est sic intelligibilia. In his qdē enī q' sūt sine mā: idē ē itell's z qd itell'r: scia nā q's spectatia. z sic scibile idē ē.

Solut. qōne 2'. Ad cur' euidētā scē m' q' qd 2' duas difficultates p'rigebat. nā cū itell's n' sit intelligibilia: sic alia q' intelligit se intelligēdo alia: cū ex h' videat eē idē iudiciū de itellu n' o'z: z de alijs vna difficultas est: q' r' itell's n' intelligit cū alia nō intelligat. 2' ē idē alia mālia nō intelligat: cū itell's n' intelligat. duo q' fac. nā supponēs q' itell's n' sit intelligibilia sic alia: assignat cām q' r' itell's n' intelligit. 2' assignat eāz q' r' alia mālia que sūt oba itell's n' i nō intelligit (s'bil). Nō at semp intelligēd' J dic' q' q' ipse aut itellus intelligibilib' est sic intelligibilia alia. z tū sup. intelligit h' alia nō intelligat. cur' vō ē: q' in his q' sūt sine mā idē ē itell's: z qd intelligit. scia aut spe culatia z sic scibile h' mō. v'z speculatia est idē euz scia.

Dubitaret forte aliqs quō itellect' n' seipz intelligat. Dm q' ut p'z per sup' determinata actus inotescunt nobis per oba: potētē vō inotescūt nobis per act'. itell's ergo n' intelligit seipm per actū suū: sed cū itell's n' sit in gūe intelligibilib': sic mā p'ma in gūe entiu: sic a mā p'ma uel yle nullus actus pōt egredi in gūe entiu nisi i formet aliq' forma sensibilis: sic ab intellectu n' o nullus act' pōt p'gredi in gūe intelligibilib' nisi i formet aliq' forma uel spe intelligibilis. itell's ergo n' ad hoc q' intelligat seipm: opz q' i formet aliq' spe intelligibilis: sed nō refert ut i formetur tur spe capre uel spe leonis: nō iō regit ut in formetur aliq' spe: ut possit ab eo p'gredi aliqs act' per quē actū possit seipm cognoscere. i formabit ergo itell's spe aliquid obit: ut spe lapidis uel leonis qua i format' poterit ab eo p'gredi aliqs act' per quē poterit seipm cognoscere. illa ergo spēs obit: ut spēs lapidis uel leonis: cū sit expressa s'itudo leonis ul' lapidis p' z pncipalr oucet in cognitionē illi' obit: z ducēdo in cognitionem obit ducet in cognitionē act' p' quē actū poterit itell's seipz cognoscere. cū q' q' r' q' mō itell's n' seipz intelligit plana ē r'nsio q' intelligit seipz intelligēdo alia. nā illa eadē spēs que est rō q' r' intelligat obz ē rō: q' r' intelligat se ipz itell' s' suū actū. h' itaq' v'cm ē q' itell's n' ē itelligibil' sic z alia sūt intelligibilia: q' sic alia oba mālia nō intelligunt p seipā: q' p seipā nō pnt eē i aia: s; intelligūt

L. 15.

per spēm intelligibilē: z per itētōnē abstractā: sic itelle- ct' n' per illā eadē spēm intelligibilē z per illā eandem spēm abstractā per quā intelligit alia intelligit seipm. nā i format' illa spē intelligibilib' intelligit alia z intelligit se in q' tū per illā spēm i formatus p'gredit in actū itell' gēdī per quē actū pōt seipsum cognoscere.

Alterius forte dubitaret aliqs quō in sepatis a mā idē sit itell's z qd itell'r. C Dī- cēdū q' itell's n' est simplex imālis ut est per h'ca mani festū: z multo magis itell's intelligētariū z dei est imā- lis z simplex: z q' in oib' imālib' est aliq' mō neruz q' idē est itell's z qd itell'r. si uerū est h' in itell'u n' o multo magis uerū est in itellu itelligētariū z dei: s; q' uerū sit de itellu illoz in sequēt qōne patebit. nūc aut iten dim' declarare q' in reb' mālib' nō est idē itell's z qd itell'r: s; in intellectu n' o qui est qd imāle idē est itell's z qd itell'r. C Ad cur' euidētā est scēdū q' rā res māles q' itell's n' possibilis ad h' ut itelligant idigēt itellu in actu. dī enī itell's in actu ipa spēs intelligibilib' uel ipē cōcept' quē p'cipim' de obo. nā cū lapis p seipz nō pos sit eē in itellu n' o nō est idē itelligētariū z itell's lapidis: q' la pis ē res ipa q' est ex aiaz. itell's vō lapidis est ipa spēs i intelligibilia uel ipē pcept' lapidis p quā i format itell's n' z reductit ad actū: ut intelligat lapidē. z qd dicitū est de lapide itelligēdū ē de alijs obis mālib' que nō sūt in itell's: s; ut itelligant idigēt aliq' pceptu uel aliq' spē intelligibilib' sine aliq' itētōnē abstractā: s; cū per illā eadē spēm intelligibilē p quā itell'r obm: intelligat z ipē itell's q' ut oñsuz est in qōne p'ma: itell's intelligit se intelligē do alia: p'z q' nō soluz mālia ad h' q' itelligant idigent spē intelligibilis: q' dī itell's in actu: imo itell's n' possibi lis ad h' intelligat a seipō idigēt h' ipē intelligibilis z h' itellectu in actu. p eadē enī ipē intelligibilē z per eudē itell'm in actu itell'r obm ex aiaz: qd est qd māles: z itell'r itell's n' possibilis qui est a mā seipat: q' r' spēs illa itel ligibilib' est itell's in actu respectu obri mālis z respec tu itell's possibilis q' est imālis: q' r' cū ille itell's i actu sit in itellu n' o possibilis: z fiat idē cū eo sic sit vnuz ex mā z forma z ex pfectiōe z pfectibilit': itell's n' possibi lis qui est a mā seipat' est idē cū suo itellu in actu z sit vnu cū eo: sic sit idē mā cū forma: s; obm māle non est idē cū suo itellu i actu: q' itell's in actu obri mālis nō est in illo obo: s; est seipat' ab ipō. itaq' cū ait p' h' q' in sepatis a mā: z nō in alijs ē idē itell's z qd intelligit: ibi per itell'm debem' itelligere itell'm in actu sine spēs itel ligibilis: s; p illd qd itell'r debem' itelligē h' m' v'z itell'm poles qui est a mā seipat': z obm māle qd est māle pū- ctū. nā ut p'z per h'ca per eandē spēs intelligibilē: z per eundē itell'm in actu itell'r utruq'. s; cū illa spēs itelligi bilis que est itell's utruq' sit in ipō itellu possibilis: z faciat vnu cū ipō: sic pfectio cū pfectilit': nō at sit in ipō obo māli nec faciat vnu cū eo in sepatis a mā idē est in itell's z qd itell'r: q' sit vnu z idē ex itellu in actu z ex itellu possibilis qui itell'r per illū itell'm: s; in cōiunctis cū mā nō est idem itell's z qd itell'r: q' nō sit vnu z idē ex obo māli z itellu in actu qd itell'r per h' intellectū.

Alterius forte dubitaret aliqs: cū in oib' reb' imaterialib' sit idē itell's z qd itelli- gif: cū tam itell's noster q' sbe separate z de' qd imāle dīcāt: utru eodē mō h' z ibi sit idē itellus: z qd itell'r. C Dm q' alr est idē itell's z qd itell'r in subijs sepa- tis: alr in itellu n' o. nā in s'bijs sepatis est idē itell's z qd itell'r. q' s'ba separeta non h'et aliū itell'm qui faciat ipas intelligibilē: s; p seipaz est intelligibilia: ita q' s'ba se- pata itell'r per seipaz: z h' nō a qlibet itellu itelligit s'ba separeta per se ipaz: tū qlibet itelligētia itelligit suā s'baz p' seipaz. in eētā aut diuina multo magis h' cōuenit nā nō solū de' itelligit seipm per seipm: s; a q' cū q' in- tellu itelligit eētā diuina itelligit p seipaz: s; in itellu

n' o poli nō est idē itell's: z qd itelligit: ita q' itell's n' polis intelligat per seipz: s; n' itell's p' h'is h'et aliū itel- lectū in actu: ut spēm intelligibilē: per quā sit actu itel- ligibilis. p rāto tū ex pte itell's n' i idē itell's z qd in telligif: q' itell's n' polis fac vnu z idē cū suo itellu in actu: sicut ut dicebat fac vnu z idē pfectibile cū p'ba pfectiōe. dicam' q' h' intelligibilia. v'z de' s'ube separe z itell's n' z res māles h'nt hūc ordīnē. q' de' sic itell' gif q' est idē cū suo itellu: z nō h'et aliū itell'm qui faci at ipz intelligibilē: s; est p seipz intelligibilis in qlibet et s'ba separeta est idē itell's: z qd intelligit: z qlibet talis s'ba mō q' d'cm est: z intelligibilis p seipaz. itell's vō n' nō ē itelligi bilis p seipz: s; h'et aliū itell'z in actu: q' fac ipz itelligi bē: at tū est ibi idē itell's: z qd intelligit: q' s'bi itell's i actu i. spēs intelligibilis nō est separeta ab itellu poli qui itelli gif p ipaz: s; ex ipa spē intelligibilis q' d' itell's i actu: z ex ipō itellu poli: q' est illd qd itelligit ē i ipō obo māli: n' māles nec sūt p se intelligibiles: s; h'nt aliū itell'z in actu p quē sūt intelligibiles: nec ē ibi idē itell's z qd itell' gif: q' itell's i actu sine spēs intelligibilis p quā itelligit rā obz māle q' itell's pportional' ē i ipō obo māli: n' fac idē cū ipō: s; ē i itellu poli: z ē a reb' mālib' separeta.

Alterius forte dubitaret aliqs. utru in sepa- tis a mā: idē sit scia speculatia cū re scita. C Dm q' h'ac qōne possent' facit' solū d' dō q' grāmatic' dī scire ipaz grāmaticaz: z nālis p' h' dī scī re ipam nāle p' h'az. z sic qlibet scies dī suā sciaz scire. ipa ergo grāmatica nō solū est scia: s; est res scita: cum ipa grāmatica sit scita uel sciat: z quelibet scia isto mō est idē cū re scita: q' qlibet scia scit: z qlibet scies scit sciaz suā: sed magis ad mētē p' h' i gredietes. dicam' q' cū de' seipm sciat per seipz nō est dubiū ibi idē eē sciaz z re scita. z ē s'ube separe scietes seipās per seipās nō sic facit dubiū in gōne z in talib' uagari diuti' iper tines est ad ppositū. nā qd h' dī q' in reb' formalib' z imālib' idē est scia cū re scita nō est itroductum ppter subas separetas: nec ppter itell'm diuini: s; ppter itell'm nostrū: de cui' cognitione h'ic pncipalr agit. C Sciē- dū ergo q' sicut eadē est spēs intelligibilis per quā itelli gif obm māle z itellect' polis. sic eadē est scia per quā sciunt iste res māles z itellect' n' nā sic itellect' n' per illas eadē spēs intelligibiles per quas alia intelligit: itel ligit se: sic per illā eadē sciaz per quā scit alia scit seipz: z sic spēs intelligibilis: s; per eā itelligat tam obm mā- le q' itell's possibilis: tū illa spēs intelligibilis: z ille in- tellect' in actu nō facit vnu z idē cū obo māli a quo est seipat': sed facit vnu z idē cū itellu possibilis qui est imālis in quo existit ille itell's in actu: z ipa spēs itel- ligibilis: p' qd ex pte rei mālis nō est idē itellus z qd intelligit: sed est idē ex pte rei imālis: z ex pte itell's pos- sibilis: sic h' per eandē sciam sciat obz māle z itellect' possibilis qui ē a mā seipat': tū q' illa scia nō est in obo māli: nec facit idem cū ipō: sed est in itellu possibilis: z facit idē cū ipō ex pte rei mālis nō est idē scia cū re scī ta: sed est idē ex pte rei imālis: z ex pte itellect' qui per illā sciam scit z cognoscit. dicit aut potissime de scia speculatia q' in reb' imaterialib' est idē cū re scita: q' cū dicim' q' per eadē sciam scit obz māle z itell's imā lis potissime vitatē h'et de scia speculatia nō de p'ctica.

Alterius forte dubitaret aliqs. utru res ipa que est extra aiaz ut est scita in actu sit aliquo mō idem cum scia. C Dm q' ipse res extra aiaz duplr pnt accipi: uel ut h'nt esse in seipis: uel ut sūt cōsiderate ab aia: si cōsiderent ut h'nt esse in seipis sic sunt qd p'cularē: z nō sūt scite in actu: sed in potētā. nā particulariū h'z q' h' n'ec est scietia: neq' diffinitio: ut dicit. 7. meta. res q' ut sūt scite in potētā: z ut h'nt esse p'cularē accipiunt: ut h'nt esse in seipis nec ad ta- le esse facit ipa aia aliqd. ppter qd res sic accepte: nec

funt idē cū scia: nec aliqua idētitatē opz qz hēant ad ea que sunt in aia: sed si accipiant res ut sunt scite in actu qz res nō est actu scita: ut hēt eē p̄ticularē: sed ulē cum intell's faciat ul'itatē in reb'z: z res nō sint ul'es: ut hēt eē in seip'is: sed ut p̄siderant ab aia: res ut sunt scite in actu: z ut hēt eē ul'es oz qz hēant aliqua actualē relatio nē z aliqua vntōnē ad sciaz z ad p̄sideratōnē: z ad ea que sūt in aia. q̄lis aut sit illa relatio utriū sit rei uel rō nis nō regit speculatio p̄ns. sufficit aut ad p̄ns scire qz res nō sunt actu scite nisi ut sunt ul'es. z qz ul'ia sunt al'iq̄ mō in aia. z qz res nō sunt ul'es: nisi qz hēt aliqua actualē relatiōez z aliqua vntōnē ad sciaz z ad p̄sideratōnē: z ad ea que sūt in aia: sō lz res ut sūt scite i potē tia nō sint idē cū scia: sō sūt scite in actu: ut p̄z per hī ta: oz qz al'iq̄ mō sint idē cū ipa. dīcam' qz per eādē sciaz (ut sup̄ dicebat) per quā scio res alias scio z itell'z eo qz itell's sciat z itelligat sic z alia: z illa scia aliqua idētitatē hēt ad ipas res ut sūt scite in actu: maiorē tñ idētitatē hēt ad ipz itell'm que iformat: z cū quo facit vniū z idē: sic sit vniū z idē ex potentia z actu. vna est q̄ scia z dup' ē qd scif. v3 itell's z res alie: quā sciam si cō param' ad itell'm q est sepat' a mā idē est scia z qd scif qz ex itell'u z scia sit vniū z idē: sō si cōparam' illa sciam ad res alias nō sic possum' p̄cedē qz idē sit scia z qd scif. qz nō sic sit vniū z idē ex scia z ex reb' alijō: siue ex scia z obiecto sic sit vniū ex scia z intellectu.

Alterius forte dubitaret aliqs. quōd p̄s per h uerba. v3 qz qz in reb' imālib' idēz est itellec' z qd itelligit: z scia z qd scif hēt solonez h' qōns: qz cū itellec' noster sit itelligibilis: sicut alie res māles. z sit scibilis: sicut alia mālia: atq̄ itellec' nō sic est itelligibilis z scibilis qz itelligit z scit. alia vō mālia sic sūt itelligibilia z scibilia qz nec itelligit nec scit. **D**icēdū qz ut patet per habita: iō itellec' noster est itelligibilis sic alia: z est scibilis sic alia. qz vñ est itell's: z duplex qd itelligit: z vna est scia: z du plex est qd scif. per illū enī eundē itell'm in actu. z per illā eādē spēm itelligibile per quā itell' obz: uel p quā itelligunt res alie itelligit z itell's possibilis. itell's q̄ possibilis est itelligibilis sic alia mālia: z nō est itelligi bilis sic alia mālia. itelligibilis est enī sic alia mālia. qz sic alia mālia nō sunt itelligibilia per se: sed habēt aliū itellec' per quē sunt itelligibilia: sic itellec' nō qz est potētia pura in gūe itelligibili nō est itelligibilis per se: sō hēt aliū itellec' per quē sit itelligibilis: imo vñ z idē est itell's: quōd dicit itell's in actu: per quē sit itelli gibilis itell's possibilis: z sūt itelligibiles res māles: qz declaratiū est itell'm nostrū eē itelligibilē sicut alia mālia. **A**d uerēdū tñ qz hoc non est sic per oēm mo dum: sicut z hoc simile nō est per oēm modū simile: iō licet possum' p̄cedere qz itellec' noster sit itelligibilis sicut alia. possum' etiā cōcedere qz nō sit itelligibilis sicut alia. nam licet per eandē spēm itelligibiles z per eundē itellec' in actu fiat itelligibilis itell's possibi lis z res alie: hoc est tñ aliter z aliter. qz per illū itelle c' utz sunt itelligibiles res alie per abstractionē: sed itellec' noster possibilis sit sic itelligibilis per iforma tiōnē. nam ille itellec' in actu: z illa spēs itelligibi lis facit qz res alie itelligant: in quātū a reb' alijō est ab stracta: sed facit qz itellec' noster fiat itelligibilis in q̄tū eū p̄ticit z iformat. z qz spēs itelligibilis z itelle c' utz in actu: licet faciat res materiales itelligibiles. tñ qz nō est idē cū eis: nec ē i eis: sō est ab eis extract' z separatus: iō per huiusmodi itellec' utz res māles sic sunt itelligibiles qz nō itelligūt: sed tñ cū itell's no ster possibilis sic fiat itelligibilis per h' itell'm in actu z per h' spēm itelligibile: qz ille itell's in actu facit vniū z idē cū itellec' nō z est in eo: z eū p̄ticit z iformat: iō itell's nō sic sit itelligibilis per tale itell'm: qz tñ itelli

git. q̄ itell's noster est qd itelligit: z res mālis est qz qd i telligit: ipsa vō spēs itelligibilis erit itell's utriūqz. qz facit itelligibile utriūqz. tñ qz in mālib' est idē itell's: z qd itelligit: itell's nō: qz est imālis fac vniū z idē cū illa spēs: z p̄ticit z iformat ea: iō itell's nō sic sit itelligibilis per tale itell'm: qz tñ itelligit: sō obm māle: qz nō hēt ta lē idētitatē ad itell'm in actu z ad spēm itelligibile: qz h' spēs nō est in obo māli: sō est ab eo abstracta z sepa ta: obz māle pōt eē qd itelligibile: nō tñ pōt itelligē. qz nō hēt in se spēs itelligibile: que est itellec' in actu: idē titas q̄. i. p̄tictio spēs itelligibilis ad itellec' utriūqz possibillē facit qz itell's nō sic sit itelligibilis: qz ē itelligat. sepatio vō z abstractio illi' spēs ab obo māli ita facit qz illd obz sit itelligibile: qz tñ nō itelligat: z qd dicitū est de itell'u z de eo qd itelligit vitarē hēt de scia: z de eo qd scif. nā idētitas z p̄tictio scie ad rē imāle ut ad itell'm pōt' fa cit qz itell's nō sic sit scibilis: qz tñ sciat. sepatio vō z ab stractio illi' scie ab obo māli sic facit qz illd obz sit scibi le: qz tñ nō sit scies. **D**einde cū dicit.

Nō autē semp est cā p̄siderāda. In habē tib' aut mān potētia vniūqz itelligibili um est: qz qd illis non inerit intellectus: sine materia enī potētia est itellec' taliū: illd autem itelligibile erit.

Dostqz dixit qz itell's nō itelligit. qz p̄tigit ipz eē idē cū itellec' in actu: z cōtingit ipm hēc sibi cōiunctū in tellectū in actu: z spēs itelligibile. h assignat cām: qz nō qd quid itelligit itelligit: ut qz obo mālia nō itelli gunt: cū cā est. qz sūt itelligibilia in potentia: ppter qd spēs itelligibiles siue itellec' in actu nō hēt esse in ipo obo materiali nec ei cōiungit: imo est ab eo abstrac tus z separat': iō obm māle possit itelligit z pos sit sciri: non tñ pōt itelligere neqz scire. hoc est ergo qd ait: qz p̄siderāda est causa nō semp itelligēdi. i. p̄siderā da est causa qz nō semp itelligibile itelligit: ut quare obm māle nō itelligit: z subdit: qz in hūtib' aut mān vniūqz est itelligibilis. i. est de numero itelligibilijū potētia. i. in potētia: qz qdē illis. i. reb' mālib' non inerit itellec': nec potuerūt itelligere. qz itellec' est potētia taliū. i. vtius de nōo taliūz vtiutum que est sine mā: iō h' vtius nō pōt inēc reb' mālib' nec mālia po terūt itelligere. iō subdit qz illd aut. i. obm māle erit in itelligibile. i. poterit itelligi: sed sup. nō poterit itelligē: qz nec pōt hēc in se potētia itellec' utz que est potētia sine mā: nec hēt in se itellec' in actu: nec spēm itelligi bile. qz h' itellec': z h' spēs itelligibil' ab obo māli est abstracta z sepaata. **N**otādū aut qz p̄pū actus regit p̄pū susceptiū: z p̄pū p̄fectio p̄pū p̄fectio bile: cū qz spēs itelligibilis sit a mā sepaata. opz qz itell's suscipiēs h' ipēm sit potētia imālis. reb' qz imālib' nec poterit esse itellec' qui est potētia imālis: nec poterit inēc spēs itelligibilis que ē a mā sepaata: qz māle obz: z si pōt eē itelligibile: nunqz tñ poterit itelligē. **N**o tādū ē qz sic foial' act' calefaciēdi nō pōt cōpetē nisi ei qd hēt calorē in actu: sic act' itelligēdi nō pōt cōpetē nisi ei: cui test itell's in actu: z qz itellec' in actu: z spēs itelligibilis est in itell'u nō: z nō in obo māli: iō itell's nō poterit itelligē: nō aut māle obm. **N**ōn ē qz si aliqd ifridaret z dicere frigidū nō per friditatē que eēt in eo: sed per friditatē: que eēt in alio qz sic fri dū nunqz foial' ifridaret: qz nunqz foial' ifridaret nisi qd hēt friditatē foial' in actu: sic qz itellec' nō possibilis sit itelligibil' z itell'v per spēm itelligibile: z p̄ itell'm in actu qui est in ipo itell's nō sic sit itelligibi lis qz tñ itelligit: sō obz māle nō sit itelligibile: nec itel ligit per spēs itelligibile: nec per itell'm in actu: qui sit in ipo: sed qui est in itell'u possibil' h' obm sic cōpetit

L.16

et qd itelligat qz nunqz pōt ei cōpetere qz itelligat. **N**ōn autē sicut in oī nā est aliquid hoc qdē materia: vniūqz generi: hoc aut est potētia omnia illa: alterū autem est causa z factium qd in faciēdo oia: ut ars ad materiam sustinuit.

Dostqz determinauit pha de intellectu possibili. In parte ista determinat de alijs acceptioib' intellect'. Circa qd qtuor facit. qz pmo determinat de intellectu agente. 2o determinat de intellectu in actu. 3o narrat quem que pertinet vniuersaliter ad prem itellec' tuam. 4to z ultimo determinat de intellectu passiuo. scda ibi **I**dem aut est. 13o ibi. Separat' aut solus. 14o ibi **P**assiuus vō. Circa pmo tria facit. qz pmo p̄mittit quādā p̄positionē necessariā ad p̄positum. scdo ex illa p̄positione pbat qz est dare in anima intellectu agē tem. 3o narrat cōditiones z p̄p̄tates spūs itellec' agentis. scda ibi. Necessē z in aia. 13o ibi. **E**t hic in tellectu separabilis. **D**icit ergo. qui autē sicut in oī natura vniūqz generi. i. in vniū quodqz genus est ali quid hoc quidē materia. z hoc autē materia est potētia oia illa que sunt illius generis. alterū autem est causa agens z factiuū qd se habet in faciēdo oia illius gene ris: ut ars ad materiam sustinuit. nam h non solūz est in oī nā. i. in oī re nāli qz in vniū quodqz gen' rerū nāliū. i. qz si est ibi dare vniū aliqd qd sit oia fieri: qz etiā sit ibi dare alterū aliqd qd sit ibi oia facere: sed etiā hoc ē in artificialibus. qz materie in genere artificialiū est omnia illa fieri: art'is vō omnia illa facere.

Dubitaret forte aliquis. quōd vitarē habet h' p̄na qz ubi est dare aliqd quod sit omnia fieri. opz qz sit ibi dare aliqd qd est omnia fa cere. **D**icēdū qz ut dicit in quinto meta. potentia dicit de potentia actiua z passiuā: sed in analogiam quādā. nāz per p̄s dicit potētia de actiua qz de pas siua. nam nunqz potentia passiuā esset potētia ex qua aliqd fieret nisi esset potentia actiua que posset ea re ducere ad actū: z que posset illud facere: cū enī nihil sit oclosus in nā: z cū nō sit dare in nā aliqd frustra: opoz tet qz cuilibet potētie passiuē respondeat sua potentia actiua: imo ut patet per habita: potētia passiuā nō est potentia nisi rōne potētie actiue. z si tu ponis oēs for mas potētia in mā p̄na: opz qz oēs illas tu ponas actu in motore p̄mo. ut vult 2o sup. 12. meta. nunqz enīz eēt forme in mā p̄na in potētia passiuā: nisi eēt in motore p̄mo in potētiam actiua. nam cū nulla potē tia seipsam faciat ad actum: nec vniūqz materia seipsam trāsmutat ad formā: nunqz dicerem' qz ex materia ali qua posset aliqd fieri nisi eēt aliquod agens qd posset illud facere: qd etiā in artificialib' esse cōtingit. quā nunqz dicerem' qz ex ligno uel ex aliq̄ alia mā possent omnia artificialia fieri: nisi esset ars que posset omnia illa facē: z qz sicut est in oī gūe: opz qz etiā circa aiaz h esse habeat: quare si in ea est dare intellectu z possibile: qui est oia fieri: z qui pōt oēs formas itelligibiles re cipe: oportet ibi dare intellectu agēte qui est oia facē: z qui possit. oēs tales formas abstrahē. **D**einde cū dicit.

Necē z i aia has eē dīas. **E**t est itell's hic qdē talis in oia fieri: ille vō i oia facē: sic hī' qdē: z sic lumē: quodā enī mō: z lu mē fac po' exites colores actu colores. **A**daptat h' ad aiaz dīcēs. qz necē ē z in aia eē has dīas v3 qz sit ibi vñ itell's qui sit oia fieri ut potis: z ali' qui est oia facē ut agēs. iō sō dicit qz ē h' itell's in aia talis qui sit in oia fieri. ille vō in oia facē. z addit qz h' itell's qui est oia facē ut agēs est sic qdā hī'. i. sic qdā p̄fectio

L.18

z est sic lumen. nā qdā mō sicut lumē colores existēs po' vñsibiles facit colores actu vñsibiles. sic sup. itell's agēs itelligibilia potentia facit actu itelligibilia. **D**ubitaret forte aliqs. que sūt necitas ponē di itell'm agēte. **D**icēdū qz ut 2o tagit plato nō idiguit ponē itell'm agēte: sed **A**z. po. sūt enī plo qz p̄p̄ta oia itell's nō erāt actu itelligibi lia. posuit enī qd dīates rerū sepaatas: qz uocabat ide as. z qz qd qd est: ē p̄p̄tū obm itell's nō dicebat illas ideas z illas qd dīates abstractas eē. p̄p̄tū obz itell's nō. deseruiebant autē idee ip̄ p̄p̄tū q̄tū ad duo. v3 ad sciaz z ad gūationē. dicebat enī sciaz nō. p̄p̄e eē de istis mālib'. sō de illis ideis: z de illis qd dīatib' sepaatas. deseruiebāt idee ēt ad gūationē. qd quō sit nō est p̄ntis speculatiōis: qz de b' alibi sup seprimū meta. dīffusū dixim'. sufficit aut ad p̄ns scire quō plo ponebat qd dīates que erāt obz itell's nō actu abstractas: z p̄ntis actu itelligibiles: qd si uez eēt: nō idigerem' ponē in tell'm agēte. nā sic qz scibilia sūt actu scibilia nō idige m' ponē sōbz agēte: ut qz calm est actu calm: z fridūz actu fridū: nō idigem' ponē tactū agentē qui faciat ta lia po' scibilia actu scibilia. calz enī qz est actu tale po terit per seipm imutare sōbz tact' abqz eo qz aliq̄ alia actualitas p̄ferat sibi. sic qd dīates que sūt obz itell's sūt enī actu abstracte z actu sepaate z actu itelligibiles possent per seipm imutare itell'm poles: nec idigerem' itellec' agēte: qui faceret h' qd dīates po' itelligibi les actu itelligibiles. uerū qz opio p̄ntis de ideis z de qd dīatib' abstractio sufficēter reprobaata est a plo in mltis loctis. z qz p̄p̄tū obz itell's nō sūt qd dīates ho rū māliū: qz p̄p̄tū est hīe fantasma cū talia sint itell' gibilia in po'. z nō possunt per seipm imutare itell'm poles idigem' ponē itell'z agēte qui sit oia facē. in cui' vtiute: z per cui' lumē: z irradiationē: h' que sūt po' in itelligibilia fiat actu itelligibilia. cū qz q̄rit q̄ sūt neci tas ponēdi itell'm agēte plana ē rūsio. nā qz qd dīates rez māliū: qz ē hīe fanta': qz sūt p̄p̄tū obz itell's nō: nō sūt actu abstracte: nec actu itelligibilia: ut ponebat plo: idigem' ponē itell'm agēte qz faciat h' po' itelligibi lia actu itelligibilia: p cuius vtiute z irradiationē hēc po' itelligibilia imutare possunt itell'm potētiālē.

Alterius Themisti. utriū itell's agēs sit hī': ut sonare vident uerba phi. **D**icēdū qz ut Themisti' narrat: opione fuisse quoridā qz itell's agēs est sic hī tus: qz est qdā hītus p̄ncipioz. nā per hītu p̄ncipioz: qui dicit itellec' sūt in nobis alia itelligibilia. si qz al' qz itell's debet eē itell's agēs: per cui' vtiute fiat alia in itelligibilia: videt qz h' itell's sit hī' p̄ncipioz. qz per p̄n' nobis alia inotescūt. sed hēc pō stare nō pōt. qz in itell'u nō aūqz itelligat nihil est scriptū: neqz pictū. est enī itell's sic accept' sic tabula rasa in qua nō est facta aliq̄ scriptura: nec p̄tractio. ipe qz hītus p̄ncipioz est hī' z acq̄r': cū qz nihil in itell'u iprimat nisi mediāte lue itell's agētis: sic nihil iprimit in oculo nisi mediāte lu mine corpali. opz qz ip̄a p̄n' recipiant actualitatē per lumē itell's agētis: z fiat itelligibilia per tale lumē: ide est ergo qz aliq̄ p̄ncipia dicunt nobis nāliter cognita nō qz itell's in sui p̄mordio hēat in se aliqd nāliter scri ptū: ul' hēat hītu p̄ncipioz nālter inatū: sed qz ag co gnitionē p̄ncipioz nō idigem' p̄suasione ul' rōne: sō sta tiz p̄ncipioz assentiū: ut si sciuerim' qd est qd dī: p no mē. scito enī qd ē qd dī p nomē: absqz aliq̄ discursū sūt sicut solū lumē itell's agētis ad h' qz affēctiam' p̄ncipioz iō dī p̄ posterior. qz p̄ncipia cogitōm' iquātuz termi nos cognoscim': nā scito qd est totū z qd est pars suffi cit solū lumen itellec' agentis ad hoc qz assentiū hūc p̄ncipio qz oē totū est mai' sua pte. z qz solūz lu mē itellec' agētis sufficē ad cognitionē p̄ncipioz cū

Illud lumē sit nobis nāliter iditum: dicitur quodamō nobis pncipia nāliter nota. Lū g̃ q̃rit utriū itell's agēs...

Alterius

forte dubitaret aliquis: utrum itellectus agēs se habeat ad fantasma: sic lux ad colores...

Et hic itell's separabilis et impassibilis et immixtus substantia actu ens...

Assignat conditiones et proprietates itellectus agētis. et tāgit quatuor proprietates: quod h̃ itellus est separabilis...

Dubitaret

forte aliquis. quod per hec vba quod quod agēs est honorabilis patietē: et pncipiū mā...

Alterius

forte dubitaret aliquis: ut dubitaret t̃m̃st̃ utrum itell's agēs sit sic separabilis...

aliquod suba sepata irradiatō super fantā om̃iū hoīū: per cuius irradiationē p̃nt oēs hoīes itelligē: cuius opinionis videt fuisse...

Idē autē est s̃m̃ actū scia rei. Que s̃o s̃m̃ potentia t̃pe p̃rior in vno est: oīno autē neq̃ t̃pore: sed nō aliq̃ qdē itelligit: aliquando autem non itelligit.

Determinat de itellu i actu ponēs tres p̃ditōes et tres p̃p̃tates ei. q̃rū p̃ sumit p̃ cōpationē ad ob̃j. 2. p̃ cōpationē ad itellm̃ i po. 3. p̃ cōpationē ad bitū.

L.20.

res scita in actu est idem. i. est simul cum scientia in actu uel cum intellectu in actu. nam si actu est scia: oportet quod actu sit res scita uel in se uel in suis causis...

Dubitaret

forte aliquis. quod non videt uerū quod scia in actu simpliciter sciaz in po. p̃cedat et in diuersis. quod aliquis potēt sciaz p̃t fieri actu scitō: si nullus doceat eū...

Separatus autē est solū hoc: quod uere est: et hoc solū immortale et perpetuum est. Non reminiscitur autē: quod h̃ quidē impassibile.

Tangit conditiones que p̃nt adaptari ad totā partem intellectiua: et tangit quatuor conditiones. quarū p̃ma est: quod separatus solus est. i. sola pars intellectiua est...

itell's. g̃ quod non est pars organica nec est illo modo pars passiva. dicitur non reminiscitur. Cuiusmodi est quod oēs hec p̃ditōes p̃nt adaptari ad itellm̃ agētē. nā itell's agēs est idē cū re scita in actu...

Passiuus uero itellectus corruptibilis: et sine hoc nihil itelligit anima.

Determinat de itellu passiuo. i. de imaginatiōe uel fantasia dicens quod passiuus uero itell's. i. imaginatio uel fantasia corruptibilis: quod est uero organica. illa autē fantasia sit corruptibilis...

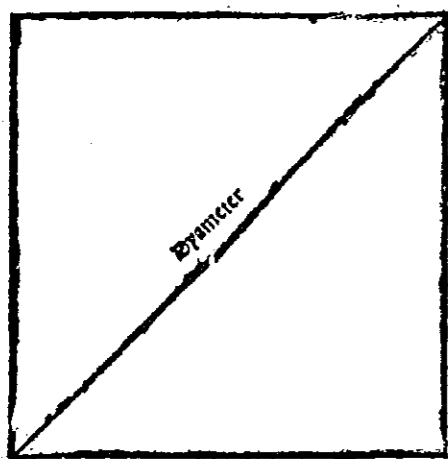
Indivisibiliū quod est igitur itelligētia in his est: circa que non est falsum. in quo autē et falsum iam et uere est: compositio quedam iam intellectum est.

Postquam p̃p̃tates determinauit de itellectu poli per cōpationē ad ob̃m. In p̃te ista determinat de eo p̃ cōpationē ad actū. circa quod duo facit. quod p̃ facit quod dicitur est. 2. postquam determinauit de ueritate uel ueritate itellecti...

L.21.

Si eorum qd vnu fuit. sic Empe. dixit. Ne re mltor qd capta sine ceruice germina uerit: postea copo snt cordia sic z hec se pata copo snt: ut assimetr: z dyametru.

Costa.

De teriat de his acti onib in tellis. cir ca qd fa facit. qz p o deter miat de itelligē tta copo sitoz. 1o de itelli gētia in diuisibi litu. 3o co par has actiones

ad succē. 2o ibi. In diuisibile aut. 1o ibi. Et aut dicit. Circa p duo facit qz itellz dupl hēt coponē z diuidere. videm eni qz itellz coponit vna rē cū alia. 2o coponit ipas res cū tpe. p o g determinat de actioe itellec coponētis. put coponit ipas res ad inuicē. 2o determinat de actione e p. put coponit ipas res cū tpe tū. Si aut factor. Dicit qz sic ē actio itellz coponē tū sic ē copo eoz q snt. i. sic est copo entū: quē admo dū dicit Empe. sic ē emp. dixit coponētia in re ex sic hz fieri copo cōceptū apd itellz. dixit eni Emp. qz uere qdē capita mltor germinauer. i. mltor aialū snt sine ceruice. i. sine collo. nā eni a p o hz opionē Emp. ger minaut pres aialis sepataz ut gūauit capita sine collo. postea p cordia. i. p cordia snt copo capta cū collo. sic z h q snt apd itellz p snt sepata: z postea snt copo sita ut assimetr de dyametro. z ut finetp z dyame trū. coponit eni itellz aliqū dyametp cū assimetr. i. cū icōmēsurabilis: z tūc ē copo bōa. qz dyameter ē icōmē surabil coste aliqū coponit dyametru finetru. i. cū cō mēsurabilis: z tūc ē copo mala sic est copositio entū.

Subitaret

forte aliq. quō ē copo apd itellz sic ē copo entū hz empe. Dicit emp. uoluisse a p o nūdi nām fecisse ptes sine totis. z postea pūxisse tota ut a p o fuerūt facte frōdes sine ra mis z rami sine radicib. ita qz fuerūt facte pres plāte nō pūctē: hz dicit. sic ē hz pres aialis accidēbat ut fuerit scā capita aialū sepata a collo: z colla sepata a corpi b: z crura sepata a pedib: z sic de alijs mēbris. hz g sic sepatis ex itib: i. ceperūt p cordia pūctē: hz nō sp illa pūctio erat pueniē. qz aliqū pūgebant frōdes vitis cū ramis olīue: aliqū rami vni arboris pūgebant cūz radicib: alteri arboris: z qz tal pūctio nō erat pueni ens. nō poterat saluari plāta sic copo: hz qz fiebat p cō cordia debita copo: ut qz pūgebant debite radices de bitis ramis: z debiti rami debiti folijs. tūc saluabil ita plāta: z poterat sibi sē gūare. sic ē z circa aialia hē bat ē ut pūgebant collū leontis cū capite cerui z pes ca pre cū crure bouis. talis g copo hz emp. nō erat bona z nō fiebat ide aial: hz qz debita capita pūgebant debiti collis: z single ptes aial debite copoebāt: tūc erat copo bōa z saluabat illd at z poterat sibi sē gūare: imo po sūt ptes emp. nā nō solū uoluit qz ps vni aialis copoē ref cū pte alteri aial: qz ps vni arboris cū pte alit arboris: hz ē qz ps aial coponētē cū pte arboris. vñ di

xit fieri aliqū olīue ex olīua z boue: ut vitigēas ex vite z boue. z tūc erat pessima copo. i. uuat g nos ad h dicitū emp. si uera est opio ei. qz sic tūc pres sepate ali qū bñ coponētē z faceret aial plāta. z aliqū copone rēnt male sic ipi cōcepti simplices apud itellm hnt esse sepataz z postea coponunt. z aliqū est copositio bona z ibi est ueritas: aliqū mala z est ibi falsitas.

Alterius

forte dubitaret aliq. qz nō vñ uerū eē qz h snt sepata. z postea coponāt qz copositio accidat ibi vitas z falsitas. qz si p sepata coponētē semp eēt ibi falsitas. qz eni qz coposita in re coponant apd itellz ut qz sepata sepent ad h qz sit vitas ibi. nā cū coposita sepent ul sepata coponunt nō est ibi vitas hz falsitas. Dicit qz itellz simpliciu pcedit itel lectū copositioz: qz si itellz dicit formare z coponē hāc enūciationē. hō currit: pus opz qz sibi formet cōceptū eē qd iportat nomē hois: z eē qd iportat nomē curius z postea coponat vnu cū alio. igit h cōceptū apd itellz pus habuerūt eē sepata: z postea hūerūt eē copositioz: itaqz cū p hz ul logē qz h pus hūerūt eē sepata: z postea snt coposita nō est itelligēdū qz pus hēant eē sepata in re: z postea coponant apd itellm. qz si nō coponeret in tellz nisi sepata in re: sp eēt ibi falsitas: ut in arguēdo dī cebat. hz cū itellz simpliciu: ut dicitur est pcedat itellm copositioz: h itellz pus snt nō copositi: qz pus snt sim plices: z postea coponūt. z cū illi coponit quā fac itellz rīdet copo in re est ibi vitas: cū nō rīdet est ibi falsitas: ita qz vitas ē adeqūto re: ad itellm. falsitas vō est iade qūto eorū dē. deberem eni imaginari qz itellz sepat que i re hnt eē pūctū: ut si dicit hō est aial ptes hūi: pponis q snt hō z aial dicit vna z eadē formatiue dicit vna z eadē rē: hz dicit eā sū alia z alia rōne: itaqz iter has ptes hz rē est vitas. hz rōne z itellm ē ibi distinctio. optimū g exēplū est de opione emp. nā si ptes aialis eēt sepate real: sic ptes pponis snt sepate apd itellm: sic tūc pti geret ptes aial coponit bñ z male: z ex aliqū copone hē ret aial ex aliqū vō nō fieret aial ut themist. ait. sic nūc ptes pponis ptingit coponit bñ z male z ex aliqū copone resultat vitas. ex aliqū vō nō resultat vitas: hz falsitas. argumētū at i pūctū solutū est p tā dicta. Deinde cū dīc.

Si aut factor: z futurorū tps cointelligens z componens.

Determinat de copone rerū cū tpe. Circa qd duo facit qz p o ait qz h facere spectat ad itellz coponētē. 2o qd dī xerat pbat ibi statiz post. Falsuz eni in copone. Dicit g. qz h aut itellz itelligit aliqd factor z futurorū. i. itelligit aliqd pteritū aut futurū est itelligē cū tpe: z est coponētē tps cū reb. spectat g hoc ad itellm copo nētē qui cointelligit tēpus cūz rebuz z coponit tēpus cum rebuz. Deinde cū dicit.

Falsuz eni in copone semp est: z nāqz si albu nō albo: aut si nō albu albo coponit: cōtingit aut z diuidētē dicere oia.

Probat qd dixerat ondēs qz cointelligere tps cū reb z coponere tps cū reb spectat ad itellecū coponētē. circa qd duo facit hū qz dupl. pbat itellz. 1o ibi. Sic ergo est. In p pte itendit talē rōnē. falsuz nō hēt esse nisi in eo qd spectat ad itellecū coponētē. qz si in tellectu simpliciu nō est falsitas: sed cointelligēdotps cū reb z coponēdo tēpus cū reb acclat ibi falsitas. ergo hoc spectat ad itellecū coponētē. h est g qd ait qz falsuz semp est in copone. i. semp spectat ad itellecū cō ponētē. z nāqz si albu nō albo: aut si nō albu albo copo nat: z hoc hū tps pteritū uel futurū sūe cū hoc fiat ac cidit ibi falsitas. qz ptingit oia h dicere hū diuisionē oia hec sunt dīuisa in re extra. nā albu est dīuisum a nō albo z nō album ab albo: quare si h que sunt diuisa in

L. 22.

re: itellec coponat hz tps pteritū uel futurū: ut qz dī cat qz nō albu manēs nō albu fuit albu aut erit album accidit ibi falsitas. ergo sic componere tps cum reb nō spectat ad itellecū simpliciu in quo nō est falsi tas: sed ad itellecū coponētē. Deinde cū dicit.

Sic ergo est nō solū falsuz: aut uerū: qz albus Leon est: hz qz erat: aut erit vnu: aut faciēs sic itellec est vnu quodqz.

Adducit scdaz rōnez in qua ostēdit qz itelligere tps cū rebuz z coponere tps cū reb spectat ad itellm copo nētē dīcēs. si ergo nō est solū uerū aut falsuz qz alb est Leon. i. in pponē de pūctis: sed est ueritas aut falsitas qz erat alb Leon qz tūm ad pponē de pterito. aut qz erit qz tū ad ppositionē de futuro. z subdit qz intellectus est hoc faciēs vnu quodqz. qz hanc vitatē z falsitatem z hanc copositionē facit intellectus. qz ut dicit. vj. meta. uerū z falsuz sunt in aia: hz bonū z malū snt in rebuz.

Dubitaret forte aliq. quō dīc copositio rei ad rē a copone rez cū tpe. Dicit qz copo rez ad tps pūppōit coponē rez ad se iui cē. nā cū termini pponunt accipiunt ul nō cōcernūt tps eo qz ulia hz qz h nō snt h z nūc. cū aut accipiunt pūctualiter cū cōcernūt tps: ut si accipiat pluuia non hū esse signatū: sed hū se: z dicit qz pluuia est aq guttatim cadēs in hac pōne nō dī nec pluuia esse nec fu isse nec futurā esse: imo nulla pluuia exīte uere possēt dīcī qz nōc pluuie hz iportat qz est aq guttatim cadēs. coponere ergo tps cū reb pūppōit coponē rez ad se iui cē. z si est vitas z falsitas in copone rerū ad se iui cē est vitas z falsitas in coponē rerū cū tpe. utraqz g rō p h in h cōstitit qz cū possit eē falsitas coponēdo rez cū tpe pterito z futuro. i. cū possit eē falsitas formatō pponēs de reb hū tps pteritū z futurū: qz falsitas nō pōt eē nisi in itellecū copositioz: opz qz talis formatio pūneat ad itellm coponētē. Deinde cū dicit.

In diuisibile at qm dupl dī: potētia: aut actu est: nihil phibet itelligē in diuisibile: cū longitudinē itelligat. In diuisibilis eni actuali est: z in tpe diuisibile. Sicut eni tps diuisibile z diuisibile longitudini est.

ostēdit qz determinat de actione itellz que dī itellz cō postorū: uel que dicit fides. determinat de actione in tellectū qui dī itellz simpliciu: uel qui dicit itelligētia diuisibilis. circa qd tria facit: hū qz dī diuisibile. dicit eni aliqd eē diuisibile hū actu. aliqd dī eē diui sibile hū forma. aliqd vō dī eē diuisibile simplr ut pū ct. tria g facit. qz p o ostēdit quō itelligit diuisibile hz actu. 2o ostēdit quō itelligit diuisibile hū spēm sūe hz forma. 3o declarat quō itelligit diuisibile simplr: ut quō itelligit pūct. 2o ibi. Dicit aut nō hz qz tūc. 1o ibi. Dūctū aut. Ad euidētā aut pme pris scēdūz qz diuisibile hū actu dī esse oē pūctū: nā oē tale hz sit diuisibile hū potētia: est tū diuisibile hū actu. qz qz dū eē actu pūctū tādū est actu vnu z actu diuisūz. duo g facit: qz p o ostēdit quō diuisibile hz actu. i. quō cō zinuū itelligit hz se. 2o declarat quō itelligat ut pside rat diuisūz per pres sibi. Nō igit est dīcē. Dicit ergo: qz qm aut dupl dī diuisibile: potētia aut actu: nihil phibet itellm itelligē diuisibile cū itelligat longitudi nē. qz ipa lōgitudō est diuisibilis actuali. itelligēdo g lōgitudinē itelligit aliqd diuisibile z i tpe diuisibili sup. itelligit eā: z subdit qz diuisibile lōgitudinē est sū r tps: uel qd est diuisibile sū lōgitudinē z ē. ut in alia lit tera plenī dī. tps eni est sū lōgitudinē lōgitudinē. qz sic lōgitudō: qz cōtinua est diuisibilis actu: diuisibilis aut potētia. sic z tēp. cū sit quid cōtinuū est diuisibile

actu: diuisibile vō po. Mōndū aut qz cū lōgitudō sit qd diuisibile actu itelligē lōgitudinē est itelligere diuisibile: qz itellz lōgitudinē poterit pūctū ad in tellm simpliciu: qui itellz simpliciu dī itelligētia idū sibilis. Mōndū ē qz air tps eē diuisibile sū lōgi tudinē: qz sic lōgitudō est diuisibilis: qz est diuisibilis actu nō po: sic tps diuisibile est actu nō po: qd p tā to dicitur est: qz si itelligit magnitudo in se itelligit in tpe diuisibilis: hz si diuideret magnitudo per pres: ut qz p pus itelligeret vna ps magnitudinē: z postea alia: opoz teret qz dīderet z tps: ut patebit in sequēt clausula: ita qz in vna pte tps itelligeret vna ps magnitudinē: z i alia alia. Mōndū ē qz ubi nos hūm qz tps ē sū lōgitudinē lōgitudinē qdā ira hēz qz est sū lōgitudinē lōgi tudinē: qz utriūqz uerū est: qz sic lōgitudō est diuisibi lis actu nō po: sic z tps: z sic lōgitudō ē diuisibilis po: hz nō actu: sic z tps est ē diuisibile. Deinde cū dicit.

Nō eni est dīcē aliqd in medio itelligē utriūqz: nō eni est nisi dīdat: hz aut po seoz sūz: aut utriūqz itelligēs diuidiorū diuidit tps rez sū: tūc at est ut in lōgitudinē: si hō est sic ex utriūqz: z in tpe est qd in utriūqz.

Declarat quō itelligat diuisibile. i. quō itelligat pūctū ut pūctū dī dīctū per pres. nō igit est dīcē qz in itelligē utriūqz. i. itelligē totū sit itelligē aliqd in medio tps. nō eni eēt h nū diuidat. nā qdū itelligit linea: ut utriūqz. i. ut cōtinua nō itelligit aliqū ps lineē in me dio tpe z alia pars in alio medio tpe. sed si dīuidatur h nea diuiditur z tps in quo itelligit. id subdit: sed aut po seoz sūm. i. po. separata. z po diuisibilis aut itel lectus utriūqz. i. utraqz prem lineē diuisē actu. diuidit eni z tps simul: tūc aut sup. est diuisio in tpe: ut est diuisio in lōgitudinē. z sequit. Si vō est itelligere lineā: sicut qz ex utriūqz. i. sicut aliqd cōtinuū z diuisibile itelligit linea sic accepta: z in tpe qd est ex utriūqz. i. in tpe vno z pūctū: z per cōsequēs diuisibilis.

Dubitaret forte aliq. quō utriūqz itellz possit itel ligē lōgitudinē. z vñ qz nō. qz nun g oclūs uideret colorē: nisi silitudo coloris eēt i oclō. g nunqz itellz itelligeret lōgitudinē nisi silitudo lōgi tudis eēt in itellz: hz cū itellz sit qd diuisibile nō pote rit eē susceptiū lōgitudinis: sic nec pūct. qz est qd diui sibile: possēt recipere exēplar z silitudinē alicui magni tudis. Dicit qz itellz itelligit magnitudinē: z hēt in se silitudinē magnitudinis: hz h est. put magnitudo redu cit ad aliqd diuisibile: z tūc rō peccabat p fallaciā ac cidētis. nā accidit magnitudinē qz sit qd diuisibile ut hēt silitudinē in itellz: qz nō hēt silitudinē in ipō ut est sic diuisibile z extēsa: sūz reducit ad aliqd diuisibile. Ad cur euidētā adūendū qz vna magnitudo sit maior alia: nō tū vna ē magis magnitudo qz alia. nā oēs ma gnitudies euidē spēi illā spēz eē sū pūctū: hz rōnez specificā magnitudinis euidē spēi pūctū hz aliqd dii sibile. itellz itaqz qul recto aspectu ferit i magnitudies nō ut pūctū sub eē pūctū hz ut vniūm i esse specti fico hēt in se rōnē magnitudinē ut aliqū mō reducunt ad aliqd diuisibile. qz at sic sit: p. nā hz eē extēsus vna magnitudo maior est alia: apd tū itellz si snt due linee uel due magnitudies: vna magna: z alia pua: dū tū ille linee ulle magnitudies snt euidē spēi: nō alia rō for mabit i itellz: nec aliqū occurrit itellz de magnitudie magna qz de pua: rōnez g in itellz cū cōcernūt magni tudies ut vniūm i aliqū eē specifico: z ut reducunt ad aliqd diuisibile: nō at h rōnes cōcernūt magnitu dies hz qz aliqū snt magis magne: aliqū magis pue: nec hz qz aliqū snt magis extēse aliqū min extēse: itellm g sic itelligē magnitudies: z sic hē in se magnitudinē

rationes non est convenientes ut declaratum est per iam dicta. Alterius forte dubitaret aliquis: utrum itellus possit intelligere duas magnitudines eiusdem speciei: quarum una sit magna: alia vero parva. Dicendum quod recto aspectu nunquam itellus intelligit distincte duo aliquid eiusdem speciei: tunc recto aspectu possit intelligere particulare: tunc querendo se ad fantasma cum in fantasia: eo quod sit virtus organica representat res sub esse signato: potest itellus intelligere aliquid particulare: et potest intelligere hoc modo aliquid plura distincte: quantum ad illa plura sunt eiusdem speciei. poterit ergo quod in fantasia formare sibi idolum magnitudinis magne et magnitudinis parve: et tunc querendo se ad fantasma poterit distincte utraque magnitudinem intelligere uno per quersionem ad fantasmata poterit itellus intelligere non solum duas magnitudines eiusdem speciei: una sit magna alia parva: sed etiam modo distincte intelligere poterit duas magnitudines eiusdem speciei dato quod sint equeles.

214 q. Quod autem non secundum quantitatem indivisibile est: sed specie intelligitur: et indivisibile tpe: et indivisibile aie conceptum: secundum accidens autem: et non in quantum illa divisibilia sunt: quod intelligit: et ex quo tempore: sed in quantum sunt indivisibilia.

Postquam per ostendit quod intelligit indivisibile secundum quantitatem hinc ut dicebat. ostendit quod intelligit indivisibile secundum speciem et secundum formam. circa quod duo facit: quod primo facit quod dicitur esse. secundo comparat hoc indivisibile ad aliud ibi. Inest autem. Dicit ergo quod autem non est indivisibile secundum quantitatem: sed spe. i. secundum speciem: et secundum formam intelligit itellus quod est sic indivisibile indivisibile tpe et indivisibile aie conceptum. nam licet quod sit intelligit hinc aliquid divisione: secundum accidens autem illa divisione comparat ad intellectum. nam quod intelligit itellus ut quod intelligit ab intellectu in tpe alio. i. in tpe aliquo de illis divisibilibus hoc non est in quantum illa sunt divisibilia: sed in quantum sunt de numero indivisibilium. Morandum autem intentione per in hoc consistere quod indivisibile secundum speciem licet aliquid divisione in partibus: poterit tamen intelligi in tpe indivisibile: quia hinc habet divisionem in partibus non intelligit ab intellectu secundum quod est divisibile: sed secundum quod est indivisibile. Morandum etiam aliquid textus hinc non in quantum illa divisibilia intelligit itellus in tpe aliquid: sed in quantum illa divisibilia sunt: et tunc est supplementus textus. quod itellus intelligit in tpe alio. i. in tpe aliquid indivisibile: non in quantum illa divisibilia sunt. hinc divisione: sed in quantum sunt indivisibilia. i. in quantum habent divisionem.

Dubitaret forte aliquis: utrum possit esse unum secundum formam quod non est unum secundum quantitatem. Dicitur quod in aliquibus invenitur unitatem duplicem. vel secundum se ut in ordine ad aliud: et utrobique invenitur aliquid unitatem secundum formam: et tamen non est ibi unitas secundum quantitatem. nam aliquid aial est quod unum: et aliquid est exercitum quod unum. nam aial est quod unum secundum se: quod hinc in se unum formam: et unum nam. exercitum vero est quod unum in ordine ad unum ducere: a quo uno ducere totum exercitum est formaliter quodammodo unum: si ergo loquitur de unitate rei secundum exercitum est quod unum: que unitas competit ei in ordine ad aliud: planum est quod ibi non est unitas secundum quantitatem: licet sit ibi unitas secundum ordinem a quo ordinem potest exercitum aliquid modo dicitur formaliter unum: sed si loquitur de unitate secundum quod aial est quod unum. adhuc salutare poterit quod ibi sit unitas secundum formam absque unitate secundum quantitatem. nam ad perfectam quantitatem requiritur quod pres continue habeant unum motum. ut dicitur 5. meta. ut si lignum est vere primum: opus quod non possit moveri una pars ligni nisi et moventur cetera partes: in aiali autem potest moveri crux absque eo quod moveatur illud quod primum est: crux: utere itaque et simpliciter aial est unum secundum formam: non tamen est sibi simpliciter unitas cum potest moveri una pars aialis alta quod est: est ergo intentione per quod cum in aiali vel in aliquo alio hinc toto sit unitas secundum formam

ma: non tamen sit sibi unitas secundum quantitatem. i. secundum quantitatem: quod est ibi aliquid distinctio unitas et aliquid divisionis in partibus: poterit nam hinc inveniri non itellus intelligit hinc modo totum indivisibile quod hinc aliquid divisione in tpe indivisibile: quod non intelligit ipse ut est divisibile: sed ut est indivisibile. tale ergo totum ut intelligit et tpe indivisibile accidit ei quod sit divisibile: quod non itellus in tpe indivisibile ut est divisibile: sed ut est indivisibile. Deinde cum dicitur.

Inest autem utique his aliquid indivisibile: sed forte indivisibile: quod facit tempus unum: et longitudo: et hoc similiter est in omni continuo: et tempore: et longitudo.

Comparat hinc indivisibile secundum formam: ad hoc quod est indivisibile secundum quantitatem. dicitur autem utique his. i. illis que sunt unum secundum formam aliquid indivisibile quod facit ea unum: sicut superius. ipse continuis inest aliquid indivisibile quod facit ea unum. unum ergo secundum formam et unum secundum quantitatem est unum per aliquid indivisibile: sed differenter: id subdit. sed forte quod facit tempus unum et longitudo unum non est separabile. i. non est separatum: nec est eterogeneum: nec difforme sed hoc est similiter in tempore et longitudo: et in omni continuo. ergo in unitate continui non est difformitas: sed est similitudo prout quod in uno secundum formam non semper invenitur.

Dubitaret forte aliquis quod primum sic sit unum per indivisibile quod non est ibi separatio: sed est ibi similitudo et uniformitas. unum autem secundum formam sic sit unum per aliquid indivisibile quod potest ibi esse separatio dissimilitudo et difformitas. Dicitur quod in uno secundum quantitatem semper partes suscipiunt predicationem totius: quod quilibet pars longitudinis est longitudo. quilibet pars tempus est tempus: et utrumque quilibet pars primum est primum: nam in uno secundum formam non sic. nam non quilibet pars hinc est hinc: nec pars leonis est leo: et utrumque quilibet pars aialis est aial. tamen quod primum quod unum secundum speciem est unum per aliquid indivisibile: quod primum est unum in quantum partes eius copulant ad aliquid ceterum terminum qui terminum ut copulat partes primum: dicitur quod in indivisibile. nam punctum quod indivisibile est: quod copulat partes linee et linea ut copulat partes superficie quod indivisibile dicitur. nam linea non copulat partes superficie ut est indivisibile: et ut hinc longitudo: sed ut est indivisibile: et ut caret longitudo: semper quod primum sit unum per aliquid indivisibile: sic et unum secundum speciem sit unum per aliquid indivisibile: ut per formam que de se est indivisibile: et de se non dividitur: sed si dividitur hoc est per materiam: ut scribitur 7. meta. attamen est aliquid et aliquid: quod forma sic facit rem unam: quod tamen potest copari secum separationem. i. diversitatem primum: ut patet in toto eterogeneo: ubi partes non suscipiunt predicationem totius. unitas tamen secundum quantitatem secundum quod hinc non copatit secum tale separationem: sed in omni continuo secundum quod hinc est similitudo primum et in omni continuo partes suscipiunt predicationem totius: quod quilibet pars primum est primum. imo dato quod esset aliquid res continua in diversis naturis: ut puta quod esset media caro et media os: licet ibi esset difformitas in partibus secundum formam quantitativam sive secundum qualitatem: quod non quilibet pars illi totum esset caro nec aliquid bet os: non tamen ibi esset difformitas secundum quantitatem: quod quilibet pars illi primum esset primum. Deinde cum dicitur.

Punctum autem et omnis divisio: et sic indivisibile monstrat sic prout: et sicut ratio in aliis est. ut quomodo malum cognoscit: aut nigrum: contrario enim aliquo modo cognoscit.

Dicitur quod intelligat illud quod est simpliciter indivisibile ut quod intelligat punctum. circa quod duo facit: quod primo ostendit quod punctum intelligit per primum primum. 2. ostendit quod itellus cognoscit aliquid per primum alterum vel per formam prout: opus quod hinc se dicit quod in po: non quod in actu ibi. Opus autem po. dicitur quod punctum autem et omnis divisio: et quod est sic indivisibile sic punctum monstrat. i. intelligit sic prout. i. per primum primum. et ibi dicitur.

215.

quod sicut ratio est in aliis prout. nam quod itellus non cognoscit malum aut nigrum. nam prout. i. per primum aliquid modo cognoscit utrumque: quod malum cognoscit per proutationem sui prout: ut per proutationem boni: nigrum vero per proutationem albi. Morandum autem quod autem hinc proutationem aliquid modo cognoscit prout. i. per prout: quod malum cognoscit per bonum: cum sit proutatio eius: malum tamen et bonum: licet aliquid modo possunt dici prout accipiendo prouta large: non tamen prout opponunt prout: sed proutationem. Morandum etiam quod cum superius puncto fiat divisio linee quilibet punctum potest dici divisio: et quod indivisibile: sed dicitur punctum in quantum proutuat vel terminat lineam. divisio vero dicitur superius ipse sit divisio linee: sed dicitur indivisibile potest caret prout. Deinde cum dicitur.

216. C. Potest autem potentia esse cognoscens: et esse in ipso. si hinc aliquid non ideo contrarium: ipsum cognoscit se ipsum: et actu est et sepabile.

Dicitur quod itellus cognoscens aliquid per proutationem alterum et per formam prout: quod sit quod in po. opus autem po. esse cognoscens et esse in ipso aliquid proutationem: si debeat cognoscere aliquid per proutationem vel per formam prout: sed si intellectus aliquid non ideo prout ipse se ipsum cognoscit: et ille itellus est quod actu: et quod sepabile. aliquid autem textus hinc hinc affirmativum dicitur: enim ibi quod si aliquid intellectus est prout ipse se ipsum cognoscit: et tunc plana est ista. exponit enim sic: quod itellus non est cognoscens in po. sed si aliquid intellectus sit prout hinc. i. sit et quod non sit cognoscens in po: ille itellus cognoscit se ipsum: et erit ille intellectus quod actu: et quod a materia separatum.

Dubitaret forte aliquis quod proutatio cognoscit per hitum. Dicitur quod dupl. prout co gnoscit proutatio per hitum. ut per hitum que proutat et apphendet. ut per hitum que non proutat: nec apphendet: ut per visum cognoscit tenebram tanquam proutationem luminis: ita quod visus per lumen cognoscit tenebram. non per lumen: quod tunc videt: sed per lumen quod tunc non videt. nam non videndo lumen dicitur nos percipere tenebram. alio modo potest percipere tenebram per lumen ratione luminis apphendente. nam eo ipso quod per intellectum scimus quod ipso tenebram non sit nisi proutationem. Dupl. ergo potest itellus cognoscere proutationem per hitum vel per hitum que hinc: ut per hitum que non hinc. nam eo ipso quod non hinc hitum grammatice potest scire se esse prout grammatice. potest itellus cognoscere proutationem per hitum tunc hinc. nam hinc hitum grammatice vel hinc habitus boni potest scire quod est malum quod non est nisi proutationem boni.

Alterius forte dubitaret aliquis quod itellus cognoscens proutationem per hitum vel per formam prout: quod est de se est cognoscens in po. Dicitur quod cum hitum sit quod itellus dupl. potest cognoscere proutationem per hitum: ut per hitum que hinc: ut per hitum que non hinc: sed hinc potest planum est: quod si itellus cognoscit proutationem per hitum que non hinc: sed potest hinc quod in illo intellectu cadit potentia: et quod ille itellus est cognoscens in po. Rursum si intellectus cognoscit proutationem per hitum que hinc vel per proutationem prouta qua hinc apud se: opus quod ille itellus sit cognoscens in po: quod opus quod itellus possit proutationem illo hitum: et illa spe. nam proutationem non proutationem opponit nisi hitum que potest tollere: nec proutationem est proutationem nisi iter ea que mutuo se prout expellere. sed quod potest proutationem hitum: et quod potest amittere scias de se non hinc actu scias: sed est in po. ad scias verum est dicitur per quod cognoscens proutationem per hitum proutum est cognoscens in po. si autem est aliquid itellus qui se ipsum cognoscit principaliter et per se ipsum cognoscit alia: et non per unum prout cognoscit alia: cuiusmodi est itellus divin: italis in itellus est actu ens. et ab omni potentia separatum.

Alterius forte dubitaret aliquis quod proutationem co gnoscit per hitum vel per proutationem prouta qua hinc apud se: opus quod ille itellus sit cognoscens in po: quod opus quod itellus possit proutationem illo hitum: et illa spe. nam proutationem non proutationem opponit nisi hitum que potest tollere: nec proutationem est proutationem nisi iter ea que mutuo se prout expellere. sed quod potest proutationem hitum: et quod potest amittere scias de se non hinc actu scias: sed est in po. ad scias verum est dicitur per quod cognoscens proutationem per hitum proutum est cognoscens in po. si autem est aliquid itellus qui se ipsum cognoscit principaliter et per se ipsum cognoscit alia: et non per unum prout cognoscit alia: cuiusmodi est itellus divin: italis in itellus est actu ens. et ab omni potentia separatum.

magnitudinem cum posterius cognoscit per proutationem: quod posterius cadit in apphensione itellus cognoscit per proutationem quod prout ca dit in apphensione eius. per illud ordinem: et per illa comparationem qua hinc prout ad proutationem cognoscit ab itellu: cum prout prout hinc comparat ad proutationem: quod prout proutationem: cognoscit prout ab itellu: ut est proutationem prout. Deinde cum dicitur.

Est autem omnis quod dicitur: in qua aliquid de alio quo dicitur: sicut affirmatio vera est. aut falsa omnis: intellectus autem omnis: sed qui est ipse: quid est: in hoc quod aliquid erat esse. verus est: et non aliquid de aliquo.

217

Comparat itellum compositum ad itellum simpliciter: circa quod tria facit. quod primo dat dicitur iter hinc itellum et illud. 2. quod dicitur xerat manifestat per se. 3. per modum epilogi resumit quod supra tradita. 2. ibi. Sed sic videtur. 3. ibi. Ad at. Dicitur ergo est autem quod dicitur que est aliquid de aliquid sic affirmatio vera aut falsa omnis. quod dicitur omnis itellus compositus ubi dicitur aliquid de aliquid affirmative. vel sup. ubi dicitur aliquid de aliquid negative est verum vel falsum: itellus autem non omnis: sup. est verus vel falsus: sed qui est hinc hoc quod aliquid erat esse. i. itellus simpliciter: et itellus additatis semper est verum: et non in quo aliquid de aliquo: est hinc dicitur quod itellus simpliciter semper est verus: itellus vero compositus in quo dicitur aliquid de aliquo non sup. semper est verus. Deinde cum dicitur.

Sed sicut videtur prout verum est: si autem hinc albus: aut niger: non est verum semper: sic autem se hinc quecumque sine materia sunt.

Manifestat quod dicitur per se ostendit quod itellus non errat circa quod dicitur: quod est proutationem obiectum: sic nec visus errat circa proutationem obiectum: ita dicitur quod sic videtur. per a. respectu proutationem obiectum: est hinc ille qui est albus est hinc: aut non: non sic est verum. sic ergo hinc visus est verum: malis: quod non errat circa proutationem obiectum: sic hinc quod sit sine materia. i. sic hinc hinc circa itellum quod est sine materia: quod itellus non errat circa proutationem obiectum: ut circa additatis: erit ergo hinc locum a maiori: quod si visus non est verum: malis non errat circa proutationem obiectum: multo magis itellus non qui est verum: malis circa proutationem obiectum non errabit. Morandum autem quod circa additatis in quantum est obiectum simpliciter: ut alias tactum est: nunquam cadit error per se. patens autem in quantum ipsa additatis hinc esse compositum per error cadit: quod dupl. potest prout: ut coiter ponit: ut proutationem diffinitionem non hinc compositum ad hinc: ut quod tota diffinitionem non hinc compositum cum diffinitionem: quod non adaptam: per diffinitionem. per diffinitionem: sed diffinitionem vult adaptam alteri. Morandum etiam quod sit est de visu: et de itellu: nam supposito colore non decipit visus circa colorum: sed decipit in iudicando de re cui compositum color. nam forte illud coloratum quod videt iudicabit mel quod erit fel: ut iudicabit esse hinc quod erit non hinc. Morandum etiam quod dicitur exponit hinc textum: sic autem se hinc quod sit sine materia de itellu sicut separatum in quantum itellu: ut dicitur non cadit error: quod ita se hinc sube separate circa omnia que intelligit: sic nos hinc circa ipse quod est. hinc in expone ut exponit non de itellu sicut separatum: sed de itellu in quo magis valet: quod per ea magis hinc iterum. Deinde cum dicitur.

Prout autem est secundum actu scientia rei: que hinc potest tpe per: est in uno oino autem neque tpe. sicut enim ex actu ente omnia que sunt.

Per modum epilogi resumit quedam supra tradita. d. quod scia secundum actu est idem rei scite: que vero est hinc potentia tpe et per in uno et eodem oino autem. i. simpliciter: neque tpe scia secundum potentia preedit scias hinc actu: quod omnia que sunt sunt ex actu ente: hinc prederet scias hinc actu nullus po. scies fieret actu scias: qualiter autem in eodem scia in po. preedit scias hinc actu: et qualiter simpliciter scia secundum actu per: et dat sciam in potentia sicut superius declaratum.

L.28.

Id est aut scibile ex potentia exite sensu... no actu agens: no eni patit: neqz alter...

Uostqz phs determinavit de uegetatio sensu... lectio. In pre ista vult determinare de appetitu...

Dubitare

forte alio quod dicitur: ut per forma gnis: per qua fugiunt a loco...

quod sic est ibi perfectio: quod non est imperfectio: hanc autem accit...

Sentire quidem igitur simile est ipsi dicere solum et intelligere.

Comparat sensus ad intellectum: quod videtur in duo. quod comparat...

Et aut delectabile: aut triste: aut affirmans aut negans...

L.29.

73

alterum appetituum et fugituum: neque ab inuicem: neque a sensitivo: sed esse alterum est.

Comparat sensum ad intellectum: putat ibi habere esse delectatio: et tristitia...

Dubitare

forte dubitaret aliquis quod delectari et tristiari est spiritus medietate...

Alterius

forte dubitaret aliquis quod appetituum et fugituum non sunt altera a sensitivo...

Alterius

forte dubitaret aliquis: utrum appetituum et fugituum sunt altera ab inuicem...

forte dubitaret aliquis: utrum appetituum et fugituum non esse altera ab inuicem...

Alterius

forte dubitaret aliquis: utrum appetituum et fugituum non esse altera ab inuicem...

L.30

Intellective autem anime fantasmatum ut scibile sunt: cum aut bonum: aut malum affirmat...

Quod dicitur quod hec: appetituum et fuga sequuntur preter stelle...

L.31

Sic enim aer pupilla habet fecit: ipsa autem alterum: et auditum sicut. Sed ultimam unum: et vna medietas...

L.32

Manifestat quod dixerat: dixerat autem duo: vix quod fantasmatum...

Legit

fant² ad itellm. 2° qd dixerat declarat in terminis. 3° manifestat qd cu itell^o affirmat aliqd aut negat; psequit aut fugit. 2° ibi. Sic igit sic. 3° ibi. Spes qde igit dicit qd sic eni aer fecit pupilla h^o. i. fecit ea qualem uel colorata: ipa aut pupilla alterata altez fecit qles: qz alteravit z imutavit altez. i. sensu coez: z auditus sistr. na audit² z glibet sibus pticularis alterat² z imutatus alterat z imutat altez. i. sensu coez: sed h^o sensus cois vnu ultimu: qz se het sic vnu terminus respectu oluz sibus pticulariu: z est sic vna medietas: qz se het sic vnu cetrū respectu oluz eoz. vnu est g sibus cois: s; est ipi sibi plura ee ut sup^o ostendebat: huc aut sensum coez ee illu sibus: quo aia discernit: quod differt dulce z calm. dcm est qde z sibus: ddy aut. i. repetedu est z nuc. na ipe sibus cois est aliqd vnu: sic aut supple ex pte itell^o termin² est vnu. z h in pportionali. i. in pportione: siue pportionalis est ex pte itell^o: sic ex pte sensus. s; s; ddit qd aut nio ens vnu het ad utruq; cogit²: supple quod illa ad iudicē se hnt: est eni dare vnu aliqd quo aia differt. i. discernit iudicare non homogenea. i. ea q no sūt eiusde gnis: aut oria ut albu z nigrū. C Nota dū aut qd sic sibus cois est qh termin² oiz imutatonū factaz in sibus pticularib²: qz oēs tales imutaciones terminant ad sibus coem: sic itell^o possibilis est terminus oiz fantasmatū: qz imutaciones oiz fantasmatū terminant ad itellm: pp qd sic sibus cois est vnu fm sbazitū est plura fm ee: qz pñderat alr z alr. put imutat a diuisis sibus pticularib²: sic itell^o est vnu fm se: tū alr z alr accipit z pñderat put imutat a diuisis fantasmatū. C Nota dū et qd sic sibus cois imutat a sensibus pticularib² est vnu aliqd: quo aia discernit: quod se hnt ipa sibilis ad iudicē z quo aia iudicat nō homogenea. i. ea que nō sūt eiusde gnis: ut dulce z albus: z sic sibus cois est illud quo aia pōt iudicare oria que sunt eiusde gnis: ut albu z nigrū: ita q p sensu coez imutatur a sensibus pticularib² tanq; p vnu aliqd: possum² iudicare dīa eoz que nō sunt eiusde gnis: z que sūt eiusde gnis: qd nō eet nisi fant² imutaret itellctū sic sibilis sensu: z nisi se hient fant² ad itellm sic sibilis ad sensus. Deinde cum dicit.

C Sit igit sicut. a. albu ad. b. nigrū. g. ad. d. sic illa ad inuicē: quare qm z pmutatim: sicut igit. g. d. vni sunt existētia: sic se hēbūt sicut: z. a. b. idem qdē: esse aut nō idem: z illud sistr. Eadem aut ratio z si. a. quidem dulce sit: z. b. nō album.

C D dixerat manifestat in terminis. d. sit igit sic. a. album ad. b. nigrū sic. g. ad. d. i. sic fantasia albi ad fantasia nigri. na sic se hnt fantasmatata albi ad fantasia nigri sic illa ad iudicē: qre z pmutatiz: qz sic se hēt albu ad sua fantasmatata. sic z nigrū ad sua fantasmatata. opz q silis sit rō de albo z nigro: z de fantasmatibus. igit sic. g. z. d. i. sic fantasmatata albi z nigri hēbunt. i. se hēbūt sicut existētia vni itellctū: sic. a. z. b. i. sic z albu z nigrū. supple se hnt sic existētia vni sensu. Idē qdē est sensus qui pcipit albu z nigrū: sed ee. i. fm ee z fm rōnem nō est idē z illud sistr. i. ex pte illa ut ex pte itell^o: sistr se hēt: qz est vnu itell^o qui imutat a fantasmatib² albi z nigri: z subdit qz eadē aut rō est: si. a. qdē sit dulce. b. nō album. na sicut albu z nigrū pcipiunt eodē sensu cois: ēt z fantasmatata albi z dulcis imutat eūdem itellctū: z possum pcipi ab eodē itellctū: quare ex declaratione facta in terminis patet qz comparantur fantasmatata ad intellectum sicut sibilis ad sensum. Deinde cum dicit.

C Spēs qdē igit itellec² in fantasmatibus itelligit. **C** Et sic in illis dēterminatū est ipi imitabile: z fugiēdū: z cū sensū: cū in fantasmatib² fuerit mouet: ut senties qd fugibile est: qz ignis sriū cogit vidēs qd mouet: qm ipugnās est: aliqū aut que sunt in aia fantasmatib²: aut itellec²: z tanq; vidēs rōcinat: z deliberat futura ad pñtia. **C** Et cum dixerit ut ibi letum: aut triste: hic fugit: aut imitatur.

C Quidit qd itell^o apphēdēdo aliqd delectabile ul trista bile affirmat uel negat aliqd psequēdū uel fugiēdū dī cēs: qz itellec² qdē igit itelligit spēs in fantasmatibus: qz itell^o ea que itelligit: itelligit in fantasmatib² sicut in illis. i. sicut in fantasmatib² dēterminatū est sic cōpetit ipi itellec² imitabile z fugiēdū: z ex sensum q. d. qz h nō solū facit pñtib² sensibilib²: sed ex sensu. i. s; h facit absentib² sensibilib²: z ex pñtib² de utroq; dīcēs: qz cū fuerit in fantasmatib²: supple pñtib² sibilib² mouet ut senties fugibile tanq; pñtib²: ut qz ignis cogit cōi. i. ex eo q coiter videt accidē: coiter eni videt accidē q ignis est qd nociuū z vidēs q mouerur bellū: qm ipugnās est aliqd: supple qm talia pñtia sentit iudicat qd fugibile: sed aliqū nō pñtib² sibilibus ea que sunt in aia fantasmatib²: aut itellec² tanq; vidēs rōcinat z deliberat futura: aut pñtia: z cū videt ibi letū: aut triste h. i. itellus fugit. i. iudicat aliqd fugibile: aut imitat. i. iudicat aliqd psequēdū: z imitabile. C Nota dū aut qz sicut pñtib² sensibilib² possumus per itellm iudicare aliqd pñtib²: aut nociuū: sic z absentib² sensibilib² possumus cōiecturādo pñtia ad futura iudicare per itellec². pñtia uel nociua.

C Oino in actioe: z qd sine actione est: nerū z falsuz in eodē genere est cum bono z malo: sed in eo quod simpliciter differt z a quodam.

C Quia ut dicebat pñs mētionē fecerat de itellec². s; h dēterminat quedā circa ipm itellm: circa qd trita facit: qz h^o facit qd dcm est. 2° ut dicebat pmodū cuiusdā recapitulatiōis resumit opionē antīquoz de aia dī cētū aiam ee oia: ostēdēs quō h hēt ueritatez. 3° epilogat circa dēterminata z cōtinuat se ad dicēda. 2ª ibi. **C** Nota dū de aia. 3ª ibi. **C** Nota dū aut aia. **C** Circa pñtia facit fm qz trita dēterminat circa itellm. na pñtia dīcēt quō differt itell^o speculatiuus a practico. 2° declarat quō itellec² itelligat abstracta mathematica. 3° querit utrū possit itelligē abstracta simplr. 2ª ibi. **C** Abstractioe aut dicta. 3ª ibi. **C** Utrū aut ptingat. **C** Dicit ergo p^o: qz oino in actioe. i. itellec² practicus: z qd sine actioe. i. itell^o speculatiuus: supple sunt idēz sbo: z sunt in eodē gñe. i. s; ddit qz uey z falsum qd pñnet ad itellm speculatiuus est in eodē gñe bono z malo. i. cū bono z malo qd pñnet ad itellec² practicu: s; differt h itellec² ab illo in eo qz simplr differt a quodam. qz itell^o speculatiuus pñderat res ut sumunt simplr: z ut habēt esse ul: practicus vō considerat res ut sunt quedam z ut habent esse particulare.

Dubitare forte aliqs quō uey z falsuz sunt in eodem gñe cuz bono z malo. **C** Dm qz h^o hoc io est: qz ipz uey est qdā bonū: z ipm falsū est qdā malū. sed h nō bñ uadit ad intētionē pñi. vñ eni pñs uelle ostēdē quō itell^o speculatiuus z pñcticus pueniūt z dnt. pp qd sciendū qz aliqū gen² accipit pro sbo: vñ pñtēnt dīcī qz qdā sunt i eodē

L. 33.
L. 34

gñe pp idē pñctatū qd pñctat de eis. qdā vō sunt i eodē gñe: qz hnt idē s; m. accipēdo hñc genus pro sbo: dīcē possum² qz uey z falsuz que pñnet ad itell^o speculatiuus sūt in eodē gñe cū bono z malo: qz itell^o speculatiuus z practicus sunt in eodē gñe. i. sunt idem sbo: qz itell^o practicus z speculatiuus sunt vna z eadē pñtia: z nō differūt nisi fm simplr z qdā: qz vnu pñderat res simplr: aliū res quasdā. Deinde cum dicit.

L. 35. **C** Abstractione aut dicta itelligit sicut symmum: fm qz symmūz nō separe. Inquātuz aut curuum si aliqd intellexit actu sine carne utiq; intellexit in qua curuū: sicut mathematica. **C** Nō separe tanq; si separe sint itelligit: cuz itelligat illud. **C** Oino aut itellec² qui fm actū res est itelligēs.

C Quidit quō itell^o itelligat mathematica abstracta dī cēs: abstractioe at dicta. i. dicta p abstractionēz ut mathematica: supple itelligit mō abstracto. sic symū h^o qz symū itelligit nō separe. i. mō nō abstracto. Na sic nālia in eo q nālia itelligit mō nō abstracto: sic mathematica fm qz h^o itelligit mō abstracto. z subdit qz si itellec² aliqd inqūtu curuū: itellec² ipm actu utiq; sine illa carne in qua est illud curuū: sic ergo mathematica que nō sunt separe itelligit itell^o tanq; si sint separe: hoc cuz itelligat illud. i. cū itelligat curuū ul aliqd aliud mathematicū: z addit: qz oino aut itellec² qui est fm actum est sicut ipe res: qz res sicut se hnt ad ee: ita se hnt ad cognosci. na sicut res cōcūcēnt mātēria: sic itelligunt ab itellec²: ut nālia que circūcēnt mām sensibilib² itelligunt cū mā sensibilib². mathematica vō que circūcēnt mām itelligibilem itelligunt cum materia itelligibilib².

Dubitare forte aliqs: qz si res sic se hnt ad itell^o q est fm actū est sic ipe res: vñ qz res que nō hnt ee separe nō possint itelligi mō separe sine mēdacio: qz re mathematica que fm ee nō sūt separe a mā sensibili absq; falsitate z mēdacio nō poterūt itelligi sine tali mā. **C** Dm qz separe aliqd ab alio quo duplr pōt itelligi: uel per negationē. ut dicas hoc nō ee illud: uel p abstractionē ut itelligas hoc nō itellec² illo. fmus modus semp est falsus. Na si aliq sūt pñtia z separe ea p negationē z dīcēs illa nō ee pñtia: opz itellec² sic dī uidentē falsuz ee: ut si hō z risibile sunt pñtia z separe ea p negationē z dīcēs hōiem nō ee risibile: opz itellm ee falsuz. Sed si separe ea per abstractionē: qz itelligis hōies nō itellec² risibile nō erit itell^o falsus. pñt enīz hoc mō separe separe a posteriorib²: qz pñt itelligi non itellec² illis. mathematica hōc mō itelligunt separe mā sensibili nō qz separe per negationēz ut qz itellec² dīcat mathematica nō ee in mā sensibili: qz tūc ee itellec² falsus: sed separe per abstractionē: ut qz itelligitur mathematica nō itellec² mā sensibili. **C** Est itaq; diligēter notādū qz bec separe ipa re ortum sumit: qz nō quelibet a quolibet sic separe pñt. na ea que sūt separe in ee de qru rōne nō sunt alia pñt separe: z sic itelligi nō itellec² alio. posteriora vō de qru itellec² z rōne sunt separe nō pñt sic separe: sic itelligi nō itellec² forib²: qre cū qz pñt pcedat qle pōt itelligi qz tū nō itellec² qz: z qz aliqd est sensibile pñtate cuz itelligit qz tū sine qz. itelligit qz tū sine mā sensibili. bñ g dcm est qz itell^o fm actū est fm qz res: z qz res sicut se hnt ad ee sic se hnt ad cogit²: z qz sicut res circūcēnt mā: sic ab itellec² itelligunt. na ex ipa re puenit qz aliq res sit de cui² rōne nō sit mā sensibili: ut res nālio: z aliq de cui² rōne nō est mā sensibili ut res ma-

thematica. itellec² g est sicut res: qz qualis est res talis est itellec² ei²: ut si de rōne rei est mā sensibili: de intellu rei erit mā sibilis. Si vō de rōne rei nō sit mā sibilis itell^o rei erit sine mā sibili. Deinde cū dicit.

C Utrū aut ptingat aliqd separe itelligere ipm existem nō separe a magnitudine: aut nō: considerandum posterus.

C Querit utrū itellus possit itelligē abstracta simplr dī cēs: utrū aut ptingat ipm itellm nfm existē nō separe a magnitudine itelligē aliqd separe. i. itelligē aliqaz s; am separe: ut aliqaz itelligēt: aut nō cōtingat hoc cōsiderādū est posterus. videt enim hōc questio pertinere ad meta² non ad pñctem materiam.

Dubitare forte aliqs: qz vñ hec vba pñi dīcē vbi sup^o habēt. na sup^o dīcēbat itellec² imit² separe q nec esset corpus nec vñ in corpe. h aut pñt pñt itellm nfm nō esse separe a magnitudine: z hoc supponēs qz utrū itellec² existēs sic nō separe possit itelligē aliqd separe. **C** Dm qz itellm ee nō separe a magnitudine pñt itelligi duplr ul qz tū ad ee ul qz tū ad opōnē. qz tū aut ad ee dīcēret itellec² nō separe a magnitudine h hēret ee in magnitudine z si ee pñctio magnitudis: ut si ee vñ organica. S; qz tū ad opōnē dī: nō separe h in sui actione idiget magnitudine. qz tū g ad p^o modū. vñ qz tū ad ee itellec² ee separe: qz nō est vñ organica: s; qz tū ad opōnē dī non separe: qz in sui actione idiget magnitudine: qz idē get fantasia: sine qua nihil possum² actu itelligere.

Alterius forte dubitare aliqs: ubi pñs dēterminat hāc qōnē. utz possum² aliqd itelligē separe cū dīcat de h pñctē dū ee poster². **C** Ddy qz hec qō nō simplr pñnet ad pñz nāle: cui² cōsideratio nō se extēdit ad s; am separe. Juxta illd secū dī pñctoz. que nō ampl² mota mouēt nō sūt pñctē pñderatiōis. vñ eni hñc respect² hñc pñtia pñtia: z est petere metaphi. pñderationē ubi pñctē agit de sibus separe. ergo ut coiter dī qōnē istā nō hēmus dēterminatā a pñs: qz nō dū hēm² trāslatā meta² totā. in sequēti b^o ergo libris qui nō dūm ad nos pueniūt forte dēterminat hēc qō. uel dato qz ibi ee dī coiter qz forte hñc morte puenit² meta² non cōpleuit: qz si ea cōpleuisset hāc qōnē dēterminasset. uel possum² dīcē qz hāc qōnēz pñs dēterminat in 9° meta². ubi aut qz in cogitēdo s; am separe itell^o nō se hēt sicut cecitas. na cecitas fm qz h^o z per se loquēdo nō pōt scire: qz est color: nec quid est color. nos autēz: licet non possumus scire: qd sint substantie separe: scire tamen possumus eas esse uel scire possumus: qz sunt. Deinde cum dicit.

C Quā aut de aia dicta recapitulātes dica mus itez: qm oia ea q sūt qdāmō est aia: aut eni sibilis que sunt aut itelligibilia: est aut scia qdē scibilia quodāmō: sensus aut sibilis. **C** Quā autē hoc fit opz ingre.

C Der modū cuiusdā recapitulatiōis resumit opionem antiquoz dīcētū aiaz ee oia ostēdēs quō hēt vñtatē circa qd duo facit: qz p^o ostēdit quō aia est ois res. 2° de clarat quō res cōparat ad aiam: z qual² itelligunt ab ipa ibi. **C** Nota dū aut neq; res. **C** Circa pñtia facit: qz p^o ostēdit quō aia est oia. 2° qd dixerat pbat. 3° declarat qz nō est illo mō oia fm que modū itelligebāt antīq. 2ª ibi. **C** Secat aut scia. 3ª ibi. **C** Necesse est aut. **C** Dicit ergo itez id qd antīq dīcēbat qz aia ee qdāmō oia que sūt. i. oia entia: qz ea que sunt aut sunt sibilis aut itelligibilia. Est aut scia qdē oia scibilia. sensus aut oia sensibilia. **C** Sed qz hñc opz ingre. **C** Nota dū aut qz qd

L. 37
L. 38

est ut est sensibile ut intelligibile: et anima per sensum est quodammodo sensibilia: per intellectum vero ut per scientiam est omnia intelligibilia ut omnia sensibilia. secundum ergo quod anima sit quodammodo omnia. Deinde. c. d. Secat enim scientia et sensus in res: quod quod est in ea quod sit potest: que vero actu in ea que sunt actu. Hic autem sensibilia: et quod scire potest potest hanc habere: quod quod sensibile: illud vero sensibile.

Declarat quod sensus est omnia sensibilia: et quod scientia est omnia sensibilia. nam sensus in actu est quodammodo sensibile in actu. sensus in potentia est sensibile in potentia: sic et scientia in actu est quodammodo sensibile in actu. scientia in potentia est sensibile in potentia. id est autem quod secat. id est dividit scientia et sensus in res. id est quodammodo in res: ut que quod est in potentia in ea que sunt potentia: que vero actu in ea que sunt actu: et sicut quod anima autem sensibilia et quod potest scire sunt potentia id quod quod potest scire est potentia ipsam sensibile. Deinde. c. d.

Necesse est autem: aut ipsa: aut spiritus esse. Ipsa quod estigit non sunt: non enim lapis in anima est: sed spiritus: quare anima sicut manus est: manus enim est organum organorum: et intellectus spiritus spirituum: et sensus species sensibilium.

Quid sit anima sit quodammodo omnia: non est tamen illo modo omnia quo ponebat antiqui. Dicebat enim antiqui animas esse omnia secundum reale existentiam. ponebat enim animam componi ex omnibus ut cognosceret omnia. dicebat quod in rei veritate erat terra in anima: ut per terram terram cognosceret: et sic reuerterat erat lapis in anima: ut per lapidem lapidem cognosceret. hoc autem non est verum: quod non est anima omnia secundum reale existentiam: sed est anima in quantum potest recipere similitudines omnium. nam non sunt ipse res in anima: sed spiritus res. non enim est lapis in anima: sed spiritus lapidum. id est autem quod necesse est autem aut ipsa entia aut spiritus eorum esse in anima. ipsa quod estigit entia siue ipse res non sunt in anima: sed lapis non est in anima: sed spiritus lapidum: quare anima est sicut manus. nam manus est organum organorum: et intellectus est species specierum intellectualium: et sensus est spiritus specierum sensibilium.

Dubitaret forte aliquis: de quo intellectu huius intellectus est spiritus. Cuiusmodi de utroque intellectu huiusmodi intellectus. Ad cuiusmodi dicitur: quod anima sit quodammodo omnia: ad sui defensionem dedit cotinua: aliquid dicitur: aliquid vero vngues: hoc autem nihil tale dedit. Sed dedit sibi manus et dedit sibi manus quodammodo dedit sibi omnia organa. dicitur autem quod manus organum organorum: quod est organum omnia organa comprehendens. sic nam aliquid dicitur: dedit hanc formam: aliquid vero illa: hoc autem dedit animas: et dedit eis animas quodammodo dedit eis omnem formam tam intelligibilem quam sensibilem. Nam anima per intellectum potest informari spiritibus omnium intelligibilibus. et per sensum spiritibus omnium sensibilibus. est ergo intellectus quodammodo omnia spiritus intelligibiles. et sic dicitur: est spiritus spirituum sensibilium. cum ergo querit de quo intellectu huiusmodi intellectus est spiritus spirituum intelligibilibus: dicitur debet quod intellectus huiusmodi spirituum intelligibilibus: quod intellectus sensibilis est ille qui comparat ad intelligibilia: sic spiritus ad sensibilia: quod sic sensus est susceptivus omnium spirituum sensibilium: sic intellectus est susceptivus omnium spirituum intelligibilibus: per quod intellectus sensibilis est ille qui est omnia spiritus intelligibiles: sic spiritus est omnia spiritus sensibiles. verum si uellemus possemus deum per adaptare ad utrumque intellectus: ut dicamus tam intellectum agentem quam sensibilis esse spirituum: quod tam iste intellectus quam ille est omnia spiritus intelligibiles: aliter tamen aliter: quod intellectus agens est omnia spiritus intelligibiles virtualiter in agendo: quod ipse est omnia facere. Sed intellectus sensibilis est omnes species intelligibilibus potentialiter in suscipiendo: quia ipse est omnia fieri.

Alterius forte dubitaret aliquis: si hoc dictum peritari ad intellectum agentem: quod hoc est peritari. Cuiusmodi quod semper mouens et motus sunt diuina. quod omnia quod mouet ab alio mouet. ut dicitur 7. philosophia. est ergo mouens aliud a moto. Ad uertendum tamen quod motus sunt diuina: aliquid tamen mouens et motus sunt omnino separata ut apper in motu grauium et leuium que mouent a grauiate: aliquid vero mouens et motus sunt conuicta in vno aliquo ut apper in his que mouent ex se. anima enim quod mouet ex se vnit in se duo aliqua videlicet anima que est per se mouens: et corpus quod est per se motus. in rebus ergo perfectis mouens et motus sunt conuicta. in rebus vero imperfectis mouens et motus sunt separata. itellus ergo agens quod se habet quasi lux et mouens itellum possibile per perfectionem cognitiuam itellectum: erit in eadem substantia cum ipso intellectu possibile. lucem ergo corporalem que est motiua oculi esse separata ab oculo: tamen radicari in eodem substantia cum oculo non est inconueniens: quod cognitio spirituum est imperfecta respectu cognitiuam omnia itellectum. dicitur ergo itellum agentem esse separatum: non dicitur itellum possibile non habere proprium mouens quod sit sui generis: quod radice in eadem substantia cum ipso est omnino inconueniens. cum uideamus in rebus corporalibus quod perfectiora mouent ex se in ipsis propriis mouens est conuictum proprium motu: et proprium agens proprio passiuo. sic ergo imaginabimur itellum agentem et itellum possibile. sicut uidemus quod in oculo cati radica-tur duplex passio ut duplex proprietates. videlicet diaphanitas et luminositas. sunt enim oculi cati coloris non solum diaphani: sed etiam lucidi ut apper: quod cum sunt in obscuro coloris oculi sunt illi quasi stelle. oculus ergo cati per diaphanitatem suscipit coloris spiritus. sed per illuositatem illuulat mediuum et facit colores actu uisibiles: quare oculus cati per diaphanitatem est omnia spiritus coloris fieri. sed per lufositatem est omnia spiritus tales facere. sic in eadem substantia aier radicans itellus sensibilis et itellus agens ita quod per itellum possibile anima suscipit omnia spiritus intelligibiles: et est omnia spiritus tales fieri: sed per itellum agentem irradiat super fantasmatum. et est omnia spiritus tales facere. uterque ergo itellus potest dici spiritus spirituum: quod uterque itellus est quodammodo omnia spiritus: aliter tamen aliter: quod potest: ut per: est omnia spiritus fieri. agens vero est omnia facere. uterque ergo assumilat manus: quod manus est quodammodo omnia organa: quod dupliciter esse peritari. nam manus est omnia organa in agendo: quod potest quodlibet organum fabricare et est omnia organa in accipiendo: quod potest quodlibet organum accipere: et quodlibet organo uti. itellus ergo agens assumilat manus in quantum manus potest omnia organa fabricare: quod ut deum esse ipse est omnia facere. Sed itellus sensibilis assumilat manus in quantum manus potest quodlibet organum in se recipere. nam itellus sensibilis potest recipere qualibet spiritum intelligibilem cum ipse sit omnia fieri. Deinde cum dicitur.

Quid autem neque res ulla est propter magnitudines: sic videlicet sensibilia separata in spiritibus sensibilibus intelligibilia sunt: et quod abstractione diuina: et quod quod sensibilium huiusmodi et passiones: et ob hoc neque non sentientes nihil utique adiscerit: neque intelliget. Sed cum speculetur necesse simul fantasmatum aliquid quod speculari: fantasmatum autem sicut sensibilia sunt: preter quod sunt sine materia.

Quid sit res componant ad animas et quod intelligunt ab ipsa: circa quod duo facit: quod potest ostendit quod anima non intelligit res sine fantasmatum. et separat et distinguit ipsam fantasmatum ab intellectu sensibilium. Est autem fantasmatum. dicitur ergo: quod autem neque res nulla est super principalem intelligibilibus ab intellectu propter magnitudines sensibilis: sic uidentur sensibilia separata. id est quod quod intelligat sensibilia separata semper sunt intelligibilia in spiritibus sensibilibus. id est fantasmatum: et que diuina abstractione ut mathematica. et que quod sunt huiusmodi et passiones sensibilium ut naturalia. nam tam naturalia quam mathematica: non possunt intelligi sine fantasmatum. et ob hoc

L. 39.

neque non sentientes nihil utique adiscerit. id est non poterit acquirere scientiam: nec intelliget sine fantasmatum postquam iam huiusmodi scientiam acquirat. Sed cum speculetur necesse est scire et fantasmatum aliquid speculari. huiusmodi est: quod fantasmatum se huiusmodi sensibilia. propter quod fantasmatum sunt sine materia: sensibilia autem sunt cum materia: quare si huiusmodi fantasmatum sic sensibilia sic non pertingit sentire sine sensibilibus sic non pertingit intelligere sine fantasmatum. Cuiusmodi autem quod fantasmatum ad duo nobis desuiuit. huiusmodi ad discere. id est ad acquirere scientiam. et ad intelligere. id est ad utendum scientiam acquirat: quare sine fantasmatum non possumus adiscere. id est sciam acquirere: nec possumus intelligere. id est uti scientiam acquirat. Sed quod quod habemus apud nos spiritus intelligibiles et quod quod habemus apud nos scientiam acquirat cum uolumus actu intelligere opus sit fantasmatum aliquid speculari. Cuiusmodi et quod sensibilia esse riora huiusmodi esse cum materia: sed que sunt in sensu huiusmodi esse si ne materia: quod spiritus est receptivus spirituum sine materia: cum ergo sensus imutat a sensibilibus exterioribus: imutabitur ab his que huiusmodi esse cum materia. itellus uero qui imutat a fantasmatum. et sunt spiritus exentes in virtute sensitiua: imutat ab his que huiusmodi esse siue materia. differunt ergo fantasmatum a sensibilibus sicut differunt spiritus que est in sensu que huiusmodi esse siue materia. id est huiusmodi esse intentionale a sensibili exteriori quod huiusmodi esse male.

Dubitaret forte aliquis: utrum possumus intelligere sine fantasmatum. et videlicet quod si regit fantasmatum ad utrumque intelligere hoc est in quantum a fantasmatum recipiunt spiritus in intellectu possibile: sed postquam iam spiritus sunt recepti: non videlicet quod ulterius indigemus fantasmatum. Cuiusmodi si uellemus legem viae huiusmodi non uideret esse difficultas in quantum uisus est enim huiusmodi. uelle quod postquam desinitus actu intelligere desinit esse spiritus in intellectu possibile: quo posito planum est quod semper indigemus fantasmatum in intellectu gendo ut semper huiusmodi spiritus in intellectu non possibilibus: huiusmodi positio itellecta ut statim patebit stare non potest. nam si nullo modo remaneat spiritus in intellectu possibile: postquam desinitus actu cogitare post acquirat scientiam edemus eodem modo in potest ad intelligendum huiusmodi et animi: cum opus nos de nouo acquirere spiritus intelligibiles: sic huiusmodi per aliam viae scedentes. dicamus quod dupliciter inuestigare possumus nos nihil intelligere sine fantasmatum. quod una via sumit ex parte rei: et alia ex parte itellectus. Cuiusmodi via sic per. nam ea que per principalem intelligimus sunt magnitudines sensibilis huiusmodi huiusmodi esse separatum. id est huiusmodi huiusmodi esse uel. nam particularare non est principale obiectum itellectus: sed uel. omnia autem uel est abstractum et separatum: quod uel uel est abstractum ab his sensibilibus et ab illo: huiusmodi quod abstractum naturalis: uel est abstractum simpliciter a sensibili: putat abstractum mathematicis que eo modo quod huiusmodi esse uel: eo modo intelligit ab intellectu. uel autem quod quod in intellectu: huiusmodi separat et abstractum: semper tamen huiusmodi esse in aliquid particulari sensibilis: quod omnia sunt in huiusmodi. id est in particularibus: ut dicitur in predicamentis: per quod huiusmodi esse uel nunquam huiusmodi esse potest separari quod huiusmodi esse in aliquid particulari. sic nunquam potest intelligi ab intellectu nisi in fantasmatum aliquid particularis rei. huiusmodi autem ratione inuit phus cum aliter: quod sic uel sensibilis se parata sic supplendum est quod intelligunt ab intellectu non omnia: aut uel uel sensibilis sic potest separari quod huiusmodi esse resuunt in aliquid particulari. sic et nunquam potest intelligi nisi in aliquid fantasmatum aliquid particularis. et uel ad huiusmodi sumit ex parte ipsius itellus nostri. nam huiusmodi post actuale intelligere remaneat spiritus in intellectu possibile: remanet in quodam esse habituali: et non remanet omnino in actu perfecto et completo: quod si semper spiritus huiusmodi esse tale actuale esse semper per eas actualiter intelligerem. id est indigemus ergo fantasmatum. et postquam habemus spiritus in intellectu possibile: ut ille que postquam cogitare desinit remanet in actu semipieno et incompleto: de uero per fantasmatum huiusmodi in actu completo: ut possumus per illas spiritus sic ad actu reductas rursum actualiter cogitare. huiusmodi autem ratione inuit phus cum aliter: quod fantasmatum se huiusmodi ad itellum sic sensibilis ad sensum: quod huiusmodi esse uel omnia modo. dum nam potest sensibilis non remanet spiritus in sensu: huiusmodi non potest fantasmatum remanet spiritus in intellectu. huiusmodi non remaneat in actu completo. regunt ergo sensibilia semper ad sentire ad huiusmodi

quod huiusmodi spiritus in sensu: huiusmodi non semper regunt fantasmatum ad intelligere ad huiusmodi spiritus in intellectu: huiusmodi ad discere regunt fantasmatum ut huiusmodi spiritus. postquam autem iam habemus spiritus non regunt fantasmatum ut huiusmodi spiritus in intellectu: huiusmodi ad huiusmodi regunt ut spiritus que sunt in intellectu in actu semipieno huiusmodi in actu pleno. sine fantasmatum huiusmodi non est intelligere sic absque sensibilibus non uenit sentire: quod declarare uolebamus. Deinde cum dicitur.

Est autem fantasmatum alterius a dictione et negatione. Cuiusmodi enim itellectum est uerum aut falsum.

Separat et distinguit fantasmatum ab intellectu: circa quod duo facit: quod huiusmodi separat fantasmatum ab intellectu coposito. et ab intellectu simpliciter uel. dicitur autem. dicitur ergo quod est aut fantasmatum alterius. id est diuersum a dictione et negatione. id est ab intellectu affirmante et negante: uel ab intellectu coponente et diuidente: quod coposito itellectum est quod uerum aut falsum. Cuiusmodi autem uel rationis huiusmodi in hoc consistit: quod itellus coponens aut diuidens dicit aliquid esse aut non esse: per quod uel est uerum aut falsum: sed ex eo quod fantasmatum aliquid: non dicimus illud esse uel non esse: per quod non est ibi ueritas aut falsitas: quare differunt fantasmatum ab intellectu coponente et diuidente. Deinde cum dicitur.

Primum autem intellectus quidem differunt: ut non fantasmatum sint aut neque alij fantasmatum: sed non sine fantasmatum.

Separat fantasmatum ab intellectu simpliciter. dicitur autem itellus. id est itellus simpliciter differunt quod. id est in quantum differunt ut a fantasmatum. et rident quod uel ut non sint fantasmatum aut neque alij itellectus. id est itellus copositi fantasmatum super. sunt: sed non sunt sine fantasmatum. Cuiusmodi autem quod nec itellus simpliciter nec copositi sunt fantasmatum: attamen nec illi nec illi sunt sine fantasmatum: quod ut per huiusmodi nullo modo conuenit intelligere absque fantasmatum. Cuiusmodi autem quod itellus simpliciter non sunt fantasmatum: quod fantasmatum sunt respectu particularium: sed itellus simpliciter sunt uel. quod autem itellus copositi a fantasmatum differant patefactum est per iam dicta. Deinde dicitur.

Quid autem anima secundum duas diffinita est potentias que aialium est: et discretio quod intelligetie opus est: et spiritus et adhuc in mouendo huiusmodi locum motuum: id est spiritu quod est itellu dteriatata sint tata.

L. 40

Epilogat circa determinata: et peruenit se ad dicenda. dicitur quod anima que est aialium est diffinita. id est difficta secundum duas potentias: quod et discretio quod est opus intelligetie et sensus super. distinguitur ipse aialium ut ipse animas: et adhuc distinguitur anima in mouendo secundum locum: de spiritu quod est itellu determinata sint tata. Restat ergo dicitur de mouente. Cuiusmodi autem quod aialium distinguitur a non aialio cognitiue et motus: sed cognitiue duplex est: itellina et spiritina. distinguitur ergo aialium ab in aialio ut in discernere quod pertinet ad itellum: et sentire quod pertinet ad sensum: uel in mouere secundum locum: cum ergo dicitur sit de sensu et intellectu restat dicere de mouente.

Mouente autem quod forte sit anima speculanda est: utrum uel quodammodo per ipsius sit separabilis: aut magnitudine: aut ratione: aut omnia anima: et si per aliqua: utrum per quedam sit preter consuetas dicitur: et dictas aut harum uel aliqua sit.

In parte ista ut dicebat determinat phus de ipso mouente siue de primo motiuo. Ad cuiusmodi euidentiam sciendum quod non habemus possumus deteriorare de primo motiuo siue de potentia motiua nisi uideamus quod diuidunt potentie anime. uno ergo facit. nam per potest tunc quodammodo distiones de potentie anime: quas fecerunt antiqui philosophi. id est illas distiones permissio et improbatio. dicitur determinare de potentia motiua ibi. Et de quo nunc huiusmodi. Circa huiusmodi tria facit: quod per ingrit quod potentia

motus se h'eat ad aiam. 2º ponit quasdam diuisiones de potetis aie. 3º illas diuisiones reprobat. 2º ibi. l. da ber aut dubitatione. 3º ibi. Scdm eni dicit. Jeonti nucit aut sic. veteriata sunt tata de sensu z intellectu: sed de mouete qd' e. i. de potetia motia aie forte sic speculadu est. utru' vna qued' ps ipsius aie sepabilis magnitudine. i. s'ho aut rone aut est ois aia. i. tota aia. Et si est ps aliq' aie est dubiu' utru' sit qued' pars ppria pter pres p'ntas dicit z pter pres dicitas: aut sit harum vna aliqua ps p'ntas dicit aut dicitaz. C' Notadu' ar q' dicit h' s'p. de mouete h' est ps utru' sepabilis magnitudine aut rone pp oppone' platonis ponetis hec ee distincta loco z s'bo dicitis intellectu' ee in cerebro: cu' p'ncipale in corde: nalem in epate. Deinde cu' dicit.

L. 41 **C**ub'et aut dubitatione mox: quod op' pres aie dicit: z quot s'nt: mo' eni q'da' infinite vident: z no' solu' quas dicit q'da' determinates r'cinatiua: z irascibile: z appetitiua hi aut r'one h'ntem z irrationabilem.

Conit quasda' diuisiones potetiaz aie. **C**ad cuius euidetia sciendu' q' necessitas h' p'ntis ex hoc p'surgit: q' si iustigadu' est utru' p'ntis motiu' sit aliq' p'ntis aie p'ntiaz dicit uel dicitaz iustigadu' est quod p'seuerit distincti potetie aie. s'c' aut: q' h'et aut mox dubitatione quod op' dicit. i. distincte p'ntis aie. z quot sunt huius partes: q' q'dam' vident ee infinite: z no' soluz sunt ille q's q'de dicit determinates. i. distinguentes potetias aie in r'cinatiua z irascibile z appetitiua. h' aut. i. aliq' distinguunt potetias aie per h'ntem r'one z irrationabilem. **C**Notadu' aut q' si uellemus nuare potetias aie per actus egredietes a potetis cu' quodam' possunt egredietes actus infinite: ee'nt quodam' infinite potetie. ul' possunt o'sc'e q' potetie aie sunt infinite. i. s'nt multo plures q' ille que p'ntis sunt dicit: uel q' ille quas assignauit plato z quas assignauerit aliq'. **C**Notadu' etia' duas distinctiones ee'ntas de potetis aie: quaz vna. ut Lomen. recitat fuit platonis dicitis potetias aie distinguunt per r'one h'ntem z appetitiua. i. p'ncipale lem. alia fuit quoru' da' alioz diciturum potetias aie distinguunt per irrationabile z r'one h'ntem.

Dubitarer forte aliq's: utru' sit b'n dicitum q' potetie aie distinguunt per irrationabile z r'one h'ntem. z v' q' sic: q' ois potetia aie ul' est r'onalis uel irrationalis. q' sufficiens est illa distinctio. **C**p' p'ntis in i' ethi. ubi de virtutib' agit illa diuisione approbat diuidens potetias aie per r'one h'ntem z irrationabile. **C**In s'ru' est: q' h' iprobat distinctio ista. **C**D' d'z q' v' aug' q'ntis difficultate: q' p'ntis v' s'nt p'ntis ee' s'ru' eo q' h' ista distinctio iprobat. z i ethi. approbet. **C**Scie du' ergo q' no' d' irrationabile nisi per coparatione ad r'one h'ntem. i. r'one h'ntem z irrationabile si sunt d'ie diuisiue s'p'z op'z q' diuidat s'p'es eiusde' g'ntis q'd genus h'eat utru'q' inde est q' lapis non est r'onalis nec irrationalis: q' lapis no' est s'p'es aialis: cui' est diuidi per r'onale z irrationale. si cut ergo r'onale z irrationale cu' sunt d'ie diuisiue s'p'ru': op'z q' diuidat s'p'es p'ntas sub eode' g'ntis sicut cu'z sunt d'ie diuisiue potetiaz aie. Si uolumus his uocabulis p'ntis ut: op'z q' diuidat potetias p'ntas sub eade' aia sub qua aia p'ntis utru'q' genus potetiaz: sed nulla aia p'ntis utru'q' genus potentiaru' nisi solu' aia humana. s'c' hec distinctio no' h'et locu' cu'z diuidunt potetie aie simplr: sed cum diuidunt potetie aie humane. solu' ta est igif dubitatio: q're hec distinctio h'c iprobat. in ethi. approbat. h' p'ntis locu' est de diuisione potetiaru' aie simplr. ubi no' h'et locu' hec distinctio. Sed in ethi. locutus est de distinctioe aie humane. ubi hec diuisio

locum habet. Quod vo' obijciebat q' ois potetia aie uel est r'onalis uel irrationalis: patet q' potetias aie esse r'one h'ntes uel irrationales non habet locum nisi in potetis aie humane.

Alterius forte dubitaret aliquis: quomodo potentie anime humane distinguuntur per r'one h'ntem z irrationabile. **C**D' d' m' q' duplex est r'one h'ntem. v'z per essentiam z per p'ncipationem. ois eni potetia anime humane est r'one h'ntem uel per essentiam ut intellectus: uel est r'one h'ntem per p'ncipationem ut appetitus: uel nec est r'one h'ntem per essentiam nec per p'ncipationem: sed est simplr irrationabilis: ut augmentatiuum z nutritiuum. **C**D' d' c' aut r'onalis per essentiam q'd est iparatio: z q' essentialr intellect' humane potest dicit ratio: intellectus est ratio per essentiam: r'onale aut per p'ncipationem dicit q'd est aptu' natum obedire r'one z sic appetitus in hoie ut p'ncipabilis z irascibilis sunt r'one h'ntes per p'ncipationem: q' sunt apte nate obedire r'one. nutritiuu' vo' z augmentatiuum: q' no' sunt apte nate obedire r'one simplr sunt irrationabiles. q' tuciq' eni quis p'suadere per r'one h'ntem: non p'ntis hoc melius nutriti: nec melius augmentare. nutritiuum ergo z augmentatiuum in hoie dicunt potetie irrationabiles: q' sunt p'ncipate r'one h'ntem q' sunt potetie r'one h'ntes aie: z tam' r'one h'ntem no' p'ncipant: sed augmentatiuum z nutritiuu' in brutis non p'ntis dicunt nec r'one h'ntes nec irrationabiles. naz r'one h'ntes no' sunt: q' r'one no' p'ncipant: nec irrationabiles: q' non sunt potetie anime humane: cuius est diuidi per potetias r'one h'ntes z irrationabiles: sicut lapis nec est r'onalis nec irrationalis quidem no' est: q' r'one h'ntem no' habet. nec est irrationalis: q' lapis no' est species diuisiua aialis cuius est diuidi per r'one h'ntem z irrationabile. p'ntis g' uolens determinare de virtutib' que no' habet esse in aia brutoz: sed in aia humana: diuidit potetias aie per r'one h'ntem z irrationabile ut acciperet sibi hoc m'bruz: q'd est r'onale: q' solum in p'ntis r'one h'ntes h'nt esse virtutes: cum enim virtus sit habitus electiuus m'ntis p'ntis ut recta ratio iudicat ee'ntiale est virtuti q' sumat s'p'em per ordinem ad r'one h'ntem. op'z ergo esse r'one h'ntem potetia uel per essentiam uel per p'ncipationem in qua p'ntis virtutes. ex his taq' clarus apparet quod in ethico hec distinctio approbatur z h' improbat. etiam ex his motetis: quod hec distinctio sp'alter locum habet in diuisione potetiaru' aie humane: non aut in diuisione altiarum potentiarum.

Alterius forte dubitaret aliq's: utru' alia distinctio que dicitur esse platonis sit sufficiens v'z q' potetie aiaru' distinguunt per r'one h'ntem z irascibile z concupiscibile. z videt q' sic: q' q'd famosus est impossibilis est ee' falsuz s'z toru'. nunq' eni fama p'dit. ut d' in 7º ethi. cu' ergo hec distinctio sit ualde famosa op'z ea' continere aliqua ueritate. **C**D' d' m' q' p'ncipabilis z irascibilis si distinguunt p'ntis r'one h'ntem: op'z q' accipiant ut h'nt esse in hoie: q' in brutis ille ad r'one h'ntem no' h'nt ordinem. hoc uisio p'ntis h'c distinctioe p'ncipalior' esse q' sit alia. na' h'c distinctio no' p'ntis h'ntem nisi potetias aie humane. sic et nec ista ut oisuz est. uerutu' alia sufficiens: tior erat: q' illa p'ntis h'ntem oes potetias aie humane ta' r'one h'ntes q' irrationales: sed hec no' p'ntis nisi potetias r'one h'ntes: q' irascibilis z concupiscibilis r'one h'ntes sunt non per essentiam: sed per p'ncipationem. Deinde cu' dicit.

CScdm eni dicit p'ntis quas has separant z alie vident pres maiore' his d'ia h'ntes de q' b' z nunc d' m' est. **A**vegetatiua aut que z platis iest: z oib' uirtutib' z sensitiua: qua neq' sicut irrationabile: neq' sicut r'one h'ntem: ponet quis utiq' facile.

CImprobatur has distinctiones assignatas: circa q'd tria facit s'm q' tres r'ones adducit ad p'ntis. 2º ibi. **A**d huc aut z fantastica. 3º ibi. **A**d huc aut z appetitiua. **C**D' d' c' q' s'm enim d'ntas per q's sepant. i. distinguunt has potetias aie. alie vident potetie h'ntes maior' d'iam h'nt de q' d' d'cti est. nuc. i. hoc in libro: q' vegetatiua que est in platis z oib' aialib': z sensitiua sup. que iest brutis: est potetia qua neq' sicut irrationales: nec sicut r'one h'ntem ponet q's utiq' facile. i. copeteter z congrue. **C**Notadu' aut q' ut patet per habita diuisiones facte copeteter z congrue accepte no' p'ntis nisi potetias aie humane. vegetatiua ergo in platis z sensitiua i brutis facillime. i. copeteter z congrue non p'ntis sub aliq' dicitari' distinctionu'. Deinde cum dicit.

L. 42 **C**Adhuc aut z fantastica que per esse quide ab oib' altera est. **C**Cui aut h'nt eade uel altera sunt: h'nt multa dubitationem: si aliquis ponat separatas anime.

CAdducit scdm r'one h'ntem. d. q' adhuc aut z fantastica. i. fantasia que per ee'. i. sed ee' q'de ab oib' alijs potetis est altera. i. diuersa. cui aut h'nt potetiaru' sit eade uel altera. ut utru' sit eade uel altera cu' r'one h'ntem uel cu' irrationabilis: z quod p'ntis sub p'ntis distinctioe multaz h'nt dubitatione. z h' s'g' ponit pres aie separatas. **C**Notadu' aut q' fantasia z maxime ut repit in brutis non p'ntis p'ntis sub aliquo m'bruz p'dicte distinctioe ut pot' ee' per habita manifestu'. **C**Notadu' aut q' fantasia s'm ee' differit ab oib' potetis: loco t'n z s'bo no' op'z ee' separata ab eis: q' in eade pte aie pot' fundari appetitu' uel sensitiu' z fantastico. q' l'ter cu'q' ergo loq'mur de fantasia no' p'ntis p'ntis sub p'dicte distinctioe: tam' s'g' ponet pres aie separatas z diceret q' fantasia est separata loco z s'bo ab appetitu' ut ab irascibilis z a concupiscibilis: tuc magis appet' q' dicit ista distinctio est in sufficiens: z q' fantasia no' p'ntis sub ipsa. nam fantasia no' est ide' q' potetia r'onalis: nec est idem q' irascibilis z concupiscibilis cum s'm huc modum ponendi no' solum s'm esse: sed etiam loco z s'bo sit separata ab eis. Deinde cum dicit.

CAdhuc aut z appetitiua q' z r'one z potetia altera v' utiq' ee' ab oib' z inconueniens utiq' h'c seq'strare. **I**rrationatiua eni uoluntas fit cu' irrationabilis z concupiscetia: z ira. Si aut' tria in aia: in vnoquoq' erit appetitus.

CAdducit tertia r'one h'ntem. d. adhuc aut appetitiua que z r'one z potetia. i. distinctioe z actu altera utiq' videt ee' ab oib' potetis: z inconueniens est utiq' sequestrare h'c i. diuidere appetitiua solu' in duas pres in irascibile z concupiscibile. sed diuideda est potetia appetitiua i tres q' est triplex appetitus. v'z uoluntas irascibilis z concupiscibilis. q' aut sic sit patet. na' in r'cinatiua aut sit appetitus qui dicit uoluntas. in irrationabilis aut sit ira z concupiscetia. si aut sic sit tria utiq' erunt in aia: z in vnoquoq' hoie erit appetit' triplex. v'z uoluntas z irascibilis z concupiscibilis.

Dubitarer forte aliq's: quod distinguunt irascibilis z concupiscibilis. **C**D' d' m' q' s'm quosda' irascibilis differit a concupiscibilis: q' per concupiscibile p'ntis bona: per irascibile fugim' mala: sed hoc stare no' pot: q' ut supra dicebat sicut videmus in motib' n'ntis: sic debem' arbitrari in motib' factis ab aia. no' est eni d' d'cti q' lapis per alia nam recedat a loco s'm tanq' a d' d' d'cti: z recedat deorsum tanq' ad sibi puenies: sed h' est per vnu' z ide' sic per vnu' z eude' appetitu' per que aia fugit mala tanq' uoluntaria: p'ntis z bona tanq' puenietia. hoc er

go no' pot' face' distinctioe in appetitu: pp' q'd sciendu' q' sicut in n'ntis: uident' a na' duplici' data' ee' virtutes sic z in aia ee' p'ntis. **C**Idem eni in igne ee' leuitates z caliditates: sed per leuitate' ee' ignis ad locu' sursum: q' in sibi puenies. per caliditate' vo' resistit corruptiu' z agit in s'ra: z in ea que uellet ipm impedire tendere in tale' locu': sed si na' no' deficit entib' in sensibilibus ne ornaret ipsa hac duplici' virtute: multo magis credendu' est q' na' aialib' no' deficit qn ornaret ea duplici' virtute. h'et g' aial vna virtute appetitiua per qua' p'ntis co' uenietia: z hec d' concupiscibilis. rursus h'et alia virtute per qua' resistit z uehit p'ra nolentes impedire ipz in bono z desiderato. z hec d' irascibilis. vbi g'ra. leo p'ntis p'ntis accedit ad cibum tanq' ad sui puenies z tanq' ad id q'd desiderat. per irascibile vo' resistit z aggreditur bestias que uolunt ipsum impedire in cibo adeptu. h'nt se ergo concupiscibilis z irascibilis in aial' quasi leuitas z caliditas in igne.

Alterius forte dubitaret aliq's cu' concupiscibilis z irascibilis no' differat s'm fuga z p'ntis uel utru' q'dlibet istoz h'eat sua p'ntis uel fugam. **C**D' d' m' q' concupiscibilis z irascibilis differunt ex eo q' per vna istaru' virtutu' aial' p'ntis uenietia. p'ntis vo' resistit z aggreditur ipedietia q'dlibet istoz h'et sua p'ntis uel fugam. na' si istud q'd offert concupiscibili sit bonu' delectabile z puenies. tunc concupiscibilis desiderat z p'ntis illa. si vo' istud q'd concupiscibilis offert sit d' d'cti z nociuu': tuc abhoiat z fugit. desideriu' g' est qued' p'ntis concupiscibilis. z abhoiatio est qued' ipz fuga nec est alia v'ntis: sed est vna z eade' concupiscibilis per qua' p'ntis z desideram' proficua z fugim' z abhoiamur nocua. sic et irascibilis habet sua p'ntis uel fugam. na' si uolens nos impedire in bono q'd concupiscim' uident' nobis q' possim' fugere ipz tuc audem' z sp'am. si vo' no' uider' nobis via ad superadum: tuc timent' uel despamus: ita q' spes z audacia s'nt qued' p'ntis irascibilis. timor vo' z despatio s'nt qued' ipz fuga. differunt g' irascibilis z concupiscibilis in quo d' d'cti est. no' aut differunt ex eo q' vna p'ntis z alia fugat: ut dicebat opinio recitata: sed q' h'et sua p'ntis uel fugam: ut est per habita manifestum.

Alterius forte dubitaret aliq's: quod in aia humane sunt tria s'm appetitu': z quod in vnoquoq' hoie est triplex appetit'. **C**D' d' m' q' ut sepe supius d'cti est sicut appetit' n'ntis sequit' formaz n'ntis in p'ntis sic appetit' aie sequit' formaz ab aia p'ntis: q're cu' in aia humane sit duplex app'ntis. vna p'ntis intellectus. z alia per sensum. p'ntis facie erit in aia duplex appetit'. vnu' intellect' sequens formaz app'ntis per intellectu': z altus sensus sequens formaz app'ntis per sensum. **C**Rursus appetit' sensitiuus distinguunt in irascibile z concupiscibile: q're erit triplex appetit' in hoie. vnu' in pte r'one h'ntem sive in pte intellectiua qui d' uoluntas. z duplex in pte no' r'one h'ntem sive in pte sensitiua: q'ru' vnu' uocat concupiscibilis: alter vo' irascibilis. no' aut ee' q're appetit' intellectiuus est vnu' z remanet indiuisus. sensitiuus vo' appetit' plurificat z diuidit in duo ut coiter ponit: q' intellect' app'ntis bonu' sub ratione uel sensitiuus vo' sub r'one p'ntis: z q' ule coe' cogre gat que p'ntis diuidit appetit' intellectiuus remanet vnu' indiuisus. sensitiuus vo' diuidit z plurificat. ex h' ergo patet pot' quod peccabat diuidetes potetias aie p'ntis irascibile z concupiscibile z r'one h'ntem. na' r'one h'ntem ibi stat pro intellectu. concupiscibilis vo' z irrationabilis stat ibi p'ntis. in illa ergo diuisione no' sit metio nisi de duplici' appetitu' sensitiuo: no' aut ibi sit metio de uoluntate que est appetit' intellectiuus. ideo ait p'ntis q' inconueniens est sequestrare appetitu' in duo. i. distinguere appetitu' in duas partes: q' est distinguendu' in tria. v'z in

uoluntate: irascibilis et cupiditas: debuerit illi disti...

L.43 Et etiam de quo nunc sermo instat: quod forte...

L.44 Non enim et hec dubitatione multa. Et de motu...

De remissis distentionibus que factebantur antequam...

Quod igitur non uegetatiua potentia manifestum...

Exequitur de itero: circa quod quod facit: quod ostendit...

Amplius et plene utique eorum motiue tali...

Adducit ratione ad idem: quod si uegetatiua esset...

L.45 Similiter autem neque sensitium. Multa enim...

Ostendit quod sensitium non est finis in tali motu:...

Si igitur frustra facit nihil neque deficit in...

Remouet quadau caulatione possibile fieri circa...

At vero neque rocinatiua: et uocat itellus e...

Ondit quod itellus speculatiua non est finis in...

Amplius et percipiente intellectu: et dicente itel...

ligibilia fugere aliqd aut pleg: non mouet:...

Ondit quod itellus percipiente non est finis in...

Et totaliter autem uidemus: quoniam huius medica...

Adducit scilicet ratione. d. q. totaliter uidemus:...

L.48 At vero neque appetitio huius mori dicitur...

Idem autem duo hec mouentia: aut appetitio:...

Multa enim propter sciam sequuntur fantasias:...

Ostendit quod philosophus arguendo et dubitatio...

tellectus et appetitio. Motu autem quod sicut itellus...

Dubitaret forte aliquis: quod in fantasia sit finis...

capo. Quia autem duabus uisibus. dedit philosophus...

L.49 Intellectus autem qui propter aliqd rationi...

Declarat quod dixerat. circa quod duo ratione...

Et appetitus propter aliqd ois est. Qui enim...

Ondit quod est appetitio est propter aliqd: et pro...

Dubitaret forte aliquis quod huiusmodi est appetitio...

Intellectus speculativus per principia venat conclusiones: sic intellectus practicus ipse sine cuius appetitu accipit tanquam principium: et illud investigat ea que sunt ad finem ita quod ultimum investigatum est principium agibile uel est principium actio: ut si appetit appetit sanitate tanquam finem: intellectus practicus accipiet hunc finem. et sanitate tanquam principium. Et per ea investigabit ea que sunt ad finem. arguet enim sic intellectus: quod corpus est sanatum quod sanabitur per tale herba. quod illa herba habet: et sic deinde ad horum. Ultimum investigatum est ire ad horum. ita deinde accipiet actio: quod primo ibit ad horum. postea colliget de ista herba. et ultimo inducet sanitas. Deinde cum dicit.

Appetibile enim mouet: et per hoc appetibile mouet: quod principium habet quod est appetibile.

L. 50. Et facta est autem cum moueat: non mouet sine appetitu. An igitur moues quod est appetibile.

Reducit hic plura mouentia ad unum principale mouens. circa quod duo faciunt: quod primo ponit quod dicitur. et per hoc dixerat ibi. Si enim duo. Dicitur ergo appetibile enim mouet: et per hoc mouet intelligit: quod primo dicitur quod est appetibile. intelligit ergo non mouet nisi per appetibile siue per appetitum. et facta est cum moueat non mouet sine appetitu. unum igitur mouens principale. et illud quod est appetibile. Deinde cum dicit.

Si enim duo intellectus et appetitus mouebat secundum eam utique aliquam speciem mouebat: nunc autem intellectus non videtur moues sine appetitu: uoluntas enim appetitus est. Cum autem secundum rationem mouet: et secundum uoluntatem mouet: appetitus autem mouet propter rationem: concupiscentia quod est enim appetitus quidam est.

Probat quod dixerat. d. quod si enim duo mouebat intellectus et appetitus: hoc eorum utique aliqua species mouebat: nunc autem intellectus non videtur moues sine appetitu. Nam uoluntas appetitus est: quod est appetitus intellectus siue appetitus rationalis. nam nunquam mouet: nisi determinet per uoluntatem. id est dicit quod aliquid mouet per rationem mouet: et hoc uoluntatem tanquam per aliquid determinans rationem. ratio ergo non mouet sine appetitu. appetitus autem mouet propter rationem: quod concupiscentia quod est appetitus: et tunc concupiscentia rationem non sequitur. Et non autem uoluntas mouet sine appetitu: quod illud siue quod mouet aliquid ipsum tamen mouet sine alio illud est principale mouens: sed intelligit non mouet sine appetitu siue appetibile. appetitus autem mouet sine intelligit: quod appetitus uel appetibile est principale mouens. plura ergo sunt mouentia. Si ista plura reducuntur ad unum principale mouens: ut ad appetibile uel appetitum.

Dubitaret forte aliquis. utrum illa plura mouentia que reguntur ad motum perfectionis reducuntur ad unum mouens. Et dicitur quod nunquam ex pluribus sequitur unum nisi in quantum illa plura habent aliquam unitatem. cum ergo unum motum perfectionis sequatur ex pluribus mouentibus: ut ex intellectu et appetitu: oportet illa plura reduci ad aliquid unum ut quod intellectus moueat per appetitum uel appetitus moueat per intellectum. nam non solum in eodem genere cause. Sed et in diuisis generibus causarum: oportet fieri reductionem ad unum aliquid: ut si ad eundem effectum concurrunt causa multis effectibus formalis et finalis: cum finis imponat necessitatem effectibus: effectibus forme: forma mater: materia cum sit causa habet esse per formam. forma per effectum. effectibus per finem. finis autem erit causarum: dicitur. Et dicitur super philosophia. Sed si in diuisis generibus causarum oportet fieri reductionem ad unum aliquid: multo magis hoc erit in eodem genere cause: que cum intellectus et appetitus sint causa effectibus motus. hoc non poterit nisi unum reducat ad aliud. uel quod intellectus mouebit per appetitum: uel e converso: que declaratum est quod dubitatur. et per hoc plura mouentia ad unum aliquid reducuntur.

Alterius forte dubitaret aliquis quod licet fiat ista reductio. utrum appetitus reducatur ad intellectum uel e converso.

Intellectus uel e converso. Et dicitur quod intellectus reducitur ad appetitum: et in hoc motu appetitus est principale mouens. et non est quod sic ostenditur. nam sicut intellectus in cognoscendo se habet ad opposita: sic et in agendo se habet ad opposita. nam per eadem formam potest intellectus cognoscere hoc et oppositum: ut per se ipsum albi potest cognoscere albu et nigrum. nam quod habet se ad est albu: oportet quod habet se ad est nigrum. ita illud philosophia est: quod dicitur per philosophiam. ut per se ipsum recti possumus cognoscere rectum et obliquum. ita illud quod habet in se habet. rectum est iudex sui et obliquum. et sic in cognoscendo per eadem formam potest intellectus iudicare opposita: sic et in agendo. nam intellectus per eadem formam apprehendit aliquam iudicat. persecutionem: aliquam uero fugam: videmus enim quod intellectus in uno hodie apprehendit unam formam iudicabit persecutionem: et in alio hodie apprehendit eadem formam iudicabit fugam. et est in eodem hodie diuisis temporibus apprehendit unum et idem aliquam iudicabit persecutionem et aliquam fugam. imo si uolumus magis ad oppositum loqui intellectus non plus facit nisi quod ostendit nobis aliquid. et patet in natura est si uolumus illud. per se autem non per se operum nisi sumus omnia a principio usque ad finem: ut dicitur in 3o ethi. uolumus ergo in hac parte determinat intellectum. hoc est clarum per ex quod dicitur in meta. ubi habet quod potentia rationales sunt ad opposita: sed quod dicitur aliquid est ad opposita tamen est in potentia ut agat. si autem dicitur actu. procedit in opere: oportet quod determinet per aliquid: que si possit agere opposita competit nobis ex intellectu et ratione nunquam poterimus actu ingredi in opere nisi si possit in opposita determinet per uoluntatem et appetitum. Et quod in agendo uoluntas determinat intellectum: et quod in intellectu est in potentia ut agat. et si debeat actu ingredi in opere: oportet quod determinet per uoluntatem. cum ergo actus sit potest in potentia in huius motu appetitus erit portio intellectus. reductio ergo in hoc motu intellectus ad appetitum. et non e converso. i. appetitus erit principale mouens: et non intellectus.

Alterius forte dubitaret aliquis: que huius duo intellectus et appetitus dicuntur mouere aliquam eam speciem. Dicitur ergo quod quotiescunque ad aliquam actionem concurrunt plura: illud quod ibi est principale est quod ipse et forma alteri. ut si ad mouendum visum concurrat lux et color: quod lux est principalior: mouedo visum quod color erit lux quod ipse et forma coloris. erit ergo lux ex hoc quod quidam coloris forma ad se ad coloris. nam lux mouet visum sub propria forma: color uero mouet ipsum sub forma lucis. color ergo et lux mouebit visum sub alio coloris forma. ut si forma lucis. sic est intellectus et appetitus erit principium motus: aliquid coloris specie. nam appetitus erit principalis causa huius intellectus uero per appetitum per quod sub specie appetitus sit ois talis motus et appetitus in hoc motu habet quadam coitate tamen respectu sui quod respectu intellectus. nam appetitus sub propria forma et intellectus sub eadem forma: ut per appetitum erit huius motus principium et causa. huius ergo dicitur est quod intellectus et appetitus si mouet oportet quod moueat per aliquam eam speciem: quod declarare uolebamus. Deinde cum dicit.

Intellectus quod est ois principiorum rectus est: appetitus autem et fantasia recta et non recta. unum semper quod mouet appetibile. Sed hoc est bonum aut appens bonum: non autem ois: sed actuale bonum. actuale autem est contingens et aliter se habere. Et quod quod igitur huiusmodi potentia mouet aie que uocat appetitus manifestum est.

Ostendit quod in huius motu potest esse rectitudo et non rectitudo. circa quod duo faciunt. quod primo facit quod dicitur est. et regreditur supra distinctionem potentiarum aie superius habitam. ostendit eam insufficientem esse ibi. Diuidetur autem. Iociter ergo: quod ois quod est igitur intellectus. i. ois habet principiorum operabilium: de quo hic loquimur semper est rectus. circa principium

L. 51.

L. 52.

capta ergo non cadit error: sed in accipiendo sub potest accedere error: que intellectus semper est rectus: sed appetitus et fantasia est recta. unum semper quod mouet appetibile. sed hoc appetibile quod mouet aut est bonum aut appens bonum. et sic dicit quod non ois aut bonum mouet: sed bonum actuale. i. bonum agibile quod dependet ex operibus naturalibus. hoc autem bonum actuale. i. agibile est bonum contingens aliter se habere. et concludit autem quod epilogado. d. quod quod igitur huius potentia aie que uocat appetitus mouet super. principium manifestum est.

Dubitaret forte aliquis quod intellectus semper est rectus. Dicitur ergo ea in que intellectus fertur immediate et sine discursu sunt ita patetia et manifesta quod sunt quod sine iam in domo: quia nullus ignorat: propter quod circa ea non cadit error. et quod in principia immediate et absque discursu fertur intellectus: circa ea error cadere non potest. Dicimus ergo quod tamen in genere speculabilium quod in genere agibilium est dare propria principia. Intellectus ergo qui nouit habitum principiorum semper est rectus: ut si accipiat huius principium in genere agibilium quod bonum est. persequitur dicitur et malum fugiendum: ibi non cadit error. sed erramus: quia credimus aliquod bonum quod non est bonum. illogice abimus ergo sic. bonum est persequendum. hoc est bonum. ergo est profectum. in maiori enim. propter non est error: sed in minori: quod dicimus esse bonum quod non est bonum. intellectus ergo semper est rectus: sed fantasia et appetitus poterit esse recta et non recta: quod aliquod appetit nobis bonum quod non est bonum: et aliquod appetit tanquam bonum quod non est bonum. semper ergo sub specie boni mouet appetitus: sed illud bonum aliquod est extrinsecum: aliquod uero est appens: et videtur bonum quod non est bonum. Et motandum ergo quod sub specie boni semper moueret appetitus uel appetitus uel extrinsecum: non tamen respectu cuiuslibet boni mouet appetitus. nam hoc possumus uelle impossibile: non tamen mouemur ad agendum et ad persequendum aliquid nisi uideatur nobis illud posse: et quod polia consequenter opera nostra sunt bona agibilia et contingencia et polia aliter se habent: talia prope sunt mouentia appetitum. Deinde cum dicit.

Diuidetur aie partes si secundum potentias diuidatur et sepant ualde multe sunt. uegetabile: sensibile: intellectuum: sensilium: adhuc appetituum. hec enim plus differunt ab inuicem: quam concupisibile et irascibile.

Regreditur super distinctionem potentiarum aie superius habitam ostendit eam sufficientem esse. d. quod diuidetur partes anime si diuidatur et separatur eas huius potentias sunt ualde multe. i. ualde plures quam sunt ipsi dicuntur. nam uegetabile sensibile in intellectu sensilium: et adhuc appetituum hec plura differunt ab inuicem quam irrationabile et concupisibile. Et motandum autem quod intellectuum differt a sensilium: quod intellectuum potest esse respectu necessariorum: sed sensilium propter non est nisi respectu contingentium aliter se habere. cum ergo sensilium et uegetatum et talia plus differant quam irrationabile et concupisibile facientes diuisionem illam peccabatur: quod omittetur hoc et ponebatur illam. Deinde cum dicit.

Quam autem appetitus sunt tria ad inuicem: hoc autem accidit cum ratio et concupiscentia tria fuerint. Sit autem in ipsis sensum habentibus. Intellectus quod est igitur per futurum retrahere iubet. Concupiscentia autem per ipsum iam: videtur enim quod iam delectabile: et simpliciter delectabile: et bonum simpliciter: propterea quod non videtur quod futurum.

Solutio ratione superius facta contra ueritatem iam determinatam. nam ois rationes facte in preterita lectione aliquo modo uita et concluduntur excepta ratione illa de appetitu. nam quod uegetatum sensilium et intellectus speculativus non sunt causa huius

L. 53

motus uerum est. Rursus nec intellectus practicus est principalis causa: sed quod appetitus non sit dominus huius motus falsus est. id soluetur ad illa ratio de appetitu. Duo ergo facit. quod primo soluit rationem illam. et epilogat circa determinata ibi. Spe quod est igitur. Ad cuius dicitur autem huius parte scilicet quod in nobis est duplex appetitus. scilicet sensilium: et intellectuum: et uero trahit et vincit alium. quod vincit appetitus sensilium: tunc agimus secundum iram uel secundum concupiscentiam. Sed cum vincit appetitus intellectuum: tunc agimus secundum rationem uel secundum concupiscentiam. Cum ergo dicebat quod abstinetes agunt secundum rationem non secundum concupiscentiam non per hoc probatur quod non agatur secundum appetitum: sed ostendit quod non agatur secundum appetitum sensilium: sed secundum intellectum. et hoc uis solutio huius argumenti est quod in nobis sunt appetitus tria: et hoc maxime contingit cum ratio. i. cum appetitus rationalis tria concupiscentiam. i. appetitum sensilium. hoc est ergo quod ait quod in nobis sunt appetitus tria ab inuicem. hoc autem accedit cum ratio et concupiscentia sunt tria. et subdit quod sunt autem huius habitus sensilium. i. cognitionem rationis: quod intellectus quod est enim per futurum retrahere iubet: concupiscentia autem per ipsum quod iam videtur et quod iam est delectabile et simpliciter delectabile: et simpliciter bonum esse dicitur: et hoc propterea quod non videtur. i. quod non propter quod est futurum. Et motandum autem quod aliquid febrietas per futurum malum quod ide potest contingere per intellectum iudicat bonum esse tunc abstinet. concupiscentia uero: quod non considerat nisi bonum prout est quod est delectabile uocatur: et tunc bonum dicitur esse delectabile et bonum simpliciter iudicat: et utendum delectabile: quare in habitibus cognitionem et discretionem rationis quod per unam potentiam coniecurat de futuro: per aliam uero potentiam non considerat nisi de presentibus: accidit quod sunt tria appetitus. Deinde cum dicit.

L. 54

Spe quod est igitur unum erit moues appetibile: aut appetituum: principium autem ois appetibile. hoc enim mouet cum non mouet: eo quod sit intellectum aut imaginatum: numero autem plura mouentia.

Epilogat circa determinata. d. quod sunt plura mouentia numero. unum est tamen mouens principale uel unum est huius mouens immobile: ut appetibile quod mouet in quantum est intellectus aut imaginatum. hoc est ergo quod ait quod spe quod est igitur. i. for malis et principium unum erit mouens: ut appetibile aut appetitus. et subdit: quod principium aut ois mouens est appetibile: quod hoc mouet cum non mouet. mouet autem ipsum appetibile: eo quod sit intellectum aut imaginatum: unum igitur erit mouens principale: sed numero erunt plura mouentia.

Monia autem tria sunt: unum quod est mouens: secundum autem quo mouet: et tertium quod mouet. mouens autem duplex: aliud quod est immobile: aliud autem quod mouet. est autem immobile actuale bonum: mouens autem et quod mouet appetituum. mouet enim quod appetitum secundum quod appetitum et appetitus actus aut motus quod est: quod autem mouet aial est: quo modo mouet organo appetitus iam hoc corpus est. unde in coibus aie et corporis operibus considerandum est de ipsis.

Ostendit quod plura ostendit quod est huius mouens in motu perfectionis aialia. i. parte ista ut dicebat: dat nunc in ordine operum mouentium. circa quod duo faciunt. quod primo facit quod dicitur est. et determinat de organo ipsum motus localis ibi. Nunc autem ut in summa. Dicitur ergo tria sunt que concurrunt ad motum perfectionis. unum quod est mouens: ut appetibile uel appetitus. et autem est quod mouet ut organum. et quod est quod mouet ut aial. et subdit quod mouens est duplex. Illud quod est immobile: aliud autem quod mouet. est autem immobile ipsum actuale bonum. i. ipsum appetitum. mouens autem quod

mouet est appetitū. i. potētia appetitua uel appetitua. nā potētia appetitua siue ipz appetitū qd appetitū qz appetitū mouet z appetitū est act⁹ z mot⁹ qdaz. mo- uer ergo tā potētia appetitua qz appetibile: s; qd mo- uet est aial. quo aut mouet est organū uel mouet ipso organo. z hoc organū est tā qdē corporeū. vñ in coib⁹ opibus corpis z aie. i. in libro que fecit de cāis motus aialitū cōsiderādū est de ipis organis mot⁹. Cōndū āt qz ea qz regunt ad motū pcessiū aialis vno mō sūt tria: z alio mō sūt qtuor: ut thēmist⁹ ait: z ut inuit⁹ in lra. nā si potētia appetitua z appetibile: eo qz utriq; moueat: uolum⁹ coputare sub vno z cōprehendē sub eodē sic erūt tria: s; si uolum⁹ distigere iter illa: eo qz alr moueat appetibile: qz mouet immobiliter: z alr pot⁹ appetitua qz mouet mota: sic erūt qtuor que regunt ad talē motū. qru s; mū erit mouēs imobile: ut actuale bonū z appetibile. 2^m erit mouēs motū: ut potētia ap- petitua. 3^m erit illd qd mouetur: ut aial. 4^m erit illud quo mouet: ut organū motus.

Dubitaret forte aliquis quō po^o appetitua mouet mota. Cōdū qz imagina- ri debem⁹ qz mot⁹ icipit ab ipis reb⁹: qz multiplican- spēs a reb⁹ z puenit usq; ad sensus z ad fantasia z ad itellm. apphēns aut foris rerū per fantasia uel per in- tellm: si apphēdū^o eas ut pscuas per appetitūz mo- uemur ad eas: s; si apphēdū^o ipas ut nociuas per ap- petitū fugim⁹ z abhomiāmur eas. idēz est qd coiter dē qz in cogitēdo est mot⁹ rerū ad aiaz: s; in appetēdo est mot⁹ aie ad res. posset itaq; alicui eē dubiuz utriū ipm cogicere uel ipm itelligē posset dici mot⁹: eo qz in cog- scēdo nō vñ moueri ipa po^o cognitua: s; magis vidēt moueri ipē res: z potētia cognitua se videt hie qñ ter- min⁹ illi^o mot⁹: s; qz ipm appetē: uel qz ipē appetit⁹. i. ipē act⁹. potētie appetitū debeat dici mot⁹ qdā: nō vñ hie dubiū: qz s; in appetēdo est mot⁹ aie ad res: ipa po- tētia appetitua se hēt qñ motua: z ipm appetibile uel ipa res que appetit se hēt qñ termin⁹ illi^o motus: z qz termin⁹ s; qz h^o dicit aliqd imobile: idēz est qz ipm ap- petibile siue ipz actuale bonū qd est termin⁹ hui^o mo- t⁹: vñ mouē imobile: s; ipa po^o appetitua nō est mouēs imobile: s; est mouēs motū: z ipē appetit⁹. i. ipē act⁹ appetēdi siue ipm appetere est qdā mot⁹ ei^o: ut i lra dē.

Alterius forte dubitaret aliqs. dato qz potē- tia moueat mota. cū ēt ipa itelligē- tia uel ipē itellē sit aliquo mō mouēs: erit qd utriū sit mouēs imobile: uel mouēs motū. z videt qz sit mouēs imobile: qz si ipm appetibile est mouēs imobile: qz est termin⁹ motus. cū etiā ipē itellec^o sit terminus mot⁹: eo qz in itelligēdo sit mot⁹ rerū ad aiam: videt qz in- tellectus sit mouēs imobile. Cōn cōtrariū est: qz sicut cōparat ipm appetere ad potētia appetitua: sic cōpa- rat ipm itelligere ad potētia itellectua. sed ipm appe- tere est qdam mot⁹ potētie appetitue. ergo ipm intel- ligere erit qdā mot⁹ potētie itellectue. Cōdū qz nō simplr debem⁹ cedere qz intellectus noster sit mouēs imobile. nam duplex est termin⁹ motus. nam quidaz est terminus mot⁹ qui nō causat per talē motum: sed magis est causa ipi^o mot⁹. z hoc mō appetibile est ter- min⁹ mot⁹ in appetēdo: qz sic est termin⁹ motus qz nī hil recipit per talē motū: sed solū habet causare h^o mo- tum: sed s; itelligēdo itellectus sit termin⁹ illius mo- tus: eo qz itelligēdo sit motus rerū ad aiam: atq; itelle- ctus sic habet rationē termin⁹ qz aliquid recipit ex tali motū. qz nostra scētia causat ex reb⁹: z itellectus nos- ter sit itelligēs eo qz recipiat similitudies rerū. z qz oē recipiens aliqua forma largo mō sumēdo motum pot dicit aliquo mō moueri ad formā illā: sicut cōceda- mus qz appetibile sit mouēs imobile. nō tñ debemus simplr cōcedere qz intellect⁹ oino immobiliter moueat:

z qz nullo modo sit mouēs motū. Deinde cū dicit. **Nūc autē ut in summa dicat mouēs orga- nice: ubi pncipiū z finis idēz uelut gyglis mus: siue in circulatiōe: hoc est gibbosum z cōcauū: hoc qdē finis: illud nō pncipiū. vnde aliud quidem quiescit: aliud nō mo- uetur: rōne quidē altera entia: magnitudi- ne nō iteparabilia. omnia enī pulsu z tra- ctu mouent: ppter qd o3 sic in circulo ma- nere aliqd: z hic icipere motum.**

Determinat de organo ipius mot⁹. cuius pncipale or- ganū est cor qz in eo est finis z pncipiū mot⁹: ideo ait. nūc autē ut in summa dicat. aliud autē est pncipalr mo- uens organice: ubi est idē pncipiū z finis motus: uelut in circulatiōe uel in aliquo qd sit declinū z obliquū. hoc enī. i. in re obliq z declinū est gibbosuz z cōcauūz hoc qdē. i. cōcauū est finis mot⁹: illud vō. i. gibbosum est pncipiū mot⁹. vñ cor qd est gibbosum z cōcauū: z qd est finis z pncipiū mot⁹: s; aliud qdē quiescit: s; aliud vō mouet: ita qz in eo quies z mot⁹: finis z pncipiū rō- ne qdē sūt altera entia: s; magnitudie z loco sūt ite- pabilia. nā oia enī in corde. i. oēs ptes cordis mouent pulsu z tractu. i. mouent s; distolē z sistolē: siue mo- uent s; dilatatiōē z strictionē: pp qd opz accedere in corde sic in circulo ubi ptingit aliqd. i. s; aliqd ma- nere. i. gescere. nā circulus aliquo mō manet z aliquo mō mouet. sic z cor aliq mō manet in eodez loco: aliq mō mouet: z h. i. a corde qz aliq mō māet z aliq modo mouet: aliq mō est finis mot⁹: aliq mō pncipiū opz in- cipere motū aialis: qz ipz est pncipale organū mot⁹.

Dubitaret forte aliqs quō in corde est pnci- piū z finis mot⁹. Cōdū qz cor cōtinue mouet s; dilatatiōē z cōstrictionē: z inq̄tū dilatat se est ubi mot⁹ pulsus: inq̄tū cōstringit se est ubi mot⁹ tract⁹: ita qz oia. i. oēs ptes cordis mouent pulsu z tractu. pstat aut qz h^o est dīa iter pellens z trahēs: qz pellēs est pncipiū mot⁹: uel est vñ icipit mot⁹. nā pellēs rē- mouet aliqd a se: ita qz mot⁹ icipit a pellēte z terminat ad aliqd aliū. sed trahēs est finis mot⁹: qz trahit aliqd ad se: ita qz in tractu icipit mot⁹ ab alio z terminatur ad trahēte. quare si pellēs est pncipiū mot⁹ trahēs est fi- nis mot⁹ in corde ubi est pulsus z tractus erit finis z pncipiū mot⁹. ita qz finis ubi est pncipiū mot⁹ erit iteparabilia loco z magnitudie. sed erūt rōne altera. ita qz h^o aliā rōnē erit ubi finis motus: z h^o aliā pncipiū. nam pncipiūz motus erit rōne pulsus. finis vō rōne tractus. uerū qz eodem ptes mouentur pulsu z tractu. ideo talia loco z magnitudine iteparabilia estē dicunt.

Alterius forte dubitaret aliqs quō o3 eē i cor- de sic videm⁹ eē in circulo. Cōdū qz pp duo o3 arbitrarī aliq mō sic eē in corde: sic vide- m⁹ eē in circulo. qru h^o est q̄tū ad locū circuli. 2^m q̄- tū ad motū ei^o. nā cū mouet aliqd circūlaritē aliq mō mutat locū: z aliq mō nō mutat locū. vñ dī 8° pht. qz circūlus gescit s; se totū: z mouet oē. nā corp⁹ circu- lare aliq mō gescit totū. aliq mō mouet oē. nā totū ge- scit s; s; bām: totū vō mutat locū s; dispōnē: ptes vō mutat locū tā s; s; bām qz h^o dispōnē. qre sic circūlus aliq mō mutat locū: z aliq mō nō mutat locū: sic z cor aliq mō semp manet i eodē loco cū semp maneat qdā mō in eadē pte aialis. z aliq mō mutat locū cū mouea- tur s; dilatatiōē z strictionē. Rurū s; hie est de cir- culo z de corde q̄tū ad motū: qz i motu circū qdā mō est p̄siderare pulsū z tractū. nā cū mouet circūlus ptes inferiores qdāmō vidēt ipellē superiores: ptes vō supio- res qdāmō vidēt trahere. ptes que sūt inferi^o. sic ēt z i

L.55.

motu cordis est accipere pulsū z tractū. nam ut in corde considerat pulsus videtur qz motus ille icipiat a gibboso: sed ut habet ibi eē tractus: eo qz h^o mō- tum quo constringit se videtur motus ille terminari ad cōcauum: ita qz h^o mō gibbosum z cōcauū est ubi pul- sus z tractus: propter quod bene dicitur est. qz oportet cōsiderare in corde: sicut in circulo. Cōst tamen disti- genter notandū qz eadem linea curua est gibbosa z cō- caua: ita qz gibbosum z cōcauum nō differunt loco nec magnitudine: sed sunt altera ratione: qz licet eadē linea sit gibbosa z cōcaua. gibbosa tamen est respectu superiorum. cōcaua vō respectu inferiorū: sic p̄in- cipiū z finis motus in corde: z quies z motus in eo z etiam pulsus z tractus nō sunt altera loco z magni- tudine: sed sunt altera rōne.

Alterius forte dubitaret aliquis quomō hoc in corde oportet incipere motus in animali. Cōst dūz qz sicut videmus in toto vnuer- so sic possumus arbitrari in ipso animali. videm⁹ enīz qz celūz qd semp mouet est p̄ncipiū z causa motus alioz corpōz: qz aliquādo quidem mouent: z aliqūā do non mouent: ita qz in vnuerſo incipit motus a ce- lo inq̄tum motus celū est p̄ncipiū z causa cuiuslibet alterius motus: sic cor in aial: qd quodāmō semp mo- uet est p̄ncipiūz z causa omnis alterius motus facti in animali: quare bene dicitur est qz hoc. i. in animali opz incipere motum a corde. Deinde cum dicit.

L.56 **Omniū qdem igitur sicut predictum est: inq̄tuz appetitū aial: sic ipius motiūz est. appetitūz aut nō sine fantasia: fanta- sia autēz ois aut rōnalis: aut sensibilis est. hac qdem igit z alia aialia participant.**

Ut dicebat ostendit quomodo per h^o p̄ncipiūz mo- tiūz. vñ per appetitūz mouent tam aialia perfecta qz imperfecta. Circa qd trā facit. qz p̄mo facit qd dī- ctum est. 2° mouet specialiter qōnem circa motum aia- liū imperfectoz. 3° specialr descendit ad hoies. put- mouent per fantasia z appetitū. 2° ibi. Considerā- dūz aut. 3° ibi. Sensibilis quidem igitur. Dicit er- go. qz oino quidem igitur: sicut p̄dictum est in quātuz animal est appetitūz. i. inq̄tum animal participat appetitū sic est ipius motiūz. i. sic cōpetit ei moueri. z subdit qz appetitūz aut est sine fantasia. Fanta- sia aut omnis est rōnalis: ut in hominibus: aut est sen- sibilis ut in alijs animalibus. ideo sequit qz hoc qdēz s; g; i. fantasia sensibilis z alia aialia p̄icipiant. Cō- randum aut qz ut coiter possit: sicut supra p̄hs sub in- telligētia cōprehendebat fantasia: ita in h^o loco s; fan- tasia cōprehendit itelligētia. nam fantasia dicta est ab apparere: z qz per rōnem z itelligētia nobis ap- parent aliqua p̄nt h^o largo mō dicit fantasia. in hoibus itaq; est fantasia rōnalis: qz in eis est ratio z itellus: sed in alijs est fantasia sensibilis tñ. qz rōne z intelle- ctu nō p̄icipiant. Cōnotādū etiam qz cum omnib⁹ aialibus quibus inest h^o motum motiūz inest appe- titus z fantasia uel rōnalis uel sensibilis: omnia huius- modi animalia poterunt moueri per fantasia z appe- titum. Deinde cum dicit.

Considerandum autem z de imperfe- ctis: quid monens est: quibus tactus solūz inest sensus: utrum contingat fantasia inesse his: aut non: z concupiscentia. vide- tur enim letitia: z tristitia inesse: si autē hec: z concupiscentiam necesse. Fantasia aut quomodo utiq; inest: aut sicut mouetur

indeterminate: z hec insunt quidem: inde terminate autem insunt.

Ad dicit specialr qōnem de motu aialium imperfectoz quid sit ubi mouens: z quomō in eis habet eē fantasia d. qz p̄siderādū aut est: z de imperfecto aialibus qdēz est mouēs in eis qbus aialibus inest solum sensus tactus: utruq; p̄tingat fantasia: z concupiscentia in eē his aut nō: z subdit qz videt enim letitia uel tristitia inesse talibus aialibus. si aut h^o z concupiscentiam necesse est eis inesse: z qz h^o nō pot esse sine fantasia: ideo dubi- uz est quō eis utiq; inest fantasia. z soluit qz ut sic mo- uent indeterminate z h^o qdē eis indeterminate insunt. Cōnotādūz aut qz aialia p̄fecta hnt fantasia determin- nata: qz determinate apphēdunt locum ad quem uol- lunt fugere: si sentiat aliqd nociūz uel ad quez uolūt rēdere: si credūt aliqd p̄ficiūz: z nō soluz per accidēs: sicut apes redeunt ad domiciliū. pp̄m ex actuali exercitio in quo existūt: sed etiā per se aialia p̄fecta hnt fantasia talem determinatā: sed aialia imperfecta in determinatā hnt fantasia. nam cuz pungunt retrahūt se ut fugiat nociūm: nō qz determinate apphendant aliquem locuz ad quem moueri uolunt: quare sicut in determinate mouent sic indeterminate habent fanta- siam. Deinde cum dicit.

L.57 **Sensibilis quidem igitur fantasia sicut di- ctum est: z alijs animalibus inest: delibera- tiua autem in rationalibus inest: utriū enīz aget hoc: aut hoc iam rationis est opus: z necesse est vno mensurare: maius enī imi- tatur: quare potest vnum ex pluribus fan- tasmibus facere: z hec est causa eius: qz opinionem non putari habere: quoniam eam que ex sillogismo non habet: hec aut illam. ppter quod deliberatiuum non ha- bet appetitus.**

Specialr descendit ad hoies quō mouent per fantasia z appetitū. Ad cuius euidentia sciri debet qz ut dī- cebat fantasia in hoibus differt a fantasia alioz aialū qz in alijs aialibus est solū fantasia sensibilis. Sed in hoib⁹ est fantasia rōnalis: ita qz in eis sub fantasia pos- sumus cōprehendere rōnem z itellm. mouent enīz ho- mines nō solū per appetitūz z fantasia sensibilem: sed etiā mouent per appetitūz z fantasia rōnalem. i. per ap- petitū z rōnem. tria ergo facit. nā p̄mo ostidit quomō fantasia in hoibus differt a fantasia in alijs aialib⁹. 2° declarat quomō in hoibus est mouēs appetitus. 3° ma- nifestat quō in eis est mouens ratio. 2° ibi. Cōsticit au- tem. 3° ibi. Scētia aut. Dicit ergo: qz sensibilis quidem igitur fantasia: sicut dicitur est: inest z in alijs aialibus ab hoie: sed deliberata fantasia. i. rōnalis est in aialibus rōnalibus tñ. nā deliberare. utrum sit agēdū hoc aut hoc iam est rōnis opus. z necesse est mēsurare vno aliquo. imitat enim sic agens maius eligibile: qre sic agens pot ex plurib⁹ fantasmatib⁹ facere vnum. p- sillm: z subdit: qz h^o est causa eius qz aialia bruta non opz putari hēre opinionem: qm brutum nō habet caz rō- nem que est ex sillo: sed h. i. aialia rōnalia illā supra rō- nem hnt. pp. er qd qz aialia bruta nō hnt talem rōnez appetitū in eis nō hēt deliberatiuum. Cōnotādūz aut qz semp fantasia z rō deliberatiua accipit vnuz ali- quid quo mēsurat alia ut accipit deliberatiua ratio h^o p̄ncipiū: maius bonū est magis eligēdū: quo p̄- cipio accepto: si occurrat ei aliqua duo bona mensura- bit illo p̄n^o utriq; illorum bonoz: z qz credet magis

z qz

ii

bonum magis eligit: faciet ergo ex pluribus vnum fillogismum: magis bonum est magis eligibile: h est magis bonum: ergo est magis eligibile: ita q ratio in vno aliquo principio mensurabit omnia eligibilia et appetitus immutabit et desiderabit magis eligibile. Deinde cum dicit.

¶ Vincit autem et mouet aliquando deliberationem: aliquando autem mouet seipsum: sicut spera appetitus appetitum: cum incontinentia fuerit: natura autem spera que sursum principalior est: et mouet: ut tribus rationibus iam mouetur.

¶ Ostendit quomodo appetitus sit mouens in hominibus. nam cum in homine sit duplex appetitus. sensitivus. intellectivus: hoc modo est appetitus mouens in hominibus in quantum vnius appetitus vincit et trahit alium: sicut vna spera celestis mouet et trahit aliam. ideo autem quod vincit autem aliquid: et mouet appetitus sensitivus deliberationem. i. appetitum deliberatum: aliquid autem e converso hoc. i. appetitum deliberatum mouet ipsum sensitivum: contingit enim aliquid quod appetitus deliberatus seipsum per seipsum mouet ipsum sensitivum: quod sicut spera celestis mouet aliam speram: sic appetitus superior mouet appetitum inferiorem: et hoc cum aliis est in continentia. i. in abstinentia. quod continet et abstinet. et sequitur quod natura autem spera que est sursum est principalior et mouet: ita ut tribus rationibus moueat. **¶** Notandum autem quod naturaliter semper pars superior debet esse principalior: et debet mouere inferiori: sicut apparet in celo: ubi semper spera superior mouet inferiori: nunquam autem inferior mouet superiore. in habitibus ergo animam bene ordinatam referuat in eis ordinatio: ita quod appetitus intellectivus et deliberativus mouet appetitum sensitivum: sed in habitibus animam peruersam sensitivum mouet intellectivum.

¶ Dubitaret forte aliquis quomodo contingit tribus rationibus moueri: utrum hoc sit dictum de celo vel de homine. **¶** Dicendum quod de utroque verum est. nam spera inferior: ut quilibet deferens corpus planete saltem mouet tribus rationibus: quod mouet motu primo mobilis motu octauae sperae et motu proprio: sic appetitus noster inferior sensitivus potest moueri tribus rationibus: vel tribus motibus: quod potest moueri ratione: ab appetitu intellectivo: et a seipso: imo quotiescumque appetitus inferior sensitivus mouet sicut debet quasi concurrunt ibi isti tres motus. nam ratio mouebit appetitum intellectivum. appetitus intellectivus mouebit sensitivum: sed mouebit sensus appetitivus ab intellectu. put est aptus natus moueri ab eo: quare concurreret ibi triplex motus. videlicet motus rationis: motus appetitus intellectivus: et etiam motus proprio appetitus sensitivus: cum iste appetitus moueat a superiori appetitu. put est aptus natus moueri ab illo. Intentio est ergo philosophi quod in habitibus animam bene ordinatam rationes et motus existentes in eis assimilantur rationibus et motibus in celo perceptis. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Scientificum autem non mouet: sed manet: quoniam autem hec quidem vniuersalis existimatio et ratio: alia vero particularis. hec quidem enim dicitur: quod oportet talem tale agere: hec autem quod hoc quidem tale: et ego talis: iam hec mouet opinio. non que vniuersalis: aut utraque: sed hec quidem quiescens magis: hec autem non.

¶ Ostendit quomodo ratio habet rationem mouendi:

et est mouens in homine. **¶** Ad cuius evidentiam scribi debet: quod quantum ad primum spectat triplex potest distingi ratio. videlicet speculativa et practica. et duplex: vniuersalis: et particularis. ratio autem speculativa non mouet nec est directe et immediate mouet ratio practica vniuersalis: sed particularis. ideo autem. scientificum autem. i. ratio speculativa non mouet: sed manet: quod non imperat aliquid fugiendum: nec persequendum. et subdit: quoniam autem hoc quidem existimatio et ratio practica est vniuersalis: alia vero particularis: hoc quidem: id est ratio practica vniuersalis dicitur quod oportet tale et tale agere: ut puta pater honorandus est: regi est obediendum: hec autem. i. ratio practica particularis dicitur: quod hoc quidem est tale: et ego talis: ut puta. ut hoc est meus pater: et ego sum filius. hoc est meus rex: et ego sum filius subditus. et quod sic est: hec opinio particularis mouet: non autem sic mouet que est vniuersalis: quod motus et operationes sunt circa particularia: non ergo directe et immediate mouet vniuersalis ratio practica: aut si mouet utraque: tam vniuersalis: sed tamen hoc quidem. i. vniuersalis est magis quiescens. hoc autem. i. particularis non est sic quiescens: sed est magis mouens. **¶** Notandum autem quod sicut sunt sillogismi in speculabilibus: sic sunt in operabilibus. forma bit ergo ratio practica tales sillogismos. cuiuslibet regi est obediendum. hic est rex: ergo est et obediendum: quod dicitur ergo statur in hac propensione vniuersali: quod cuiuslibet regi est obediendum: non mouemur ad agendum. Sed quod addit ei propositio particularis. hoc est rex. mouemur ad agendum et ad obediendum: si ergo vniuersalis propositio non mouet nisi addatur ei particularis: particularis propositio vel ratio est illa que directe et immediate mouet. **¶** Notandum etiam quod quod actiones sunt particularium: et quod estimatio particularis magis directe: et immediate mouet dato quod quod non erret circa estimationem valem: sed ex passione vel aliquo alio modo erret: circa particularem estimationem ipsius peccare et male agere: ut declarari habet in 7° ethice.

¶ Vegetabilem quidem igitur animam: necesse est habere omne quodcumque viuunt: et habet animam a generatione usque in corruptionem: necesse est enim quod generat augmentum habere: et status et decrementum: hoc autem sine alimento est impossibile: necesse igitur inesse vegetabilem potentiam in omnibus generabilibus et corruptibilibus.

¶ Postquam philosophus determinauit de omnibus partibus potentialibus anime siue de omnibus potestatis eius. In parte ista comparat huiusmodi potentias ad se inuicem: comparat enim vegetatiuum ad sensitivum: ostendens vegetatiuum esse communius et vniuersalius sensitivum: quod vegetatiuum reperitur in omnibus viuentibus: sensitivum vero non reperitur in omnibus viuentibus: sed in omnibus animalibus. tria ergo facit. nam primo ostendit quod vegetatiuum reperitur in omnibus viuentibus. 2° declarat quod sensitivum non reperitur in omnibus animalibus. 3° manifestat quod sensitivum reperitur in omnibus animalibus. 1° ibi. Sensum autem. 2° ibi. Animal autem. **¶** Dicit ergo: quod vegetabilem quidem igitur animam necesse est habere omne quodcumque viuunt: et animam huius vegetabilem habet a generatione usque ad corruptionem: quod quod generatur necesse est habere augmentum statum et decrementum: hoc autem non sunt sine alimento. tunc ergo supplenda est ratio: quod si alimento uti pertinet ad animam vegetatiuam: et omnia viuentia quodcumque viuunt siue habeant augmentum: siue status siue decrementum indigent alimento. ergo omnia viuentia quodcumque viuunt indigent anima vegetatiua.

L. 50

¶ Dubitaret forte aliquis: utrum in viuentibus sit dare status. et videtur quod non: quia calor naturalis semper depascit humidum radicale: vel ergo calor ille fortis est: tunc plus restaurat quam deperdat: et est ibi augmentum vel non est fortis: et tunc minus restaurat quam deperdat: et est ibi decrementum: et quod iter fortis et non fortis non est dare medium. ergo totum tempus vite omnium viuentium vel pertinet ad augmentum vel ad decrementum: et non est ibi dare medium. **¶** Respondetur. si esset ibi dare statum quod tunc restauraret quantum deperderet uocet illud tempus quod dicitur durat status. a. ergo in fine huius temporis. a. non erit debilius calor naturalis quam in principio: cum semper in toto illo tempore tanta sit facta restauratio quantum deperditio. ergo quod ratione in principio huius temporis. a. non decresceret calor naturalis: quod in principio non decresceret in fine illius temporis. imo si per vnam diem duraret tempus status nunquam decresceret animal vel quodcumque aliud viuens: quod hoc posito semper par ratio esset de fine illius diei et de principio: quod si in principio illud poterat stare per vnam diem quod non decresceret: ergo et in fine illius diei stabit per vnam diem quod non decresceret: et pari ratione in fine illius alterius diei stabit per aliam diem quod non decresceret: et ita in infinitum. ergo nunquam decresceret animal: si per aliquod tempus quodcumque paruus esset in statu. **¶** Dicendum quod quod durat ossa sunt tenera: et quod durat calor naturalis est fortis sensibiliter augmentat animal: deficit enim de calore naturali cum sensibiliter decrescit animal vel quodcumque aliud viuens dicitur esse tempus decrementi: quod autem non est sensibile augmentum: nec sensibile decrementum dicitur esse tempus status. Argumenta ergo procedebant quod non erat dare status: quod non erat per se dare tempus: in quo non esset vel aliquid augmentum: vel aliquid decrementum: nos autem non accipimus ipsi status pro huiusmodi cuiuslibet augmentum vel decrementum: sed dicimus esse status: quando animal sensibiliter nec augmentatur nec decrescit. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Sensum autem non necesse in omnibus viuentibus: neque enim quoruncumque simplex corpus contingit habere tactum: neque sine hoc possibile est esse nullum animal: neque quecumque non susceptiua specierum sine materia.

¶ Ostendit quod non omnia viuentia habent sensum. d. sensus autem non necesse est inesse omnibus viuentibus: et multo magis non inesse viuentibus: quod non inesse elementis habentibus corpus simplex: nec inesse alijs mixtis ut lapidibus et ceteris huiusmodi: in quibus nimis distat terra. ideo subdit: quod nec enim quoruncumque est corpus simplex contingit habere tactum neque sine hoc. i. sine tactu possibile est esse nullum animal: nec possibile est esse aliquem sensum: ergo sensus non inesse habentibus corpus simplex: nec habentibus sensum quecumque non sunt susceptiua specierum sine materia. i. quecumque sunt nimis terrena: ut lapides et huiusmodi cetera. **¶** Notandum autem quod per hec uerba inuit tria esse genera non habentium sensum. nam sensus non habent quedam viuentia ut plante. scdo sensum non habent huiusmodi corpus simplex: ut elementa. 3° non habent alia mixta que sunt nimis terrena ut lapides et cetera talia. **¶** Notandum etiam quod vna est color ratio: quare omnibus talibus non inesse sensus. nam talibus non potest inesse sensus tactus. nam tactus est media proportio quod tatum tangibilem. In omnibus autem talibus sunt qualitates tangibiles quodammodo extreme: et non sunt bene redacte ad medium. ideo in ipsis non referuntur tactus: et per consequens nullus alius sensus. **¶** Deinde cum dicit.

¶ Animal autem necesse sensum habere: si ni

L. 60

hil frustra facit natura: propter aliquid enim omnia que sunt natura subsistunt: aut coincidentia sunt eorum que sunt propter aliquid. Si igitur omne processuum corpus non habet sensum corrumpet utique: et ad finem non utique ueniet qui est nature opus: quo modo enim aliter manentibus quidem enim existit nutrimentum eo in loco ubi nata sunt quo nutriri possunt suapte natura.

¶ Ostendit quod in omnibus animalibus habet esse sensus. circa quod duo facit: primo ostendit hoc de omnibus animalibus que mouent motu progressiuo. 2° ostendit hoc de omnibus animalibus simpliciter ibi. **¶** At vero si sensum. **¶** Circa primum duo facit. quod primo facit quod dictum est. 2° remouet quandam cauillationem possibilem fieri circa preacta ibi. **¶** Non potest autem. **¶** Dicit ergo: quod necesse est autem animal habere sensum: si natura nihil frustra facit. nam propter aliquid i. propter aliquem finem sunt omnia que natura subsistunt: aut sunt proutia eorum que sunt: propter aliquid. i. propter finem. si igitur non habet sensum omnino corpus processuum corrumpet utique: et non ueniet ad finem qui est nature opus. nam quod aliter. i. quod ibi ad alimentum corpus animalis processuum nisi haberet sensum: sed de manentibus est alia ratio. ideo subdit quod manentibus quidem enim existit in loco sue generationis ubi nata sunt nutriri. **¶** Notandum autem quod omnia que sunt natura vel sunt propter finem sicut membra animalis que sunt propter aliquas operationes vel sunt accidentia proutia ad ea que sunt propter finem sicut pluit: et alie supfluitates que accidunt ex necessitate materiam: vel ex aliqua supfluitate eius. **¶** Notandum etiam quod a natura datum fuit animali corpus processuum: ut a remotis possit sibi querere cibum. igitur si habens tale corpus non sentiret cum oporteat ipsius discurrere huc et illuc et non sentiret cum obuiaret corruptiuo: ita de facili corrumpere: propter quod non perueniret ad finem qui est nature opus: uel non perueniret ad finem illum quem ordinauit natura sibi. quare frustra esset tale corpus. formetur ergo sic ratio: si animal habens corpus processuum careret sensu frustra essent membra eius: et frustra esset corpus ipsum: sed hoc est impossibile: quia natura nihil facit frustra ergo. **¶** **¶** Notandum etiam quod animalia manentia omnia ex quibus sunt apta nata nutriri habent in loco sue generationis: ita quod non indigent discurrere propter cibum: quare ratio facta quod animalia habent sensum non arguit de animalibus manentibus: sed de alijs processiuis **¶** Deinde cum dicit.

¶ Non potest autem corpus habere quidem animam: et intellectum discretiuum: sensum autem non habere non mansuum existens: generabile autem. **¶** At vero neque ingenere rabile: quare enim non habebit: aut enim anime melius: aut corpori. nunc autem neutrum est: hoc quidem non magis intelligit: hoc autem nihil erit magis propter illud. **¶** Nullum ergo habet animam corpus non manens sine sensu.

¶ Remouet quodam cauillationem possibilem fieri circa preacta. **¶** Dixerat enim quod anima habens corpus processuum indiget sensu: ut possit vitare corruptiuam. circa quod posset augeri cauillatio quod animal habens corpus processuum potest habere intellectum sine sensu: ita quod per intellectum absque sensu

L. 61

L. 62

poterit anima corruptiva vitare: ad hac autem caustat onem remouenda ait qd non potest autem corpus habere quidem animam z intellectum discretiuu: sensum autem non habere: z hoc dico si illud corpus non mansiuum. i. si illud corpus processiuum: qz de tali est nunc sermo: existens. sit autem generabile. Et vo: nec si sit ingenerabile. quasi dicat. qz siue ponat generabile siue ingenerabile corpus animalis processiuum si habet intellectus oportet qz habeat sensitiuum. z subdit causam huius dicens. quare autem tale corpus habens intellectum non habeat sensum. aut enim hoc erit melius anime aut melius corpori. neutrum autem nunc est: qz hoc qd dicitur. i. anima non magis intelligit. hoc autem. i. corpus nihil magis erit ppter illud. i. ppter carctia sensus. z qz nec est melius corpori nec est melius anime ponere corp^o processiuu z habere animam z intellectum sine sensu: ideo concludit qz nullum igitur corpus non mansiuum. i. processiuum habet animam intellectiuam sine sensu.

Dubitaret forte aliquis. quia videtur Ag^o sententia esse falsa. v3 qz tam corpus animatum generabile qz ingenerabile si habet intellectum habet sensum: qz nullum corpus animatum est ingenerabile: nisi corpus supercelestis: sed anima celsa sic habet intellectum qz non habet sensum. vnde Comenta. supra. 12. metaphi. super illo caplo. mouet autem sicut desideratum. ait qz manifestum est corpora celestia esse animata: z non habent de virtutibus anime nisi intellectiuam z desideratiuam. **C** Dicendum qz non est intertio Ag^o. loquitur hic de corporibus supercelestibus sed loquitur ppter opinionem platonis qui posuit qz anima intellectiua z iungebat huc corpori mali z grosso mediate alio corpore subtiliori z simpliciori: qd corpus subtile z simplex dicebat esse ingenerabile z incorruptibile: mouebat forte plato hoc mortuo: qz semp forma debet esse pportio nata ma^e z anima corpori: quare si anima intellectiua est incorruptibilis: oportet qz habeat corpus incorruptibile. dato ergo qz vera esset positio platonis qz anima intellectiua haberet sui corpus subtile z incorruptibile: mediante quo confunderet huc corpori grosso z corruptibili: oportet illud corpus incorruptibile habere etiam sensum: qz nihil est in spera actiuorum z passiuorum qd non sit corpus tangibile: z quanto tale corpus est magis pportio natum anime: tanto magis est media pportio tangibilitatis: z per se frequens in ea magis reseruat sensus tactus: quare sicut corpus humanum corruptibile: quia magis est pportio natum anime intellectiue qz corpus bruti habet meliorem tactum: z in eo magis reseruat sensus tactus qz in alijs corporibus brutorum. sic qz illud corpus subtile mediante quo anima intellectiua coniungeretur huc corpori grosso: esset magis pportio natum anime intellectiue qz hoc corpus corruptibile: haberet meliorem tactum: z in eo magis reseruat media ratio tangibilitatis z bonitas tactus z nobilitas complexionis qz in hoc corpore corruptibili. ergo corpus coniunctum anime intellectiue siue sit corruptibile: sicut est corpus grossum siue sit ingenerabile z incorruptibile: sicut est illud corpus subtile de quo loquebatur plato: opz qz si habet intellectum qz habeat etiam sensum: qd declarare uolebamus.

Alterius opinio platonis uera fuisse. nam si materia est propter formam z corpus est propter animam: videtur qz anime incorruptibili debeatur corpus incorruptibile: uel alter anima z corpus essent impportio nata. **C** Dicendum qz semper actus z potentia in rebus naturalibus sunt pportio nata siue ille actus z illa potentia sumantur respectu esse: ut apparet materia z forma: siue sumantur respectu agere: ut apparet in agere

te z patiente. hoc tamen non obstante pot a causa necessaria z incorruptibili progredi effectus contingens z corruptibilis: z forme incorruptibili pot coniungi corpus corruptibile: nec oportet ppter hoc qz anime intellectiue que est incorruptibilis demus corpus incorruptibile. videmus enim qz motus solis est necessarius: z non pot impediri: z tamen ex tali motu causatur pullulatio plante que impediri pot. Sed hoc ideo contingit: qz virtus solis non causat pullulatione plante nisi mediante virtute pullulatiua: z qz virtus illa pullulatiua in actu pot impediri: sequit etiam qz pullulatio impediri pot. sic qz anima intellectiua coniungitur corpori organico z disposito: illa dispositio est educta de potentia materie z pot rolli: sequit qz etiam anima intellectiua quatuor: incorruptibilis pot separari a corpore: z corpus illud pot corrumpi. nam sicut a causa necessaria pot pgradi effectus contingens mediante aliqua causa non necessaria. Sic anima incorruptibilis pot coniungi corpori corruptibili: si coniungatur ei mediante dispositione corruptibili. **C** Deinde cum dicit.

C At vo si habet sensum necesse est corp^o esse: aut simplex: aut mixtum. Impossibile autem est esse simplex: tactu enim non haberet: est aut necesse hunc habere.

C Probat vniuersaliter qz omne animal habet sensum: qz de necessitate habet sensum tactus. circa qd duo facit qz pmo pponit qd intendit. 2° pbat quod dixerat ibi **L** hoc autem ex his. Idcirco ergo. at vo si sensum hnt aial. necesse est corpus esse aut simplex aut mixtum. impossibile est aut corpus animalis esse simplex: qz hoc positum tactum non haberet: sed necesse est animal habere huc i. habere tactum. **C** Deinde cum dicit.

C Hoc autem ex his manifestum. Quoni am enim animal corpus animatum est: corpus autem omne tangibile: tangibile autem quod sensibile tactu: necesse est z aial corpus tactuum esse si debet saluari animal. Alij enim sensus per altera sentiunt: ut olfactus: visus: auditus. Tactus autem nisi habeat sensum non poterit hec quidem fungere: illa autem accipere: si vo hoc impossibile est saluari animal: propter quod z gustus est sicut tactus quidam. alimentum enim sensus est. alimentum autem corpus tangi possibile.

C Probat qd dixerat z duo facit fm qz duo dixerat. dixerat enim qz necesse est animal habere hunc sensum. i. habere sensum tactus: z qz impossibile est corpus eius esse simplex. p^o ergo pbat qz necesse est omne aial hnt sensum tactus. 2° ostendit qz impossibile est corpus aliqd aialis esse simplex: ibi **D** aut impossibile sit simplex. **C** Circa pmo tria facit. qz p^o ostendit qz sensus tactus: z etiam gustus in quantum est quidam tactus sunt necessarii animal. 2° declarat qz alia sensibilia non requiruntur ad nutrimentum aialis nec ad augmentum eius. 3° ex his que dixerat concludit qz hi duo sensus. v3 gustus z tactus sunt necessarii: alij vo non sunt necessarii. 2^a ibi **S**onus aut z color. 3^a ibi **L** hoc quidem igit. **C** dicit ergo. qz hoc autem. v3 qz omne animal habeat de necessitate sensum tactus ex his manifestari potest. quoniam enim animal est corpus animatum. corpus autem omne tale est tangibile z est quid sensibile tactu. i. fm

L. 63

tactum: z qz sic est: necesse est animal esse corpus tactuum. i. habere sensum tactus: si debet saluari animal. nam alij sensus sentiuntur per media altera. i. extranea: ut olfactus: visus: auditus. ideo fm eos non corrumpitur animal. Sed qualitates tangibiles excellentes corrumpunt animal. ideo nisi aial haberet sensum tactus non posset vitare qualitates tangibiles corruptiuas: z psequi pficias. corrumpere enim z non posset saluari: hoc est ergo qd ait qz nisi aut animal habeat sensum tactus non poterit quide fugere hoc. i. fugere corruptiuus: z accipere vo alia. i. accipere pficias. si vo sic se habet hoc non possibile erit saluari animal. necessarius est ergo tactus animalis: z per se frequens necessarius est et gustus: qz gustus est quidam tactus: z alimentum est quoddam tangibile: ideo sequit ppter quod z gustus est sup. necessarius: qz est sicut quidam tactus alimentum. alimentum autem est corpus tangi possibile. i. est sicut quoddam corpus tangibile. **C** Notandum autem qz si corpus aialis non esset corpus tangibile z non posset ledi a qualitatibus tangibilibus forte non indigeremus ponere in animali sensum tactus. **C** Sed quia animal haberet corpus tangibile: qd potest corrumpi a qualitatibus tangibilibus: ad hoc qz animal possit vitare corruptiuas: z ad hoc qz possit saluari fuit ei necessarius sensus tactus. **C** Deinde cum dicit.

L. 64 **C** Sonus autem z color: z odor no alunt: neqz faciunt augmentum: neqz decrementum: quare necesse est z gustu tactum esse queda: qz tangibilis z uegetatiui sensus est.

C ostendit qz alia sensibilia non requiruntur ad alimentum nec ad augmentum aialis: z per se frequens non corrumpunt nec saluat aial. ideo ait qz sonus aut z color z odor non alunt animal: nec faciunt augmentum nec decrementum: per se enim loquendo ppter hoc qz cib^o sit bene sonorus uel sit hoc colore uel illo coloratus. uel hoc odore uel illo affectus: non ppter hoc magis nutrit uel magis augmentat. tactus ergo est sensus alimentum: z etiam gustus in quantum est quidam tactus: ideo ait: quare z gustus necesse est tactum quendam esse qz gustus est sensus tangibilis z uegetatiui. i. est sensus alimentum qui requirit ad hoc qz aial uegetet. z ad h^o qz aliat: z qz tangat alimenta. **C** Deinde cum dicit.

C Aliquid igitur necessarii sunt animal: quo z manifestum: qz non possibile sine tactu animal esse. Alij autem propter bonum z generi animalium iam non cuius: qz sed quibusdam: ut processiuo necesse in esse. Si enim debet saluari non solus opz tactum sentire: sed z de longe.

C ostendit qz sensus gustus z tactus sunt necessarii aiali. alij vo sensus per quos a longe sentimus sensibilia no sunt necessarii: sed ad bene esse. circa qd duo facit. qz p^o facit qd dictum est. 2° ostendit quod per alios sensus a longe z per mediu sentimus sensibilia ibi **L** hoc autem erit. **C** dicit ergo. hi quidam igit sensus. v3 tactus z gustus necessarii sunt animali quo. i. ppter qd z manifestus est qz non possibile sine tactu esse animal: nec etiam sine gustu: in quantum gustus est quidam tactus. alij autem sensus ppter bonum. i. ppter bene esse: z iam non culibet generi animalium necesse est inesse alios sensus: sed necesse est eos inesse quibusdam aialibus: ut animal processiuo: qz si opz saluari animal processiuum non solum oportet sentire tactu. i. tangendo: sed etiam de longe. **C** Notandum autem qz ut patet per habitum animal processiuum non habet oia necessaria ad suum alimentum.

ideo indiget alijs sensibus ad hoc qz de longe z a remotis possit sibi querere cibum. **C** Deinde cum dicit.

C Hoc autem erit si per medium sensitiuum fuerit: eo qz z illud quidem a sensibili patitur: z moueatur ipsum ab illo.

L. 65

C ostendit quod alij sensus sicut de longe: qz sunt per medium. circa qd duo facit. qz p^o facit qd dictum est. 2° qd dixerat manifestat per simile ibi **L** sicut enim mouens. **C** continuetur autem sic. dictum est qz necessarii sunt alij sensus aiali processiuo: ut possit sentire de longe hoc autem erit. i. tunc fiet sensus de longe. si fuerit sensitiuum per medium: eo qz id quidem. i. medium patitur z mouet a sensibili. ipm autem organum sensus patitur z mouet ab illo. i. a medio. nam hoc modo fit sensus a longe: qz sensibile imutat medium: z medium imutat organum. **C** Deinde cum dicit.

C Sicut enim mouens fm locum usqz alibi pmutare facit: z depellens alterum facit ut pellat: z est per mediu motus: z primum quidem mouens depellit: z no depellitur: ultimum autem solum depellitur: z non depellit: medium autem utraqz: multa autem media.

C Quod dixerat manifestat per simile. circa qd tria facit. qz p^o declarat per simile in motu locali. 2° in motu alterationis. 3° ex his que dixerat ostendit falsam fuisse opinionem platonis. d. visum fieri extramittendo non intus suscipiendo. 2° ibi **L** sic in alteratione. 3° ibi **L** unde z de repulsionem. **C** dicit ergo. qz sicut enim mouens fm locum facit permutari usqz alibi. i. usqz ad aliquem locum: z depellens alterum facit: ut ipsum alterum pulsum depellat. z est motus h^o per medium: ita qz p^o depellit 2°: z mediante scdo depellit 3°. quo posito habebunt se illa hoc modo. qz p^o mouens depellit: z non depellit. ultimum autem solum depellit z non depellit. medium autem habet utraqz. i. depellit z depellit. multa autem media sup. si fuerint h^o quidem contingit qz quilibet illoz habeat utraqz. depellit enim z depellit. **C** Notandum autem qz phis vult per ea que vidimus in motu locali declarare que sunt in sensu. nam sicut si in motu locali p^o depellit scdo: z scduum depellit tertium: est ibi aliquid depellens t^o: ut p^o mouens: aliquid qdem depulsum t^o: ut ultimum: aliquid depellens z depulsum: ut medium: sic qz sensibile alterat medium: medium autem alteratum z imutatum immutat organum: est ibi aliquid imutans t^o: ut obm sensibile: aliquid imutatum t^o: ut organum: aliquid qd est imutans z imutatum: ut medium qd imutat organum: z imutatur ab obo. **C** Notandum etiam qz hoc idem esset si fieret hoc per plura media: ut si quis existens in aere videret denarium in aqua: color exis in denario primo imutaret aquam: z aqua imutata imutaret aere: aer vo imutatus imutaret oculum. denario ergo imutaret t^o: oculum vo imutaretur t^o: aer vo z aqua imutarent z imutarentur. naz aqua immutaretur a denario z imutaret aere. Aer vo imutaret ab aqua z imutaret oculum. **C** Notandum etiam qz ideo phs addit qz idem contingeret: si essent plura media. qz si uolumus facere vim de ex^olo: possemus dicere qz oculus non se habet ut immutatus t^o: immo oculus imutatus habet imutare sensum: commune: sed hoc no facit difficultatem in facto: necesse curandum in hac parte de ex^olo: qz oportet deuenire ad aliquam potestiam que sit imutata t^o: que non imutet ulterio rem sensus uel ulterio rem potentiam. illa vo potentia

se habebit ut ultimuni: quia erit immutata tñi. obiectum vo sensibile se habebit ut primum: quia erit immutans tñi. cetera vo se habebunt ut media quia erit immutantis et immutata. Deinde cum dicit.

Sic in alteratio: preter qd vnum manens in eodem loco alterat: ut si in cera tñnerit aliqz usqz ad id mota est: usquequo tñnxir: lapis autem nihil: sed aqua: usquequo procul. aer autem ad plurimum mouetur: et facit: et patit. si maneat et vnus sit.

Ostendit hoc idē dī. sic in alteratione contingit sup. sicut in motu locali: uel sicut in motu pulsus preter qd vnum et idem manens in eodem loco pellit: qd oportet pellens moueri aliquo mō fm locum: ut si cera aliqz tñnxir: uel aliquā in ea tñmpmeret nō liquefaceret eā mota est cera usqz ad id. i. usqz ad illuz terminū usquequo tñnxir. i. usquequo tñmutauit eam. lapis autē nihil. i. lapsus nō est susceptibilis talis tñmpmōis: sicut cera: eo qd sit durior. Sed aqua que est melior usquequo pcul. i. multo magis est susceptibilis talis tñmpmōis. aer autē qd adhuc rarior est et passibilior ad plurimum. i. multo magis et facit mouere. i. facit qd vna pars aeris moueat aliaz et patit vna ps ab alia si maneat et sit vnus. i. tñnuius. qz si dīscōtīnuaret aer ppter obstacula iter posita: tunc illa obstacula spēdīrēt: vna pars moueret aliaz. sed qm manet vnus tñnuius: pp hoc qd ualde passibilis est de facili tñmutat: et plimuz pcul: et a remotis ptes aeris se tñmutat ad inuicem. Notādū autē qd sigs tñngeret cerā uel alteraret ipam aliqua alteratione: alteraret ipam usqz ad aliqz terminū: ita qd pars pmo alterata alteraret scdm. eēt ergo ibi aliqz alteratū tñnui: ut p ultimo alterata: et aliqz tñn alteras ut p mū alterans: et aliqz que hērent utriūqz: ut intermedia. ergo sile est de alteratione et de tñmutatione facta a sensibili: et de motu locali. qz in oib' his est uere aliqz qd tñmutat tñn et aliqz qd tñmutat tñn et medium uel media: qd hēt uel que hnt utriūqz. Notādū etiā qd si cera alterat usqz ad aliqz terminū aer et aqz que sūt passibillora qz cera multo magis poterūt tñmutari ab obo sensibili: usqz ad aliqz terminū et usqz ad organū visus. oim ergo sensibile multiplicabit spēm suā per aerem uel per aquā uel per aliqz aliud mediu usqz ad organū visus: et per h' media tñmpmet similitudinem suam in visum et fiet visio. Deinde cum dicit.

Unde et de repercussioe est meli' qz visus egredientē repcuti aerem: patia figura: et colore: usquequo qdem sit vnus. In leni autē est vnus: ppter qd iterum hic visum mouebit. Sicut utiqz si in cera sigillum in grederetur: usqz ad finem.

Ex his que dixerat ostendit opionem platonis fuisse falsam dicēs. unde et de repercussioe visus quā posuit plo dicēs radios pgrēdi usqz ad rem visam: et inde radios repcuti ad oculū et fieri visionē meli' est aerē patia figura et colore usquequo qd sit visus. i. fiat visio qz visus. i. radiū visibile egredientē ab oculo repcuti: ut ponebat plato: et subdit qd in acre autem leni. i. plano est vnus supple aer tñnuius mot' ab oculo sensibili: propter hoc qd hic. v3 aer mot' iterū mouebit visum sicut utiqz in cerā sigillū ingrederet usqz ad finē. i. usqz ad ultimas ptes cere. Notādū autē qd nisi aer sit planus et tñnuius ipedit ne tñmutet ab obo sensibili. opz ergo supficiē aeris eēt planā: et nō dīscōtīnuatā per obstacula aliqz. ad hoc qd ab obo sensibili fiat mltiplicatio us-

qz ad sensus. Notādū etiā qd sicut sigillū ingrederet cerā tñmpmet similitudine suā in cerā usqz ad ultimā ptez cere: sic oim sensibile multiplicat spēm suā usqz ad oculum: et usqz ad ultimas ptes aeris que cōtīnuant cum oculo. et hoc mō suscipit spēm in visu et fit visio.

Subitaret forte aliqz. quare nō videmus pgressus radios ab oculo: ut posuit plato. Ddm qdlibet agens agit per suā formā sicut ergo opz qd itellō iformet specie itelligibili. ad h' qd itelligat: sic opz qd oculū iformet specie visibili ad hoc qd videat: sed ppter regressus radios ab oculo nulla spēs tñmpmet in oculo: opz itaqz qd videamus suscipiēdo spēm visibilis rei nō emittēdo radios etc.

Ad autē impossibile sit simplex esse aialis corpus: manifestū est: dico atē puta igneū: aut aereū: sine quidem enim tactu: neqz vnum contingit animalium sensum habere: corpus enim tactuum aiatum esse omne: sicut dictum est.

Ut dicebat phus in pcedēt lectione duo supposuit. v3 qd aial de necessitate hēt sensus tactus: et qd impossibile est aial hie corpus simplex. Ostēdo ergo qd aial de necessitate hēt sensus tactus. in pte ista ostendit qd impossibile est aial hie corpus simplex. circa qd duo facit. p' pponit qd intēdit. 2' declarat ppositū ibil. Alia autē dicit qd impossibile sit corpus aialis eēt simplex manifestū est. qz sine tactu qdem nec cōtingit aial vnum aliū hie sensus. corpus enim aialis oē est aiatuz et est tactiuū sicut dcm est. Notādū autē vīm rōnis h' in hoc pphere qd si omne corpus aialis est tactiuū. qz sine tactu nullus pōt eēt sensus: et tactus non pōt reuari in vno elemēto simplici: impossibile est corpus aialis esse simplex. Deinde cum dicit.

Alia autē per altera sensitua qdē utiqz fi ent: oia autē eo qd per alterū sentire faciūt sensus: et per mediū: tact' autē est in tāgen do ipsa: pp qd et habet hoc nomē: et tamē aliqz sensus tactu sentiūt: s' per altera: hic autē videt solus per scipsum.

Manifestat qd dixerat. ostendit enī qd tact' nō pōt reuari in vno elto. circa qd tria facit. qz p' ostendit: qre tact' h' nomē accepit. 2' declarat qd in corpe simplici uel in vno aliqz elto non pōt reuari sensus tact'. 3' ex his que dixerat pcludit qd aialia puata tactu nō pōt ulterius subsistē. sed necesse est ea mori. 2' ibil. Quare h' elemētoz. 3' ibil. Manifestū igit. Dicit ergo. qd alia autē insensitua per altera qdē media sensibilia utiqz fi ent: oia autē alia sensibilia supple sentiunt: eo qd alterz et per mediū faciūt sentire sensus: sed tact' est in tāgen do ipsa sensibilia: pp qd h' sensus h' habet nomē: et tñ aliqz sensus sentiūt p tactū. i. tāgēdo: sed tñ hoc est per altera: sed h' solus tactus videt sentire per seipm.

Subitaret forte aliqz. utz aliqz spūs sentiāt tāgēdo. Dd3 qd id qd nō tangit nō agit. si qd alia spibilia nō tāgerēt alios spūs non agerēt i ipos. ois qd spūs sentit in eo qd tāgit suū spibile. sed spibile tāgē sensū pōt eēt dupl' ut p mediū eēne. um ul' p mediū adnatū. alia qd spibilia tāgūt sensus: sed p mediū eēne: ut visibile tāgit visus et mltiplicat specie suā usqz ad ipm mediāte aere: sic sonus et odor attingūt suos sensus et multiplicat spēm suā usqz ad ipos p mediū eēne: sed tact' sentit suū spibile mediante carne: qd mediū nō est nobis eēneuz: sed est nob' pñale et

L.66

adnatum: ideo lz aliquo mō alia sensibilia sentiātur a nobis ex eo qd tāgunt nos: tñ qz non tāgūt nos inmediate nec per mediū cōnāle et adnatum: sed per mediū extraneū: aliqz sensus non ppre uocant tactus tāgibile vo qz attingit nos per se loquēdo immediate uel qz attingit nos per mediū cōnāle nobis ul' adnatum: ideo hoc sensibile fortitum est hoc nomē: et uocatur tāgibile: et sensus qui sentit h' sensibile fortit' est hoc nomē: et uocatur tactus. Deinde cum dicit.

Quare huiusmodi elemētorum nulluz utiqz erit corpus aialis. Neqz itaqz terrenum: oium enim tāgibilem tactus est: sicut medietas: et susceptiuus sensus. Non solū quecūqz differēte terre sunt: sed calidi: et frigidi: et alioz oium tāgi possibiliū. Et pp hoc ossibus et capillis: et huiusmodi ptribus nō sentimus: qz terre sunt: et plāte ob hoc neqz vnum habent sensum: qz terre sunt: sine autem tactu: neqz vnuz possibile est animalium esse: hic autēz sensus non est: neqz terre: neqz alius elemētorum nullus.

Ostēdo qre tactus fortituz est hoc nomē ostēdit qd in corpe simplici uel in aliquo vno elemēto nō pōt reuari corpus aialis: qz nō pōt ibi reuari sensus tact' dicēs qre nullum h' elemētoz utiqz erit corpus aialis nec utiqz corpus aialis erit terrenum: nec erit aliqz elemētum simplex. qz oium tāgibilem tactus est: sic medietas: et sensus tactus est susceptiuus nō solum eoruz quecūqz sunt dīte terre: sed est susceptiuus calidi et frigidi: et oium alioz tāgi possibiliū. igit si tact' est medietas tāgibilem: et est in potētia ad oēs qūitates tāgibiles: cum in elemētis nō reuert' talis potētitas nec talis medietas: qz in eis nō sunt qūitates medie: s' extreme: corpus aialis nō poterit cōstare ex vno elemēto simplici: qz tūc in eo nō pōt reuari sensus tact' et ppter hoc qd sic est ossibus et capillis et h' partibus nō sentimus: qz sunt terre: qz in eis nō sunt dīaf terra et plāte etiam ob hoc nullū hnt sensum: qz terre sunt. nam sine tactu autē nec vnum possibile est eēt aialuz. h' autē sensus. i. tactus nō est terre nec alius alicuius elemētoz. plāte itaqz capilli et ossa et cetera talla: quia nō mōs terrea sunt non poterit in eis esse sensus tactus. et per consequēs nullus alius sensus.

Subitaret forte aliqz. utrum ea in gbus do minat terra possunt hēre sensus tactus. et videt qd nō per ea que hie dicunt. nam tact' ut hic dicit: nec est terre nec alicuius elemētoz: ubi ergo dīaf terra: uel etiam ubi dīaf aliqz aliud elemētuz: ut videt nō pōt ibi reuari sensus tactus. In p'riū est: qz in oibus mixtis dīaf terra. nam mixtis non cōpetit aliqz locus nātis nisi rōne elemēti pñantis in ipo: ut vult Lōmētator supra pñ' celi et mūdi. Dicere ergo qd sit aliqz mixtum in quo nō dīaf aliqz elemētoz est dicere qd illi mixto nō cōpetit aliqz motus nātis. hoc vo ponit ubicūqz poneret illud mixtuz stare et nō moueret. fm enim hāc ppothēsim: qz in illo mixto nō plus dīarent elemēta graua qz leua nec econūso. nō plus cōscēderet qz descēderet. ubicūqz ergo poneret gescere: et qz in nullo mixto hoc videm': sed oia mixta tēdūt deorsum: debemus arguere qd in omnib' mixtis dīaf terra. si ergo ea oia in gbus dīaf terra carerēt sensu tact': in illo mixto reuariē sensus tact'. p'erea sensus tactus uel reuariē in corpe simplici uel

in corpe mixto: in corpe simplici nō: qz ut dicit in littera: h' sensus nec est terre nec est alicuius elemētoz: in corpe etiam mixto nō: qz in oibus talibus: ut dicit est dīaf terra: qre si uera sunt que dicunt in ista in nullo corpe reuariē sensus tactus. Ddm qd dīaf terram in aliquo mixto: uel pōt intelligi fm molē et substantiam: uel fm virtutem. in oibus enim mixtis dīant elemēta graua fm molem et substantiam: nō tñ in oib' eis dīant h' elemēta fm virtutes. inde est qd oia mixta tēdūt deorsum ppter dīum grauitū fm molem et substantiam: lz elemēta graua sunt frigidā: nō tñ oia mixta sūt frigidā: qz non in oibus mixtis dīant elemēta graua fm virtutem. ubi ergo fm hoc. i. fm virtutem et qualitates actiuas et passiuas fit reductio ad medium poterit ibi reuari sensus tactus. ubi vo nō: sensus tactus ibi reuari nō poterit. uel dicere possimus qd non oē dīum terre tollit sensum tactus: sed ubi adeo dīatur terra: qd nō pōt ibi reuari media ppositio tāgibilem: cuiusmodi sunt ossa capilli lapides et plāte que sūt nimis terrea non poterit ibi reuari sensus tactus: sed ubi non adeo dīatur terra: sed est ibi media ppositio tāgibilem poterit ibi reuari huiusmodi sensus Deinde cum dicit.

Manifestū est igit: qm necesse s' solo puata sensu aialia mori. Neqz enī hūc possibile est hēre nō aial exis: neqz cū sit aial alium necesse est habere preter hunc.

Ostēdit qd aialia puata tactu nō pōt ulterius subsistere: sed necesse est ea mori et corūpi. circa qd duo facit qz pmo facit qd dictum est. 2' cōmpat alios sensus ad sensum tactus ibil. P'pter hoc qdem. Dicit ergo qd manifestum est igit qd aialia puata hoc solo sensu necesse est ea mori et corūpi. et subdit: qd nec enim hūc. i. sensum tactus possibile est habere qd nō est exis: et hūc mal: nec cū sit aial necesse est hēre aliu sensuz pter hūc

Subitaret forte aliqz. qz videt hic uelle phz qd solus tactus sit necessarius aialia qd qd nō exis: nō hēt tactus: et qd est animal nō necesse est hēre aliu sensum pter hūc. i. pter tactū. p'rium autē dixit supius. ubi visus est uelle qd sensus gustus est alimēti et qd gustus est necessarius aiali. Dicit cēdū est qd gustus dupl' pōt cōsiderari. uel in se uel ut est qdā tact'. si p'siderat gust' in se nō est necēus aiali: sed ut p'siderat ut est qdam tact': sic est aiali necessari'. Dicebat enim supra qd sicut oim tact' est fundamētū oib' gustus. qz humidū est fundamētū saporis: sic sensus tactus est fundamētum sensus gustus: sed lz tact' sit fundamētū gustus: nō tñ fm se totum tactus: et ut habet eēt in toto corpe: est fundamētum gustus: sed solum tactus ille qui est in illa pte vñ sumit cibuz: dicit eēt fundamētū gustus: et qz nō ois tactus nec tactus in omni pte corpis est fundamētū gustus: sed solus tact' qdam: uel tactus fundatus in quadā pte: gustus nō dicit eēt ois tactus: sed qdam tactus: qre si gustus noiet sensum fm se sic nō est necessarius aiali: sed si noiet ipsum quēdam tactū in quo fundat: sic est necessarius anima li. nam ille tactus qui est in illa pte per quam capif cibuz: gustus dicit pōt. fm hoc ergo gustus est necessari' aiali. qz si nō eēt ille qdā tactus qui est in illa pte p quā capif cibuz aial nunqz sumeret cibum: et sic saluari nō pōt. Et enim dicit: qre notādū qd in sumendo cibum quēdā sunt ibi delectationes que sunt ipi' gustus fm se. quēdā vo nō sunt ipius gustus fm se: uel si sunt ipius gustus h' est in quātum gustus est qdam tactus. Et maiores sunt delectationes ille que sunt ipi' us tactus: uel que sunt gustus in quantum est qdam tactus: qz ille que sunt ipius gustus fm se. hoc patet ex

L.67

hoc: qz cum gustus fm se no seruet in gutture: sed i lln
gua: sine comparatione tñ plus delectat aial cum alimē
tum puenit ad guttur: qz cum sit in lingua: inde est qz
pbus 3º ethicoz: gulam z intēperatiaz magis fieri dī
cit circa delectationes tactus qz circa delectationes
gustus. C Dicamus igit qz oē aial delectat in alimen
to z cibo: qz si hoc nō eēt nūqz alimētum sumeret: il
las tñ delectationes speciales z pprias que sunt gu
stus fm se nō habet omne aial. omne itaqz aial in su
mēdo alimētū habet delectationes tactus: z hēt dele
ctationes gustus: in quātū gustus est qdam tactus: ga
si has delectationes non haberet: nullo mō delectaret
in cibo: atñ delectationes illas que sunt gustus in eo
qz gustus nō hēt oē aial. z qz nō delectaret aial in ci
bo saluari nō posset gustus in eo qz est qdā tactº est ne
cessarius aial: sed nō est ei necessarius gustus fm se: z
ut est distinctus a quodā tactu. Deinde cum dicit.

Et ppter hoc qdem alia sensibilia excel
lētis nō corrūpūt aial: ut color: z odor: z
sonus. Sed solū sensus nisi fm accūs: pu
ta si simul cū sono depulsio fiat: z ictus: z
a visu z odore aialia mouentur que tactu
corrumpunt: z humor aut fm qz accidit si
mul tactuum esse sic corrumpit.

Compat alios sensus ad sensum tactº: z est h compa
tio talis qz excellēte alioz sensibiliū corrūpūt alios
sensus: sed nō corrūpūt aial: sed excellēte tāgibiliū
corrūpūt sensum tactus: z per pns corrūpūt aial: z cir
ca hoc trā facit: qz pmo ostēdit qz excellēte alioz sen
sibiliū per se corrūpūt alios sensus: tñ nō corrūpūt
aial per se: sed per accūs. 1º declarat qz excellēte tāgi
biliū per se corrūpūt sensum tactº: z et per se corrup
pūt aial. 2º z ultimo manifestat ad qd alij sensus deser
uūt aial. 2º ibi. Tāgibiliū aut. 3º ibi. Alios autēz
sensus. Joscit ergo qz ppter hoc qdē qz sup. non sunt
alij sensus necessarij aial. Alia sensibilia sūto excellē
tīs nō corrūpūt aial: ut color z odor z sonº per se nō
corrūpūt aial: sed solū sensus. nō tñ talia corrūpūt ani
mal nisi fm accūs: puta si sil in sono fiat tctº z depulso
sicut appet in tonstruo qz nō rōne soni sed rōne aeris
morº z rōne tctº hēt scindē ligna z corrūpere aialia:
sic z a visu z odore aialia mouent z corrūpūt: sed ta
lia corrūpūt fm ea que corrūpūt tactus: z humor. i. sa
por sic corrūpūt fm qz sil accidit ipm saporē esse qd ta
ctuum. i. esse quoddam tangibile.

Subitare forte aliqz: quōd visus z odor cor
rūpūt aial sicut ea que corrūpūt
tactu. C Ddºz qz inueniunt aliqz aialia que solo visu cor
rūpūt aialia: ut dī de basilisco. sic et ut dī in india
sunt qdā serpētes adeo uenēnosī qz aspiciēdo poma sic
uenenāt ea qz gustātē de illis pomis necesse est sibi mo
ri. Lū g dī qz basilisci vidētes aialia corrūpūt illa
z qz illi serpētes aspiciētes poma uenenāt ea: nō est h i
telligēdū qz visus hºz qz hºz hēt aliqz effiē in id qd vi
det: qz visūe fm qz hºz nō hēt aliqz patif a visu: sed magis vi
sus patif a visibili. illa g corrūptio z illa uenenatio sic
est itelligēda qz ab oculis basilisci z ab oculis illorum
serpētū euaporāt aliqz uapores ifecti qui ificiūt aerem
aer vo ifectº attingēs poma uenenāt ea: z attingēs aialia
aialia corrūpūt ea. g visus corrūpūt aialia sic corrūpūt
aialia ea que corrūpūt tactu. i. per tactus: qz nisi aer ife
ctº attingeret aialia nūqz corrūperēt: z qd dem est
de visu itelligēdū est de odore. nā odor fm se qstūcūqz
excellēs nūqz corrūperet aial: sed solūmō corrūperet
odoratū: atñ qz a corde fetido sil cū odore fetido pūt
egredi aliqz uapores ifecti: z illi uapores ifecti ifici

ent aerē. z cū aer eēt ifectº attingēs aial corrūperet
ipm. ista ergo corrūptio magis erit ex tactu qz ex odo
ratu. Deinde cum dicit.

Tāgibiliū aut excellētia: ut calidoz z fri
gidoz: z duroz corrūpit aial. C Dis qui
de enim sensibilis supfluitas corrūpit sen
sum: qre z qd tāgi pōt tactū: hoc aut tactu
determinatū est viuere. Sine enim tactu
mōstratū est: qz impossibile est aial eē. An
tāgibiliū excellētia nō solū corrūpūt sen
sum z aial: qz necesse solū habere hūc.

ostēdit qz excellēte tāgibiliū per se corrūpūt aial. d.
tāgibiliū aut excellētia ut calidoz z frigidoz z duro
rū corrūpūt aial: z est rō qz ois qdem supfluitas. i. ois
excellētia sensibilis corrūpūt sensum: qre excellētia ei
qd tāgi pōt corrūpūt tactū. hoc aut. i. fm hoc. v. fm ta
ctū determinatū est ipm aial viuē: qz statim cū aial ca
ret tactu: caret vita. ideo se quif qz sine tactu aut mon
stratū est qd impossibile est aial eē. vñ excellētia tāgibili
um nō solū sensum tactº corrūpūt: sed corrūpūt aial:
qz necesse est aial solū hēre hūc. i. tactū. C Morādū au
tem qz qz solus tactº est necessarius aial. Alij autēz sen
sus nō sunt necessarij. ideo que corrūpūt alios sūs:
nō opz qz corrūpāt aial: sed que corrūpūt tactū de ne
cessitate corrūpūt z animal.

Subitare forte aliqz: ut z alij sensus sint ne
cessarij aial. z videt qz sic: qz nō
oia aialia hnt ea ex qbus sunt apta nutriri in loco sue
gstatōis: qre talibº aialibus necessarij sunt alij sen
sus: ut possint sibi querē alimētū. C Ddm qz h rō nō
arguit qz aialia sint simplr necessarij alij sensus: sed qz
aialia hnt ut aial pcessiuo debēt sibi querē cibum: sed
tactº est necessarius aial simplr: z est necessarius aial
cuilibet. C p. alij sensus sunt necessarij aial pcessiuo
aliquo mō per accūs in quātū tale aial sine alijs sensu
bus nō pōt sibi querē alimētū: sed tactº est necessarius
per se: qz qitates tāgibiles per se sunt de cōpōne cor
poris. i. aialis: nō aut sic sunt per se de cōpōne talis cor
poris alle sensibiles qitates. C Ultimo cum dicit.

Alios autēz sensus hēt aial sicut dicitur est
nō pp eē: sed pp bñ eē ut visum: qz in aere
z aq ut videat. Dīno autēz que i diaphano:
gustū aut hnt pp delectabile: z triste ut sen
tiat qd in alimento z cupiscat z moueat:
auditū aut ut significetur aliquid ipsi: lin
guam autēz habet quatenus significet ali
quid alteri.

ostēdit ad qd alij sensus deseruunt aial. d. qz alios
autēz sensus habet aial sicut dicitur est: nō ppter eē: sed p
pter bñ eē ut visum habet: qz videat que sunt in aere z
in aq: z oino autēz habet visum ut videat quecūqz sūt in
diaphano. sensus gustus habet aial ut sentiat qd est de
lectabile: z qd est triste in alimēto. z ut cupiscat z ut
moueat ad ipm alimētū. auditū autēz habet ut significet
tur aliqz sibi ab alto. linguā autēz habet ut significet ali
qd alteri. Et in hoc terminat sentētia de aia. C Laus
fit Christo qui est nfarū aiarū merces pmiū z felicitas
qui cum patre z spiritu sancto est vnus deus benedi
ctus in secula seculorum Amen.

Explicit subtilissima expositio libroz de anima Ari
stotelis a summo interprete Egidio Romano ordi
nis Eremitarum edita feliciter.

Tabula intitulationū

difficultatū qz mouet Egidius romanus
in expōne libroz de aia Aristotelis: in qua
hic ordo seruat ut 13 pñima notatu digna
tāgant: tñ ea solū annorant que sub dubitationū titu
lo ponunt. Lū vō sub hac forma nihil pponat usqz ad
fiam ptem textus: que incipit ibi. Principiū autē que
stionis. Ideo tabula ex eo loco initium sumet.

Questiones pñimi libz.

Principium autem questionis.

Utrum nihil moueat nisi moueatur. charta 6
Quare Democri. posuit hos atomos ultra pñ nāe. 6
Quare Democriº posuit aiam cōponi ex atomis nō g
buscūqz: sed ex atomis ignee nature. 6
Quare Democriº posuit aiam eē ex atomis rotūdis 6
Quomō atomi exteriores qui sunt de foris auxiliatur
nobis z faciunt ad continuationem vite. 6
Utrum alienatus in sensu sit alienatus in intellectu. 7
Quomodo Democritus credebatur sensum z intellectum
idem ppter idētitatem anime z intellectus. 7

Quicūqz aut ad cognoscere.

Quomō antiqui dixerūt aiam esse pncipia entium. 7
Utrum bona sit positio antiquorum. 7
Utrum aia sit cōposita ex partibilib z spartibilib z quō. 8
Utrum pma lōgītudo sit idea dualitatis. pma latitudo
idea trinarij. pma pfunditas idea quaternarij. 8
Quomodo tam aia qz alia entia pñent ex his ideis. 8

Quomā aut z motuum.

Quomō aie cōpēt rō mouēdi ex eo qz est ex pncipijs. 8
Quomodo ignis est incorporalissimus elementorum. 8
Quomodo ignis mouetur z mouet aia. 8
Quōd corpa idiusibilia ex qbº ponebat Demo. componi
aiam ex eo qz erat pncipia dabāt aie qz eēt itellus. 9

Videt autēz thales ex qbus zc.

Quomodo hppus alij est rudius locutus. 9
Utrum ratio hppit esse bona. 9
Utrqz sit bñ dem qz oia elta accēpunt iudicē pter terrā. 9

Considerādū autēz pmū qdē zc.

Utrum sit bene dictum qz omnis motus sit in loco. 10
Quare sit incōueniens animam esse per se locabilem. 10
Quomodo tritubitū z album per accūs sint in loco. 10
Utrum quecūqz mouet natura moueat violentia. 10
Utrum mouens qd mouetur z ipsum moueatur eodem
modo sicut mobile. 11
Quomodo videat fallum qd dicit in pcedēti qōne. i. qz
mouēs motū eodē mō moueat sicut z mobile. 11
Utrqz h aia mutaret locū z rigeret resurrectio mortuoz. 11

Quidam autem z mouere.

Quō plato posuit aiaz cōponi ex numeris armonicis. 12
Quō itelligenda sit opinio platonis 12
Quō motus anime sit sicut motus celi. 13

Primū qdem igit non bene.

Utrum sensus possit dici circulus 13
Utrū itellecº itelligat insimul z nō successiue. 13
Utrū segur qz si itellecº itelligeret applicando se rebº
fm pres qtitatiuas qz ifinities itelligeret idē. 14
Utrū itellecº per pres ptibiles partibilia poterit itelli
gere: z per spartibiles impartibilia. 14
Quō circulatio est perpetua z nō hēt finē. 14
Utrū si opatio itellecº eēt circulatio itellecº semp itel
ligeret z perpetuaret eiº operatio. 14

Adhuc autēz itelligētia zc.

Utrum ualeat psequētia phi qz beatitudo anime nō cōfi
nit in motu: qz non est sua substantia. 14
Quomodo matus non competit aie fm naturam. 14

Quomodo anima sic annectat corpore qz corpus sit pro
pter bonum anime z magis sic qz conuerfo. 15

Quomō plato posuit qz aie fugiēdum erat oē corpus. 15

Quare plato non reddidit causam ex anima celi: qre ce
lum circulariter moueatur. 15

Quomodo ex positione Platonis sequebat qz quelibet
anima ingrederetur omne corpus. 15

Alia autem opinio quedam zc.

Utrum anima sit cōpositio uel ratio compositorum. 16

Quomodo armonie non est mouere. 16

Rōnabilis autēz dubitabit zc.

Utrū passiones z opa anime habeat rōnem motus. 16

Quomodo in passionibus concurrat uterqz motus tam
localis qz alteratōis. 17

Utrū gaudere z tristar z cetera hº cōpēt aie fm se. 17

Utrū itelligere per se cōpēt aie: ita qz per se itelligat. 17

Utrū possimus pcedē alquo mō qz aia p se itelligat. 17

Adultū autēz his que dicta sunt.

Utrū seqt qz oē qd mouet seipz opz eē pñibile z visibile. 18

Utrū pñus uere arguat ptra opmionem Zenocratis. 18

Quomodo spere Democriti sint corpora parua. 18

Quomō in cōtinuo opz dare qd mouet z qd mouet. 18

Utrū sit incōueniens plura z diuersa pñta simul esse. 18

Tribus autēz modis traditis zc.

Quare sit incōueniens ponere in ipsa anima res ipsas hº
esse reale ad hoc qz itelligat illas. 19

Quare opz qz si aia vº cognoscere ista mixta qz nō solum
sūt in ea miscibilia: sed etiam eorum rationes. 19

Unde segur qz hoc positio. i. qz in anima sint miscibilia
esset in anima bonum z essent contraria. 19

Utrū eadē sint pncipia sube z altorum pdicamētorū. 20

Utrum sit omne ens elemētum uel ex elementis. z utru
omne cognoscens sit animatum. 20

Des autēz qui ex eo qd sentit.

Utrum anima solum inoueat localiter. 20

Utrum uera sit opinio thalis. 21

Utrum oia mixta habētia animam sint animalia. 21

Quomodo ratio illorum philosophorum deficiat. 21

Quā autēz cognoscere est aie zc.

Quō ista. i. potēte actus z passue comparat ad aiam. 21

Quomodo errabat pñ opinātes aiam esse pñibilem. 21

Questiones secundi libz.

Que qdem a poribus tradita sunt.

Utrū sumēda sit rō cōis de aia cum in p
hemio dicitū sit qz nō. 22

Utrū suba que est genº pdicet de materia z de forma. 23

Queritur cuius corporis anima est actus. 23

Unde nō oportet querere zc.

Utrum fiat vnum ex anima z corpore z ex materia z for
ma. z vnuerfaliter ex actu z potentia. 24

Utrū remota forma dolabze remāeat adhuc dolabra. 24

Quō amota forma rel nō remaneat res nisi equoce. 24

Utrū amota pō visua nō remāeat oclis nisi equoce. 24

Utrum anima sit actus. 24

Utrum anima sit actus corporis. 25

Utrum anima sit actus corporis pñfici. 25

Utrum anima sit actus corporis pñfici organici. 25

Utrum anima sit actus corporis pñfici organici in po
tentia vltam habentis. 25

Quomā autēz ex incertis zc.

Que diffinitio anime dicit qz. z que propter quid. 26

Quare diffinitio data dicit qz. danda dicit. ppter qd. 26

Quomodo diffinitio data dicit demōstratiōis pclusio.
danda vō demōstratiōis pncipium. 26

Utrum autem vnūquodqz zc.

Utrum in qualibet pte aialis decisi possit referuari fantasia uel estimatio. 27
Utrum fm locū motiū nō separet a sensitiuo. 27
Utrū potētie aie differat solū rōne uel ē loco z sbo. 27
Quonia aut quo uiuim⁹ zc.
 Qualiter agere sit a forma z a sbeiecto: sed pncipaliter a forma z qualiter differant. 28
Potētiarū aut anime zc.
 Quare cū quinque sint potētie aie non sunt quinque diffinitiones speciales. 28
 Utrum plantis insit appetitus. 28
 Utrū sequitur h pna qd qd est istitū test z appetitiuū. 28
 Utrū culcumq; insit sensus insit z fantasia. 29
Manifestū est igitur qm zc.
 Utrum detur cois diffinitio anime que non conueniat cuilibet anime specialī. 29
 Cum non sint nisi tres gradus animatorum: quare sunt quoz anime diffinitiones. 30
 Utrum uermes sint animalia pfecta cum eis videat cōpetere motiuum fm locum. 30
Necessariū est aut debētē zc.
 Utrū pns determinādū sit de actib⁹ qz de potētīs. 30
 Utrum actus distinguant per obiecta. z utrum pns de terminandū sit de obiectis qz de actibus. 30
Est aut aia uiuētis corpis zc.
 Utrum augmentum contingat ex necessitate materle sur sum z deorsum preter id qd uidemus in uiuēto. 32
 Utrum cum superius sit dictum qd oium natura constan tium certus est terminus sit uerum qd augmentum ab igne uadat in infinitum. 32
Quā aut eadē potētia aie zc.
 Utrum vnum z idem ut alimentum sit obiectum nutriti ue z generatiue. 32
 Utrum sit bene dictum qd alimentum preparat operatio nem uegetatiue potentie. 33
 Utrum potentia uegetatiua possit diffiniri per istū actus qui est generare. z utrum potentia operetur ad genera tionem cum sit accidens. 33
 Quare cum philosophus diffinat animam uel potentia uegetatiuam ab actu nutriendi z generandi non diffi nit ipsam ab opere augmenti. 34
Determinatis aut his zc.
 Quare non sit sensus in actu sine elemētis z sine accidētibus elementorum quoz est per se sensus. 34
 Utrum elementorum sit sensus per se. 34
 Quomō uideat pntia pbi falsa ē. f. qd si sensus fm qd hō dicit potētiā actiuam: tūc uel sensus sentiret seipsum uel sentiret absq; exterioribus sensibilibus. 34
 Utrum non considerans in actu sit proprie sciens. 35
Nō est aut simplr neq; pati zc.
 Utrum sit uerum qd ait philosophus. v3 qd cum potētia recipit aliqd ab actu. hoc non est a ptrario: sed a simili nec est ibi proprie passio sed salus. 35
 Utrum lz edificas cum edificat non alteret nec passat: p pter hoc loquat qd intelligēs nō patiat nec alteret. 35
 Utrū ens exis in potētia ad hūi fiat i actu p magis. 35
 Quomō uerum est qd hic dicit. f. qd obiectum intellect⁹ est uiuēto: sensus uo particularē. 36
 Utrum uiuēto facta sint in anima. 36
Dicēdū aut fm vniūquēq; zc.
 Utrum sensibilia coia efficiat aliqd in ipsos sensus. 37
 Quomodo sensibilia cōmunia sūt per se sensibilia z quo modo per se mouent sensum. 37
 Utrum silius eleonis uel quecumq; alia suba sentiat per accidens. 37

Quis quidem est uisus zc.
 Utrum color sit per se uisibilis. 38
 In quo modo dicendi per se sit color est uisibilis. 38
 Utrū eē uisibile per se z p cōpetat colori uel p se tū. 38
 Utrum color sit ratio: quare omnia alia uideant. 38
 Utrū pns sit determinādū de lumie qz de diaphano. 39
Non oia aut uisibilia sunt zc.
 Quare hec uisibilia immoata in tenebris non uident sub pprio colore z in lumine nō uident sub ppria luce. 39
 Quare talia non sunt nominabilia vno nomine. 39
 Utrum lux sit corpus. 40
 Utrum lux sit in medio realiter uel intentionaliter. 40
 Utrum lux in sole sit uirtus actiua eius. 40
Hunc aut de sono pūmū zc.
 Quert in quo sit sonus tanq; in subiecto zc. 41
 Utrū in corpib⁹ mollib⁹ possit aliquo mō eē sonus. 41
 Utrum oporteat esse plura ad hoc qd fiat sonus. 41
Vacuum enim recte dicit zc.
 Quare aer scissus a vga fortis z gregat ut possit cāre sonū. 41
 Utrum idem sit sonus qd motus aeris. 42
 Utrum sonus habeat esse in medio realiter. 43
 Utrū dicit soni hāi a sono in actu uel ecōuerso. 43
Uox autem est sonus quidem zc.
 Utrū puenit son⁹ cātus a lira uel ex chordis cythare. 43
 Utrū ex diūitate corpoy solidoy cāt ali⁹ z ali⁹ son⁹. 43
 Utrū tria regita ad sonū q tetigit pbs sint distincta. 44
 Utrum locutio sit homini naturalis. 44
 Utrum uox sit sonus significatiuus. 44
De odore aut z olfatiuili zc.
 Utrum alijs animalibus sint note spēs odoris quas hō mo non potest percipere. 45
 Utrum bonitas tactus faciat ad bonitatē intellect⁹. 45
 Utrū bonitas altoy sensuū faciat ad bonitatē itell⁹. 45
 Quare odores nō semp pportionant saporibus. 46
Est autem olfatus per medium zc.
 Utrum cum odor moueat medium z sit in medio sit in eo intentionaliter. 46
 Utrum odor aliquo mō hēat esse realiter in medio. 47
 Utrū ppiū sit hōi nō sentire odore sine respiratiōe. 47
 Utrum sic se hēat odoratus in hōie ad alia aialia sicut se hnt oculi altoy aialium ad aialia duroy oculooy. 47
Suitabile autem est zc.
 Utrum gustus sit quidam tactus. 47
 Utrum gustus sit idem qd tactus. 47
 Utrum gustus percipiat potabile. f. humidum. 48
 Si gust⁹ imutat ab hūido z sapore a q pns imutat. 48
De tangibili autem z tactu zc.
 Utrum tactus sit vnus sensus. 49
 Utrū tact⁹ cū sit plures sensus fundet in vno organo. 49
 Utrum omnes contrarietates tactus reducant ad calidum frigidum siccum z humidum. 49
 Utrū cū tact⁹ sit sensus plres debeāt sex sensus esse. 49
Dubitabit autem aliquis zc.
 Utrum inter tangēs z tactum interponatur semper humiditas aquea uel aerea. 50
 Utrū aq possit calefieri cū ignis nō possit infrigidari. 50
 Utrum aialia existentia in aere uel in aqua alterentur ut patiant fm qualitates tangibiles horum elementorū z utrum corpora elementata aliquid patiantur ab elementis in quibus habent materialiter esse. 50
 Utrum prius percipiatur clipeus qz clipeatus. 51
Oportet aut uli de omni zc.
 Utrum sensus sit susceptiuus specierum sine materia. 52
 Utrum sensibile positum supra sensum faciat sensum. 52
 Quomodo excellētē sensibilem corrupit sensum. 53

Quā aut nō sit sensus zc.
 Utrum qui cognoscit qitates tangibiles: quarum tactus sensus est cognoscit eas per organum tactus. 54
 Utrum habens organum alicuius sensus cognoscat oēs differentias obiecti illius sensus. 54
 Utrum si per vnūz medium cognoscat plura sensibilia habens organum conforme illi medio cognoscat per illud organum illa plura sensibilia. 54
 Quare organa per que sentimus per medium extraneūz appropriantur elementis simplicibus. 54
At uo neq; cōmuniū zc.
 Utrum oia sensibilia coia cognoscant vnōq; sensu. 55
 Utrum sint sex sensibilia cōmuniā. 55
Quonia autem sentimus zc.
 Quare sit impossibile duos sensus vnus obiecti esse. 56
 Utrum possint aliquomodo esse duo sensus vn⁹ obiecti ut eiusdem coloris. 56
 Quomō si alius esset sensus qui sentiret z alius quo sentiremus nos sentire iretur in infinitum. 56
 Utrum per uisum uideamus nos uidere. 56
Sensibilis aut actus zc.
 Utrum sensibilia sint dicta fm actū z fm potētiā. 57
 Quō z sēsus z sēsbile i actu sūt sibi potētia uo nō o3. 57
 Utrū sensus pncipales directe percipiat actiones suas. 58
 Utrū sensus pncipales aliquo mō sentiat se sentire. 58
 Utrum aliquis sensus percipiat immutationes sensuūz particularium in se z directe. 58
 Quomō soluat hec qd utrū sensus sentiat se sentire. 58
Unusquisq; quidem zc.
 Utrum sensus percipiat pprias dīas sui ppriy obiecti. 58
 Utrum sit simile de duobus hominibus cognoscentibus dulce z album z de vno z eodem homine cognoscente utruq; per diuerfas uirtutes. 59
 Quomō istud tēpus in quo sensus cois dicit album esse aliud a dulci non accipit fm accidens. 59
Questiones tertij libri.
Quā aut antiq; duab⁹ differētīs zc.
Utrū si uoluntas hōis auget ad pns itell⁹ sit sensus. 60
 Utrum intellectus noster subijciat motui solis uel corporum supercelestium. 60
 Quomō sensus pprioy semp uerus est z nō itellec⁹. 61
 Quare ad nrm imaginari nō oportet qd sequat passio in appetitu sed ad nostrum opinari. 61
Sic igitur fantasia est zc.
 Utrum intellectus diuidatur a scientia. 61
 Utrum plures habitus sint in potentia intellectiua pter qz scientia z opinio. 61
 Quare philosophus maxime mentionem facit de his qtuor: scientia: sensus: opinio: z intellectu. 62
 Utrum omnibus aialibus insit fan⁹ sicut sensus. 62
 Utrum formica z apes habeāt fantasia determinatā. 62
 Utrū si fantasia sit cōposita ex sensu z opinione oportet opinionem ueram conformari sensui falso. 63
Sed qm accidit moto hoc zc.
 Utrum fan⁹ sit idem qd sensus cōmuniū zc. 63
 Utrum fanta⁹ moueat a sensu facto in actu. 63
 Utrū fan⁹ multa agāt z patiant aialia q illa hnt. 63
 Quō accipiunt he pncipale posite in descriptōe fāntie. 63
 Utrum aliqui ptingat sensus falli circa ppria obiecta. 63
De parte autem anime zc.
 Utrum si potētie aie sint partes eius uel omnes erūt corruptibiles: uel omnes erunt incorruptibiles. 64
 Utrū oporteat itellecū eē imixtū si debeat impare. 64
 Utrum sit uerum de intellectu uisuo qd oporteat ipm eē imixtū ad h ut impet. h ēt uerū sit de humano. 65

Unde neq; misceri zc.
 Unde sequitur qd si intellectus esset uirtus organica qd haberet qualitatem aliquam sensibilem. 65
 Quomō intellectus est locus spētū z nō tota anima. 65
 Quomodo excellens sensibile corrupit sensum. 65
Quā aut aliud est magnitudo zc.
 Quomodo in rebus materialibus differt res z suum eē: in immaterialibus uo non. 66
 Utrum in rebus mālibus sit aliqd qd non pertineat ad rōnem qd dicitis qd in rebus immaterialibus possit dici qd sit pntēs aliquo mō ad rōnem qd dicitis. 66
 Quō uitate hēt qd aliud sit res z res eē in reb⁹ mālib⁹. 66
 Quomodo intellectus recto aspectu discernat carnis eē idest carnis quidditatem. 67
 Utrum sit simile de cognitione nāsum z mathe⁹. 67
Dubitabit aut utiq; aliq; zc.
 Utrū sequi qd si itell⁹ nō est itelligibile p se: sed p aliqd aliū erit idē iudiciū de eo z de alijs mālibus rebus. 67
 Quomodo intellectus noster itelligat seipsum. 68
 Quō in se patis a mā idē sit itell⁹ z qd itelligit. 68
 Utrum cum in oibus immaterialibus idem sit intellectus z qd itelligit eodem modo tam respectu intellectus nostri qz respectu substantiarum separatarum sit idem intellectus z qd itelligitur. 68
 Utrū i se patis a mā idē sit scia speculatiua cū re scita. 68
 Utrum res ipsa que est extra animam ut est scita in actu sit aliquo modo idem cum scientia. 68
 Quomodo ex dictis sequitur solutio huius immediate precedentis questionis. 68
Quā aut sicut in omni natura zc.
 Quomodo sequit qd ubi est dare aliqd qd est omnia fieri oportet qd sit dare sibi aliqd qd est omnia facere. 69
 Que necessitas fuit ponere intellectum agentem. 69
 Utrum intellectus agens sit sicut habitus. 69
 Utrū itell⁹ agēs se hēat ad fantas. sic lux ad colores. 69
 Utrum ille quatuor pprietates quas pbs attribuit itellectui agēti insint ei: qz agens est patēte nobilius. 69
 Utrum intellectus agēs sit se separabilis qd sit substantia separata z non sit pars nec potētia anime. 69
 Utrū scia in actu simplr pcedat sciam in potētia. 70
Indiuisibiliū qdem igit zc.
 Quomodo est compositio apud intellectum sicut est cōpositio entium apud Empe. 70
 Utrum si aliqua separata componantur accidat sibi uertitas z falsitas. 70
 Quomodo differt compositio rei ad rem a compositio ne rei ad tempus. 71
 Utrum intellectus possit itelligere longitudinem. 71
 Utrum intellectus possit itelligere duas magnitudines eiusdē spēt: quarū vna est magna z altera est pua. 71
Quō aut fm quāritatem zc.
 Utrum possit esse vnum fm formam: qd non est vnum fm continuitatem. 71
 Quomodo continuum sic sit vniū per indiuisibile qd nō sit sibi separatio. 71
 Quomodo puatio cognoscat per habitū. 71
 Quomodo itellecū cognoscat puationem per habitum uel per formam contrariam quantum est de se est cognoscat in potētia. 72
 Quomodo per puationē cōtinui cognoscat pūctus. 72
Uidet aut sensibile ex potētia zc.
 Quomodo sentire non est pprie passio nec alteratio nec mot⁹ cū nō sit act⁹ imperfecti sed perfecti. 72
 Quō trisari z dlectari ē sbitia mediāte ul mediāte. 73
 Quō appetitiuū z fugitiuū nō sunt altera a sbitiuo. 73
 Utrum appetitiuū z fugitiuū sint altera ab inuicē. 73
 Utrū fugitiuum z appetitiuum non esse altera ab inuicē

Tabula

nec esse altera a sensitivo: sed eorū esse: esse aliud: utruq; hoc sit eodem modo intelligendum. 73
Et omnino in actione etc.
Quo uerū z falsum sunt in eodē gñe cū bono z malo. 73
Utrū mathe. possint intelligi sine mendacio. 74
Utrū intellect⁹ nō sepatus possit intelligere sepata. 74
Utrū philosophus determinauit hanc questionem: utruq; possumus intelligere aliquid separatum. 74
De quo intellectu intelligit quando dicitur intellectus est species specierum. 74
Utrum hoc dicitur philosophi intellectus est species specierum si possit adaptari ad intellectum agentem qualiter hoc esse contingat. 74
Utrum possumus intelligere sine fantasmate. 75
De mouente autem qdem etc.
Utrum potentie anime distinguant per rationem habentem z irrationabile. 75
Quomodo potentie anime humane distinguunt per rationabile z irrationabile. 75
Utrum alia distinctio que dicitur platone sit sufficiens. 75
Quomodo distinguant irascibilis z concupiscibilis. 76
Utrum quodlibet istorum. scilicet irascibilis z concupiscibilis habeat fugam z persequutionem. 76
Quomodo in anima humana sunt tria secundum appetitum: z quomodo in vnoquoque homine est triplex appetitus. 76
Vident autem duo hec etc.
Utrum fantasia sit principium mouens. 77
Quomodo hoc cū sit habitus appetitus est principium practicum intellectus: z quod ultimum est principium actionis. 77
Utrum plura mouentia que reguntur ad motum per se reducuntur ad vnum. 77
Utrum intellectus reducat ad appetitum uel e converso. 77
Quomodo intellectus z appetitus dicuntur mouere secundum vnam communem speciem. 77
Quomodo intellectus semper est rectus. 78
Quomodo potentia appetitiua mouet mota. 78
Utrum intellectus sit mouens immobile uel mouens motum. 78
Quomodo in corde est finis z principium motus. 78
Quo opz eē in corde sicut nos videmus in circulo. 78
Quomodo a corde opz incipere motum in animali. 79
Quomodo conueniunt tribus rationibus moueri: utrum hoc sit dictum de celo uel de homine. 79
Vegetabile qdem igit etc.
Utrum in viuentibus sit dare statum. 80
Utrum omne habens intellectum habeat sensum. 80
Utrum uera sit opinio platonis qd forme incorruptibile debeatur corpus incorruptibile. 80
Quare non videmus per egressum radiorum ab oculo ut ponit plato. 81
Quo autem impossibile sit simplex etc.
Utrum alij sensus sentiant tangendo. 81
Utrum ea in quibus dominat terra possint habere sensum tactus. 81
Utrum solus tactus sit animali necessarius. 81
Utrum visus z odor corrupti alia sicut sensus tactus. 82
Utrum alij sensus a tactu sint necessarij animali. 82

Finis

Questio

De materia celi

Questio Romani Eremita De materia celi questio feliciter incipit.

Questio est

Utrum in celo sit materia uel sit celus corpus simplex ut posuit 2°. Et videt qd in celo nō sit materia: qd ubi nō est compositio potētie z actus ibi nō est compositio ex materia z forma: celum est h^o ergo etc. p^o assumpti. Tunc enim p^o in 9° me^o. qd actus est qd est in p^ora dīspōne qz qd est in potētia. si ergo celus esset h^o celum indigeret eēntiali trāsmutatione qd est incōueniēs. C^o p^o p^o in 7° me^o dicit qd materia est id per qd res pot esse z nō esse: si ergo in celo esset materia: celum posset eē z nō esse qd est incōueniēs. C^o p^o p^o uatio per se sequit^r mām: ubi cūq; ergo est materia ibi est p^ouatio: z per p^ois potētia ad corruptionem qd de celo dicit nō pot. C^o p^o qd materia est sub nobilitati forma adhuc esse appetit sub vltorū: ut qd est sub forma ignis adhuc appetit eē sub forma terre: ergo si materia esset in celo qd dicitur esset sub forma nobilitati adhuc appeteret esse sub forma ignobili z ita celus esset corruptibile qd est incōueniēs. C^o p^o si in celo esset materia esset ibi aliquid qd de se nō hiet forma z ita esset in potentia ad diuersas formas: z per p^ois esset celum corruptibile: qd non ponimus. C^o p^o qd dicebat celum eē compositum ex materia z forma: qd si hoc nō esset: celus esset intelligibile in actu. C^o Arguebatur cōtra: qd dato qd celum nō esset compositum ex materia z forma ut posuit 2°. videmus tū ad sensum qd est compositum ex materia z quātitate: z hoc sufficit ad hoc qd nō sit intelligibile in actu sed sensibile. C^o p^o dicebat rōndens qd materia celi est in potētia ad negationem forme celi: nō aut ad formā aliam. C^o Arguebat p^ora sic: qz nūq; materia perdit vnam formā nisi acquirat aliam. si ergo materia celi posset perdere formā celi posset acquirere formā aliam: z ita celum eēt corruptibile qd nullus dicit. C^o p^o si in celo esset materia: materia illa esset minus in potētia qz materia gñabilium cum celum sit incorruptibile: gñabilia sunt corruptibilia. Sed tota cā quare ex materia z forma fit vniuersitas: quia materia est in potētia ad formā. Si ergo in celo esset materia: qz materia illa esset minus in potētia fieret minus vniuersitas ex materia celi z eius forma: qz ex materia gñabilium z ex eius forma qd est incōueniēs. C^o p^o sicut res se habet ad esse ita se habet ad agere. que ergo sunt principia eēndi sunt principia actionis: qz si celum eēt compositum ex materia z forma: qz forma ibi eēt principium eēndi eēt ibi principium actionis z per p^ois eēt principium motus moueret ergo celum a forma sua nō ergo indigeret intelligētia mouēte qd est falsum. C^o p^o sicut se habet motus ad motum ita mobile ad mobile: sed motus celi est simplicior qz motus elementorū: ergo celum est simplicius qz elementa. Sed videmus in corpibus duplicem cōpōnem. vnam ex diuersis corpibus: sicut mixta cōpōnta ex diuersis elementis. Ex potētia z actu sicut elementa cōpōntur ex materia z forma. corpus aut celeste est: qz est simplicius qz forma mixta nō erit cōpositum ex diuersis corpibus. rursum qz est simplicius qz elementa nō erit cōpositum ex materia z forma. C^o p^o si materia esset in celo uel esset ppter esse: uel ppter motum ad formā: uel ppter motum ad situm: uel ppter quātitatez. ppter esse nō qz materia facit ad nō esse. ppter motum ad formā nō: qz celum est incorruptibile. ppter motum ad ubi: qz acquirere ubi nō est acquirere esse sed acquirere situm: talis ergo potētia non est sibaliter. rursum nō opz in celo ponere mām ppter quātitatez: qz multa alia a materia sunt ex terra: nullo ergo modo in celo est ponēda materia. C^o p^o si in celo eēt materia

tertia celum esset corruptibile. p^o batio assumpti: qz si celum esset incorruptibile uel hoc esset ppter formā uel ppter mām. ppter formā non: qz cuius forma illa recipe ret in materia recipe ibi per modum materie non per modum forme. rursum hoc nō posset esse ppter mām: qz ut inuist circa finem p^o p^o materia semp machina tur ad maleficium z ad corruptionem: celum ergo cū sit incorruptibile nō est cōpositum ex materia z forma: sed est quedam sba simplex ut qd dā corpus simplex. C^o In 3° rium est: qz celum non est actus tū nec potētia tū: ergo est cōpositum ex actu z potētia z per p^ois ex materia z forma. C^o p^o quecūq; sunt in gñe sbe sensibilibus participant principia illius gñis: sed materia z forma dato qd nō sint principia sbe simpliciter: sūt tū principia sbe sensibilibus. Celum ergo qd est sba sensibile est cōpositum ex materia z forma. C^o p^o ubi cūq; sunt accētia sequētia mām ibi est materia: sed in celo sunt accētia sensibilia que sunt p^ontia mām ergo ibi est materia. C^o Responso. dī cēduz qd hanc qōnem inuestigat Lōmētator in de sba orbis. ubi p^oncipalit querit ex quibus sit cōpositum corpus celeste: est aut eius opinio ibidem z in 2° celi z mū di. z quasi ubi cūq; illam mām p^oncipalit querit qd sit quodāmodo simplex z quedā sba simplex cuius motor est intelligētia uel aia eius: ita tū qd ex intelligētia z celo uel ex aia celi z celo nō sit vnum sbe esse sed solus sbe opationem z motum. uoluit ergo qd ipm corpus celi esset quasi materia. Intelligētia vō mouens esset quasi forma. z addidit uel quasi materia dicens quid potentie in potētia ideo celum non meret dici materia nec proprie in celo est materia: sed celus meret dici corpus uel sbe: bene plane dicit in 8° meta^o. qd illa gñabilia sunt composita ex materia z forma: celus aut ex corpore z forma. uoluit aut qd motor celi esset aliquo modo forma celi z qd faceret aliqualem cōpōnem cuius celo: ipm aut celum posuit esse corpus simplex nō cōpositum ex materia z forma nec ex pluribus subiectis. C^o Et licet hanc positionez teneat in pluribus locis specialiter tamen in de sba orbis p^oncipalit positionez istam. Et qz hanc qōnem specialit mouimus ppter ipm Lōmētator qui in hac parte est 3° rius ueritatū: ideo in qōne illa hoc ordine pcedimus: qz p^omo adducemus rōnes quas facit ipse Lōmētator pro se. scdo pbabimus qd positio Lōmētatoris stare non pōt. tertio soluemus rōnes eius. C^o Scidum ergo qd Lōmētator in de sba orbis quatuor vijs uenat qd i celo nō sit materia. vult enī qd celus nō sit cōpositum ex materia z forma: sed uel sit ipsa forma corporalis: uel qd idem est sit quedam corpus simplex. Prima e^o via ad hoc ostēdēdū sumit ex parte mām. Scda ex pte forme. Tertia ex pte mot^o. Quarta ex pte duratōis. Prima via est talis: vult enī ipse qd principium pscrutatiois ad inuestigādūz ex qbus reb^o cōponit corpus celeste: z utruq; ibi sit materia debet sumi ex diuersitate trāsmutationis. videmus aut ut ait ipse duplices eē trāsmutationes in reb^o. vnam in di^ospōnib^o extrinsecis que dicunt qualitatez quātitatez uel alia p^odicamēta sbe quas dīspōne ipsa trāsmutabilia nec mutat nomen nec dīffōnem. Alia trāsmutatio est in sba que dicit gñatio z corruptio sbe: quā trāsmutationem res trāsmutabiles mutat nomen z dīffōnez in p^oma trāsmutatione sbe est eno in actu: nam quod subiectū trāsmutatioi accētalit: ut qd mutat de ubi ad ubi uel de vno accēte in aliud oportet qd sit ens i actu sed qd subiectū in gñatione z corruptione que sunt trāsmutationes in sba est ens in potētia tū: qd enim exposita vna forma sbe z induit alia opz qd sit potētia an actum: qz si esset aliquid in actu ut dicit ibi Lōmētator. nullam formā sbelem recipe ideo ait natura huius sbe. i. nā mām subiectatur per posse ita qd p^oria dīfferētia sbe lū eius est eē in potētia. si ergo nostra cognitio debet

Ex^o

mm